

IGEHIRDETŐ

Az Erdélyi Református Egyházkerület folyóirata

Adventi tanítás

Az adventi napok a végre rendeltettek, hogy megintsék a keresztyéneket arról, hogy közelgetnek a Krisztus születésének innepi és így, hogy magok meggondolásával, hűnös szokásaiknak és hiábavaló mulatságaiknak félbeszakasztásával, könyörgésekkel, szent elmélkedésekkel készítsék magokat. Nem csak, hanem annak felette, hogy különösen gondolkozzanak is azokban Istennek arról a csodálatos nagy jótéteményéről, mely szerint szent Fiát emberi testbe öltöztette és e világra elküldötte, hogy szabadítójok és idvezítőjüök legyen, és hogy eszökbe vegyék tiszteiket, melyekre az által szorosán köteleztettek.

Te is annak okáért, keresztyén ember! ezekről gondolkozzál az adventi napokban:

1. Kicsoda az, aki idvezítőt küldött, és kiknek küldötte?
2. Gondold meg, kit küldött nékik idvezítőnek?
3. Gondold meg, hogy az Isten fia is nem erővel, nem kénytelenségéből küldetett idvezítőnek, hanem önként, örömet jött.
4. Gondold meg, mi lett volna belőled és minden hűnösökből, ha az Isten Fia az ő idvezítésekre el nem küldetett és el nem jött volna.
5. Gondold meg ellenben, micsoda jó szereztetett az Isten Fiának elküldtetése és eljövetele által?
6. Gondold meg: mitől függesztette fel azt az Isten, hogy az ő szent Fia szabadítód és idvezítőd legyen? Csak ettől: hogy higgy őbenne, amint maga az Isten fia bizonyossá teszen erről, mondván: Úgy szerette Isten e világot, hogy az ő egyetlen szülött Fiát adná, hogy valaki hiszen őbenne, el ne vesszen, hanem örök életet vegyen.

Szicszay György: *Keresztyén tanítások és imádságok*. Bp. 1905.

Tartalom

Tanulmány

Henry Sloane Coffin: Az Úr szolgájának küldetése. Ézsaiás 42,1–4 503

Vasárnapi prédikációk

Bustya Dezső: Idegen földön. Ruth 1,1–6 506
Cseri Kálmán: Isten ítélő Úr. Zofóniás 1,18 508
Csiha Kálmán: A veres fonal. Józsué 2,16–24 513
Csiha Kálmán: Az indulás. Józsué 3,1–6..... 515
Id. Kun Árpád: Emlékezz! Prédikátor 12,1–9..... 518
Werner Pfendsack: A szegény Lázár. Lukács 16,19–31 522
Werner Pfendsack: A farizeus és a vámszedő. Lukács 18,9–14 525
Vad Zsigmond: Intés megszentelődésre. 1Thesszalonika 4,3 527

Adventi prédikációk

Imre Lajos: Az advent feltétele. Róma 7,24–25 530
László Dezső: Egy szó kiált. Ézsaiás 40,3–5 535
Nagy István: Lecsillapodás az Úrban. Zsoltárok 37,7a 538
Ravasz László: Kétféle várás. Róma 8,20–24 541

Alkalmi prédikációk

Esketési beszéd

Nagy László: Mint szeretett gyermekek. Efézus 5,1–2 543

Temetési beszédek

Csiha Kálmánné: Előmbé jön. Zsoltárok 59,11a..... 544
Nagy László: A derék asszony. Példabeszédek 12,3a 545
Szekeres István: Rövid az élet. Jób 14,1–2.5..... 547

Templomszentelési beszéd

Bustya Dezső: Gyógyulás a templom kapujában.
Apostolok Cselekedetei 3,1–10..... 549

Vallásos ünnepély

Demeter János: Emlékezés a 400 éve elhunyt Balassi Bálintra 552

Tanulmány

Henry Sloane Coffin
New York

Az Úr szolgájának küldetése

Ézsaiás 42,1-4

Ez a bibliai rész Ézsaiás könyvének a 9. strófája. A strófa egy olyan irodalmi forma, melyben minden szónak meghatározott szerepe és hatása van, minden verssor valami jellegzeteset ad a szöveghez, esetünkben minden ütem hozzájárul az Úr szolgájának jellemzéséhez. A nagy horderejű igék és főnevek összefonódnak és összhangba kerülnek egymással.

A stílus ütemes, egyszerű, tömör, sokatmondó és központosított.

A bevezető szavaktól kezdve: „Ez az én szolgám” — a befejező „míg” határozószóig a gondolatmenet folytatódik.

Az utolsó versnek nagy a hatáskeltő ereje (vö. 40,11.31). A tömörség ellenére sok az ismétlés. A „nem” tagadószó hétszeri ismétlése a 2-4. versekben jellegzetes sémita formát ölt és az Úr szolgájának küldetésében éri el a tetőfokát (vö. 43,22-24).

A háromszoros *mishpat* arra szolgál, hogy a gondolatot központosítsa. A bevezető felhívásban ezen szóra esik a hangsúly, a befejező részben kapja azonban a legnagyobb nyomatókat.

Mivel a 41,1 (vö. 49,1) a nemzeteket arra szólítja fel, hogy szálljanak perbe egymással, végzetük sajátos szerepének fényében isteni ítélet eszközeként jelenik meg (vö. 41,8 és köv.).

E strófa nélkül a könyv nem lenne teljes, sem szerkezetileg, sem gondolatmenetére nézve.

Stílusa lényegében már ugyanolyan, mint a 41,8-10-nek. A megfigyelhető különbségek a szolga bemutatásában és a strófa kulmináló elhelyezésében állnak.

Mindkettőben Jahve a beszélő, és az irodalmi felfogás, valamint a theologiai gondolkodásmód ugyanarra a szerzőre vallanak.

A címzetteket a többi vers eszkatologikus kontextusa alapján kell meghatározni (vö. 52,13-53,12).

42,1. Ímé — ez a felkiáltás a nemzetek ellen intézett kétszeres ítélet után következik, melyet ugyanúgy ez a szó vezet be (41,24-29); vö. Isten bemutatásával a követ kiáltásában a 40,9-ben és a szolga kiáltásában az 52,13-ban.

A szó 17 alkalommal jelenik meg Ézsaiás 2-ben, más helyen a Próféták könyveiben csak 13-szor fordul elő.

Az én szolgám: a Septuagintában a „Jákób, az én szolgám” és „Izráel, akit kiválasztottam” nyilvánvalóan a 48,8-ból származik.

Jahve már szólította Izráelt „szolgám”-nak a 41,8-9-ben, ez felkészít az itt olvasható egyenes megszólításra. A „szolga” szóhoz számos gondolattársítás és másodlagos jelentés fűződik.

Ézsaiás 2-ben sokszor úgy tűnik, hogy ez a megszólítás az udvari szokásból származik, ahol a királynak alárendelt tisztviselőt úgy ismerték, mint a király szolgáját ('ebhedh-hamméekh; lásd Hugo Gerssman: *Der Messias*).

Begrich rámutat arra, hogy ennek a királyi tisztviselőnek volt a feladata a király bírói döntésének ismertetése.

Jahve Izráelnek a királya (lásd a kifejezés fontos helyét a 41,21; 43,15, 44,6-ban), és Izráel a királynak a szolgája.

Az *én* birtokos névmás melléknévi alakja ugyanolyan közvetlen kapcsolatot fejez ki, mint a 41,8-9. Izráel számára az ő megválasztása esetén szövetségi kapcsolatot és elhívást jelent.

Akit támogatok: vö. Jahve Izráelhez intézett szavaival a 41,10d-ből. A szó jelentése itt inkább „megfogni”, megragadni”, ugyanúgy, mint az 1Móz 48,17-ben, az Ámósz 1,5–9-ben és különösképpen a Péld 3,18-ban.

Jahve Izráelt saját akarata és céljai érdekében támogatja; ő kijelöli szolgáját az ő szolgálatára.

Az én választottam. Lásd 41,8b.9d.

Izráel megszentelt története az ő kiválasztásával kezdődik, mely Jahve megindokolatlan kegyelmének cselekedete.

Az ő mindenek fölött való előjoga az, hogy kiválasztott legyen, de ugyanakkor mindenek fölött álló kötelessége is (2Móz 19,5–6; Ámósz 3,1–2; 5Móz 7,7 és köv.; 14,2). Kiválasztottnak lenni azt jelenti, hogy Isten a sok közül valamilyen céllal kiválaszt valakit. Amikor Isten valamilyen munkát véghez akar vinni e földön, olyan pátriárkákat választ ki magának, mint Ábrahám és Jákób — Izráel olyan közbenjárókat, mint Mózes, katonai bajnokokat, mint Gedeon, királyokat, mint Dávid, prófétákat, mint Ámósz és Jeremiás. Ez a cím mindenekfölött Mózesnek és Dávidnak jár ki (vö. Henoch 45,3–4; 55,4, ahol ez mint messiási cím használatos; Lk 9,35; 23,35).

A kiválasztás és a szolgálat együtt járnak: 41,8–9; 43,10; 44,12.

Akiben gyönyörködöm: ez a meghitt kifejezés Istennek népe iránti szeretetére utal (vö. 41,8; 49,15–16; 54,9–10).

Ezek a szavak hallhatók ki a mennyei hangokból Jézus megkeresztelésekor (Mk 1,11) és megdicsőülésekor (Mt 17,5).

Lelkimmel ajándékoztam meg: a szolgának a kiválasztását az ő megáldása követi. A Lélek ajándéka állandó, ugyanúgy, mint a Messiás-királyé a 11,2-ben.

Ez nem tudást és akaratot, hanem erőt és hatalmat jelent; ez lelki ajándék, mely birtokosát rendkívüli hatalommal ruházza fel.

Általában a Lélek nem jelent isteni sugallatot a babilóniai fogság előtti próféták esetében.

A Lelket a fogság után újra segítségül hívják, ugyanúgy, mint a korai királyság korában. [...]

Izráel itt a Lélek ajándékát sorsának leggyűlöletesebb órájában kapja.

Törvényt hirdet a népnek: a *mishpat* szónak általában az igaz vallás jelentést tulajdonítják, összehasonlítva az arab *dim* szóval, melynek jelentése lehet igaz vallás, de ugyanakkor ítélet, szokás vagy törvény is (vö. Bernhard Duhm: *Das Buch Jesaja*).

A modern bibliamagyarázók a kifejezés jogi jelentése felé hajlanak. A strófa terminológiáját, kapcsolatát a 41,1-gyel, valamint a szó általános értelmét figyelembe véve, jobb az ítélet vagy igazságosság értelmében használni, anélkül azonban, hogy kizárnánk a kifejezés tágabb értelmezését.

Addig, amíg Ézsaiás 2 a prófétai vonást emeli ki, esetünkben a szolga mint az ítélet és igazságosság közbenjárója kerül előtérbe.

42,2–3. A királyi szolga csendben, erőszakoskodás nélkül működik, *Nem kiált:* ez az ige az elkeseredettség és panasz gondolatát is magába foglalja, de a párhuzam általánosabb jelentést sugall.

Ha szó szerint kell vennünk a *megrepedt nádszálra* és a *füstölő mécesre* való utalást, akkor jobb, ha Begrich, Smith és Lindblommal együtt azt az állítást fogadjuk el, hogy ezek a törvényszéki gyakorlat szimbólumaira utalnak.

Másképpen ezek lehetnek egyszerű, jelképes kifejezések, melyek a szolga különleges módszereit írják körül (vö. 43,17). Ő csendes, hivalkodás nélküli módszerekkel hajtja végre ura és királya akaratát.

Igazán hirdeti a törvényt: F. Giesebrecht, Kittel és mások szövegkiigazítást javasolnak, azt, hogy a le' emeth, „hűségesen”-t helyettesítsék a le' ummóth, „népeknek” szóval.

Ennek bizonyítékok nem szolgálnak alapjául, és nem lenne megfelelő e változtatást eszközölni.

42,4. *Nem alszik ki és nem török össze.* Nyilvánvalóan az igék a 3. versre vonatkoznak. Lehet, hogy hosszú időre lesz szüksége, nagy akadályokba kell majd

ütköznie, és a siker lehetősége bizonytalan lesz, de a szolgának folytatnia kell küldetésének betöltését, mivel ő kiválasztottságának, elhívásának és kegyelmi ajándékainak teljes tudatában van. Itt már többé nem Círus az igazi győztes, jóllehet nincs okunk azt hinni, hogy a költő megfélekezett róla, vagy hogy nem mondta komolyan azt, ami a 41,2–4.25-ben áll. Círus is betölti feladatát, de nem ugyanúgy, ahogy a szolga.

Újabb próbálkozások történtek arra nézve, hogy azonosítsuk Círust a szolgálával és a kettőjük küldetését. De a szolga az, aki a történelemben központi helyet foglal el, és nem Círus (vö. 41,8 s köv.).

A történelmi események folyamán Isten a mellé állt, akit kiválasztott tervei számára, a közbenjáró és Izrael szolgája mellé, nem pedig Círus, Medea és Lydia meghódítója mellé.

„Tanítására [tôrah] várnak a szigetek” (vö. 41,1).

A szövetség (berîth) és a tanítás (tôrah) együvé tartoznak; a szövetség népére rábízott a tanítás és a törvény (vö. 2Móz 19,24).

Fordította: Geréb Erzsébet

(*The Interpreter's Bible*, Vol. 5. 463–466.)

Vasárnapi prédikációk

Bustya Dezső

Idegen földön

Alapige: Ruth 1,1-6

Bibliolvasás: 1Mózes 12,1-10

1. Ez a több ezer éves történet szinte modernnek hat. Egy kivándorolt család története. Gyermekkoromban még éltek a falunkban „amerikások”: olyan öregek, akik fiatalkorukban kivándoroltak Amerikába. Nehéz, küzdelmes sorsuk elől menekültek egy boldogabbnak hitt más világba. Évek múlva megtörtén, megfáradtan tértek haza. Egy sem lett közülük milliomos, egy sem maradt ott az új hazában — a régi visszahúzta, a honvágy hazahozta őket. Egykori kivándorlásukra úgy emlékeztek, mint ifjúkori kalandra, amiből nem maradt más, mint emlékek sorozata s néhány idegen szó. Gyökeret ott az idegenben nem vert az életük, családot sem alapítottak. Akkor is, amikor „odaát” voltak, voltaképpen és szívük szerint mintha idehaza éltek volna...

Ruth könyve is egy kivándorló család regényével kezdődik. A kivándorlás oka, hogy „éhség lőn a földön” Melyik földön? Kétség nélkül Izrael földjén, Kánaán országában. Az Ótestamentum nem a földkerekséget, hanem Izrael országát tartja szem előtt, amikor „a földről” beszél. A tejjel-mézszel folyó földön is lehet éhség és nélkülözés. Kánaán nem egyenlő az Éden kertjével. Ott a Paradicsom kertjében ismeretlen volt az éhezés. A bűn következtében azonban megjelent az engedetlenség sokféle átka között az éhség. Még az ígéret földjén, sőt: még Betlehemben is lehet éhség. Pedig Betlehem azt jelenti: kenyér háza. Mégis, ott is elfogyott a kenyér. Ezért megy idegenbe, Moáb földjére Elimélek és családja. Mint valamikor Ábrahám és Izsák, akik szintén az éhség miatt vágtak neki az ismeretlen útnak. Ám ez az út a hit és az engedelmisség útja lett számukra.

Isten az ő gyermekeit mindig ezen az úton akarja járattatni. Atyai kezéből olykor próbát bocsát övéire, amíg célját el nem éri velük. A próbák között megtanít minket arra, hogy reá figyeljünk. Így tapasztalhatjuk meg azt, hogy Isten még a rosszat is javunkra fordítja. Minden szükség és nyomorúság áldások angyalává lehet, és azzá is lesz a hívő ember életében. A hit szeme utólag mindig meglátja, hogy a próba Isten kezében nem más, mint áldott nevelőeszköz, mellyel békétűrésre, alázatosságra és engedelmisségre neveli gyermekeit.

2. Elkezdődik az élet az idegen földön. Moáb mezején megtelepszik egy kicsiny izraelita szórvány. Idegen nyelv, idegen szokások. Meg lehet ezt szokni? De mindenekelőtt a legnehezebb az lehetett, hogy Moáb lakói bálványimádók voltak. Vajon eltanulja-e tőlük a bálványok tiszteletét a kis család, vagy lesz elég ereje, kitartása megmaradni ősei hitében? És a kísértés még nagyobb lesz akkor, amikor a család elkeveredik az ott lakókkal. A két fiú, Mahlon és Kiljon, nem Izraelből hoz magának feleséget, ebben nem követik ősatyjukat, Izsákot, hanem helybeli, moábita lányokat vesznek feleségül. Vegyes házasságot kötnek. Eliméleknek most kell igazán megmutatnia, hogy méltó a nevére. Elimélek ugyanis ezt jelenti: Istenem király. Minden szórványgyülekezetnek, ha csupán egy családból áll is, bizonyosságot kell tennie arról, hogy a mi Istenünk király. Egyedül ő az Úr! Nem csak a mi Urunk és Királyunk, de mindenkié. Az egész földé. A világmindenségé!

Ma Isten egész anyaszentegyháza szórványhelyzetben él. Embertársaink, akik között élünk, munkálkodunk, másképpen hisznek, imádkoznak, mint mi — vagy sehogyan se hisznek. De akarva-akaratlanul reánk figyelnek: milyen a mi hitünk és életünk, reménységünk és vigasztalásunk? Hívó életünkben árad-e a szeretet, a szolgálatkészség mások felé? A szórványgyülekezet is azért van, hogy áldásul legyen mások számára. Egyiptomban egykor József egyedül képviselte a szórványt. Isten útjáról nem tért le, inkább vállalta a szenvedést, a börtönt, semhogy Isten parancsolata ellen vét-

kezzék. Engedelmisségének, hűségének nagy jutalma lett: megtartója lett családjának az éhség idején, de jötevőjévé lett egész Egyiptom földjének is. Az engedelmes élet áldása ma is messzire kihat. Vajon van-e ilyen hatása a mi életünknek?

3. A próbák sora tovább tart. Éhséggel kezdődött, idegenséggel folytatódott, majd halál, árvaság és özvegyiség következik. Előbb Elimélek, a családfő hal meg. Özvegyének, Naóminak mostantól kezdve még nehezebb a sorsa. Fiai külön családot alapítottak, ő pedig egyedül maradt. Mostantól kezdve bizonyosan még inkább Istenre bízta magát. Isten az egyedülálló mellett van, nem hagyja magára. Ha mindenki el is marad mellőlünk, az Úr mindaddig velünk van, amíg a hit világából a látás világába nem érkezzük.

Az apa halála után a fiúk következtek. Elimélek halála után talán ezt kérdezte Naómi: van-e még vesztenivalóm? Íme, még volt. Most már olyanná lett, mint a megszedett szőlő. Az özvegynek még van reménysége, ha gyermekei vannak, akikben bízhat, hogy öregségében támaszai lesznek. De mit reméljen az, aki élettárs nélkül, gyermekek nélkül, család és rokonság nélkül él egymaga az idegenségben? A vagyonától és gyermekeitől egyaránt megfosztott Jóbra gondolunk. „Mezítelen jöttem e világra és mezítelen térek vissza a nemlétebe...” Bizony, így van. Semmit sem hoztunk e világra, és semmit sem viszünk magunkkal, amikor eltávozzunk. Sorra elveszítünk mindent, ami és aki kedves volt számunkra. Mi marad meg? Kérdezzük így: ki marad? S feleljünk csendes alázattal így: Isten. A sokat próbált tudós (Bolyai) mondása a mi életünk tapasztalata is: „Isten sok mindent elvehet az embertől, de egyet soha el nem vesz: Önmagát.”

Az éhség, halál, árvaság, özvegyiség, idegenség: mind a földi élettel járó nyomorúságok. Gondoljunk a világháború rettenetességére, amikor valamennyit együtt tapasztalhattuk. Árvák könnyei, özvegyek sóhajai szorították össze a szívünket. Menekültek serege. Éhezők árnyékhadja. Halálbamenők gyászos menete. Vajon tanult-e a tegnapi nyomorúságából a ma nemzedéke? Tanultunk-e mi, Isten gyermekei, a nekünk fölradott történelmi leckéből? Megteszünk-e ma minden tőlünk telhetőt a könnyek felszárítására, a szenvedők vigasztalására, a nyomorúság enyhítésére? Kezünkben az evangélium, tudunk-e szolgálni vele? Hirdetjük-e életünkkel is, hogy azoknak, akik Istent szeretik, minden javukra van? Észrevesszük-e Isten jóságos vezetését a magunk és a világ életében? Isten gondviselése nagyobb hatalom a földi élet nehézségeinél és nyomorúságainál. Az egyedül győzedelmes hatalom!

„Közel tíz esztendeig” tart az idegen földön való lakozás. Négyen indultak, akik közül Naómi, az özvegy maradt egyedül. A könnyek, a gyász és a fájdalom évtizede volt ez számára. De Isten gondviselését két dologban is megtapasztalta. Először abban, hogy végül is Kánaán földjén „meglátogatta Isten az ő népét, hogy adjon nekik kenyeret”. Naómi most már hazatérhet az áldott szülőföldre, rokonok és jóbarátok közé. De Moáb földjén is rendelt számára Isten hűséges rokont, egyik menyé, Ruth személyében. Ez volt Isten gondviselésének második ajándéka. Az idegen — társá lett. A szórványgyülekezet gyümölcsöt termelt, élete vonzó volt az idegen számára. Ruth kedvet kapott arra, hogy anyósa földjén, annak népe között éljen s az ő Istenét imádja. Terem-e a mi bizonyágtételünk hasonló jó gyümölcsöt?

Idegen földön, próbák között, kísértések tüzeiben élnek Isten gyermekei. Feladatot hordoznak: Istennel járni, lakozni az idegenségben, a csapások, a próbák között is. Örömben és bánatban, szolgálatban és engedelmisségben kell megtanulnunk, hogy „az Úr csodásan működik”, és hogy „sorsunk sötétlő árnya közt” Isten szent arca rejtezik. Ámen.

Isten ítélő Úr

Alapige: Zofóniás 1.18
Bibliolvasás: Zofóniás 1.1-18

Mikor keletkezett Zofóniás könyve? Az 1. versben egészen pontos időhatározást ad Zofóniás, azt mondja: Jósiásnak, Amon fiának, Júda királyának idejében. Jósiás Kr.e. 640-től 611-ig volt Júda királya, aki 620-ban nagy vallási reformot hajtott végre. Tatarozták a templomot, előkerült a Mózes könyve, felolvasták a megtalált Bibliát, az Ige a népet bűnbánatra indította. Kidobálták a bálványszobrokat a szentélyekből, lerombolták a pogány szentélyeket; egyszóval nagy vallási megújulás kezdődött. Reformáció volt.

Abból, amit Zofóniás a könyvében leír, kitűnik, hogy könyvét 620 előtt írhatta, vagyis még akkor, amikor Izrael az Urat is meg a pogány isteneket is tisztelte. Tehát ha meg akarjuk határozni, úgy 630 táján keletkezett ez a könyv.

Ki írta? Nem sokat tudunk Zofóniásról, de az őseit négy nemzetséggig felsorolja. Azt mondja: Így szól az Úr Igéje Zofóniáshoz, aki a Kusi fia, aki Gedelja fia, aki Amarjá fia, aki Hiskijjá fia volt. Nemigen szoktak a próféták ennyi őst felsorolni. Az apját, legfeljebb még a nagyapját szokta megemlíteni az, akinek ez fontos volt; itt azonban kiderül, hogy Zofóniás Ezékiás királynak az unokája. Lehetséges, hogy azért ment ennyire vissza, hogy ez kiderüljön, és mintegy hitelesítse az ő személyét, az is megnyugtassa a kedélyeket, hogy nem akármilyen családból származik. Az, hogy ennyire ismeri a jeruzsálemi királyi udvart, annak a szokásait, bűneit, rendjét — az is arra utal, hogy lehetséges, hogy ez a Zofóniás herceg volt; az ükapja Ezékiás király volt. Azt hiszem, hogy ez teljesen mellékes, mert Ámósz azt mondja magáról, hogy barompásztor vagyok és vadfügét szedek — és ennek az Ámósznak Isten ugyanazon Szentlelke adott fontos üzenetet, mint aki Zofóniásnak. Nem a személy és nem a származás a fontos, hanem az az üzenet, amit Isten ránk bízott, és amit ők továbbmondtak.

Mi az az üzenet, amiről szól Zofóniás könyve?

Van benne egy kifejezés, ami gyakran ismétlődik, és ami theologailag szakkifejezéssé vált. Ez: az Úr napja: héberül jóm Jahve, Jahve napja, ami az ítéletnek a napja; amely napon Isten megítéli elsősorban az ő népét, de a népeket, a pogányokat is. Eljön egy nap, amikor Isten nem tűri tovább a hamisságot, a hazudozást, az igazságtalanságot, véget vet mindennek, és megítéli az ő népét, és megítéli a népeket. Az a nap, amelyről ez az ének is szól: a haragnak napja, a kínok, ínség napja. Nagy nap, az Úrnak nagy napja, mely a bűnöst győtri, szorongatja, midőn te, aki mindig éltél és fogsz élni, eljössz a világot lángokban ítélni.

Zofóniás tehát az eljövendő ítélet napjáról beszél, amikor Isten mint igazi bíró lép fel és véget vet minden hamisságnak.

Isten magatartásában mindig megfigyelhető a bűnnel kapcsolatban ez a három lépcső: sokáig tűri a bűnt, aztán figyelmezteti a bűnöst, és ha ez nem hat, akkor megítéli a bűnöst és elítéli a bűnt.

Az első fázis sokakat megtéveszt. Nyugodtan hazudhatok, kegyetlenkedhetek, semmi következménye nincs. Isten nem bünteti meg. Isten tűri a bűnt egy ideig. Isten népének nagyon fontos, hogy tudja: az Úr látja a bűnt. Ábel vére, amelyről azt gondolta mindenki, hogy el lehet tüntetni, az égre kiáltott. Minden bűn égbekiáltó bűn, és Isten hallja ezt a kiáltást. Mint ahogy hallotta a kis Izmaélnak a nyöszörgését, aki a szomjhalál szélére került a pusztában és az édesanyja nem tudott segíteni rajta. Ő hallja a leghalkabb nyögést és a legkétségbeesettebb kiáltást, ami a bűn miatt van. De tűr egy ideig...

Aztán figyelmezteti a bűnöst, elküldi prófétáit, megszólítja Igéjével, megtérésre hívja, és ha ez ismételtlen sem hat, akkor jön az ítélet.

Azt olvassuk itt a Zofóniás könyve 3. részében is: Isten, miután többször figyelmeztette az ő népét, szomorúan állapítja meg: „Nem hallgatott a szóra, nem fogadta meg a fenyegetést, nem bízott az Úrban, Istenéhez nem közelített!” Pedig — mondja Isten — azt gondoltam, hogy félni fog engem és megfogadja az intést, akkor nem pusztul el a lakóhelye úgy, ahogyan meg akartam büntetni. Ők azonban egyre gonoszabb tetteket követtek el.

A Jeremiás könyve 18. részében ezt olvassuk: „Ha azt mondom egy nép ellen és ország ellen, hogy kipusztítom, kigyomlálom, megsemmisítem azt, de megtér az a nép az ő gonoszságából, én is megbánom a gonoszt és nem hajtom végre rajta.”

Először túri Isten a gonoszságot, aztán figyelmezteti a gonoszat cselekedőket, kilátásba helyezve az ítéletet, de alig várja Isten, hogy vissza kelljen vonnia, mert nem akarja a bűnös halálát. Ha azonban megkeményíti magát a bűnös, akkor jön az ítélet. Erről beszél Zofóniás könyve.

Zofóniáson keresztül még csak a figyelmeztetés hangzott, még csak az intés hangzott. De ha nem tér meg a nép és minden népek, akkor az ítélet következik.

És ez a kis könyvecske arról szól, hogy mi Isten ítéletének az oka, mi annak a mértéke és mik az ő ítéletének a következményei! Vegyük most sorra e három fejezetet.

1) Mi az oka? Az oka kettős egy ok: hitbéli eltávolodás Istentől és erkölcsi eltévelyedés. Ez mindig együtt jár. Aki lazít az Istennel való kapcsolatán — és itt elsősorban a választott népről van szó —, annak fellazulnak az erkölcei. Aki nem ragaszkodik szorosán az Úrhoz, annak összeomlik az addigi értékrendszere és nem tud szigorú erkölcsök szerint élni. Hitbéli eltévelyedés és erkölcsi eltévelyedés az oka az ítéletnek.

Arról olvastunk itt, hogy megosztott szívvé vált Izráel szíve: is-is szívvé vált. Hittek az Úrban is, de tisztelték a bálványokat is; és ebből a megosztottságból az következik mindig, hogy az ember maga szabja meg magának az erkölcsi normákat és nem az Úr normáihoz igazodik. És tudja igazolni a legnagyobb gazemberséget is.

Miben állt ez az is-is és ez a föllazulás akkor Izráel népe életében? Azt olvastuk itt, hogy egy csomó bálvány vonult be Izráel hitéletébe. Jósias király előtt nagyon sokáig uralkodott Manassé és Amon. Több mint 40 évig uralkodtak ketten együtt, és ők azt mondták, hogy nyitottnak kell lenni vallási értelemben is. Liberálisnak kell lenni hitbéli értelemben is, mert az a modern. Nem csak ma mondják, ezt mindig modernnek tartották azok, akik így akartak gondolkodni. Tehát mi nem zárkozhattunk el a szomszédos népek vallásos kultuszai elől. Mit szólnának hozzá?! Micsoda exkluzív, bezárkózott, gögös nép vagyunk mi — nyitottnak kell lenni! Körülöttünk a kánaánita népek elsősorban Baált imádják, meg a feleségét, Aserát. Ők a termékenység istene és istennője. Hát ha nálunk is kedve szottyán valakinek Baált imádni, miért ne... Nyugodtan állítsatok szobrot és imádjátok őt is. Addig nincs nagy baj, amíg az Urat is imádjá az illető. Bevonultak tehát a Baálok Izráel vallásos életébe.

Azután azt olvassuk itt, hogy meghajolnak a háztetőkön az ég serege előtt. Asszíriában csillagkultusz volt, az égistenek kultusza. Éjszaka, a házak lapos tetőin zajlott istenek imádása. Ez tetszett Izráelnek is, mivel egyenesen politikai cél volt az, hogy Asszíriával minél jobb kapcsolatot építsenek ki. Ezért a király politikai, barátságai megfontolásból még támogatta is ezt. Nyugodtan átvehetjük az ő isteneiket, semmi nagy baj nincs addig, amíg mellettük Jahvét is tisztelik azok a háztetőkön hajlongó emberek. De Isten azt mondja, hogy „kiirtom azokat, akik leborulnak a háztetőkön az ég serege előtt”. Azokat is, akik leborulnak az Úr előtt és esküsznek rá, de esküsznek a Molokra is. A Molok meg az ammonitáknak volt egyik főistene, akinek minden elsőszülött gyermeket feláldoztak. Tessék ezt elképzelni: megszületik az első gyermek a családban, és tudják, hogy a gyermek meg fog halni, mert a többi gyermek, a leendő születésének érdekében feláldozzák a Moloknak. Sok helyen úgy alkották meg a bálványt, hogy olyan volt, mint egy nagy cserépkályha, egy emberformájú cserépkályha, amit befűtöttek, és az áttüzesedett kinyújtott karjaira tették rá a szerencsétlen csecsemőt.

És Isten népe, amelyik világhírességet kapott az Úrtól, kijelentést, Igét, amelynek körében próféták dolgoztak, képes volt ilyen szörnyűségekre is!

Ebből aztán sokféle más baj is következik. Pl. az — és érdekes, hogy ezt itt milyen szigorúan bünteti Isten —, hogy nem vállalják sokan ebből a népből saját nemzeti identitásukat. Nem vállalják, hogy ők nemzetileg is megvallásilag is zsidók. Ezt úgy juttatják kifejezésre, hogy idegen ruhákba öltözködnek. „Megbüntetem a főurakat és a királyfiakat és mindazokat, akik idegen ruhába öltözködnek...” Majmolják a szomszéd divatját, mert a ruházata abban az időben mindenkiről sokkal jobban elárulta, milyen nemzetnek a tagja. De én szégyellem azt, hogy olyan vagyok, fölveszem hát az éppen divatos öltözetet, és csinálunk egyenruhát: mindenki olyannak akar látszani, mint egy amerikai farmer vagy a monarchia idejében az úri réteg, és úgy öltözködött, ahogy Bécsben öltözködtek. Ez tulajdonképpen azt jelenti, hogy lenézem, megvetem a magam fajtáját, szégyellem, hogy az vagyok, aki; nem vállalom mások előtt azt, aki vagyok.

És ugyanez hitbéli vonatkozásban is: szégyellem, hogy az Isten népéhez tartozom, nem vállalom azt, hogy én is így gondolkozom, azért beszélek így, vélekedek így, mert Isten Igéjéből azt tanultam, akkor is, ha körülöttem senki más nem osztja ezt a véleményt.

Nagyon mai kísértés ez, és Isten azt mondja, hogy ezt keményen megbünteti.

És keményen megbünteti a babonásokat is! „Azon a napon megbüntetem mindazokat, akik átugrálnak a küszöbön!” Ez meg perzsa szokás volt, perzsa babonáság: magas küszöböt építettek, és ha valaki úgy át tudta ugrani, hogy nem ért hozzá, akkor az szerencsét hozott. Ugyanolyan, mint a mi lekopogásunk, meg hogy megfogom a gombomat, meg azt gondolom meg azt mondom magamban, és így tovább. Amire az ember azt mondhatja: ugyan már, hát ha van kedve ugrálni, ugráljon; a saját küszöbén mindenki úgy ugrik, ahogy akar. De miért ugrik? E mögött valami hit van, a szerencse-istenben való hit, és azt mondja Isten, hogy a kettő együtt nem megy! Vagy benne hisz valaki, vagy a szerencséjében, és akkor ugráljon. Ha pedig csak benne hisz, akkor sem ugrál, ha azt némelyek ártalmatlan szokásnak minősítik, mert tudja, hogy mi van mögötte.

„És akik megtöltik uralkodójuk palotáját erőszakkal és csalással.” Hivatalnokok, akik talán egy becsületes uralkodó palotáját is képesek megtölteni erőszakkal, hazugsággal, hazug propagandával, manipulációval, korrupcióval, úgy, ahogy azt egészen közelről mi is ismerjük.

És mi az oka még az ítéletnek? Az, hogy eluralkodott a kalmárszellem. Minden üzletté vált. Azt mondja Isten: jajgassatok, mert el fog pusztulni az egész kalmárnép, kiirtják azokat, akik ezüstöt méricskélnek.

Mi az oka még a büntetésnek? Az, hogy „a férfiak olyanok lettek, mint a seprején tönkrement bor”. Rendkívül szemléletes kép azoknak, akik egy kicsit is értenek a szőlészethez, borászathoz: amikor a szőlőt kiperéselik, abból must lesz, beteszik egy hordóba. De a seprőben nagyon sok minden van, ami leülepszik az aljára. Erről a bort szép óvatosan úgy kell lefejtani, hogy ne dugja le a hordó aljára a gumit az ember s csak a tisztáját szívja le róla. A többivel valami mást lehet csinálni, de abból nem lesz bor. Kiderül, hogy a seprő megint leülepszik az aljára, ezért többször is le kell fejtani, s akkor lesz tiszta a bor, és akkor lesz az íze is tiszta.

Azt mondja itt a próféta, hogy Izráel férfiai olyanok lettek, mint a fejtetlen bor; nem szűrik ki magukból a salakot. Nincs szűrőjük: semmi szellemi szűrő nem működik, s nem szűrik meg, hogy mi az igaz és mi a hamis. Ami igaz, azt befogadom, ami hamis, azt visszautasítom. Nem tartják célnak az önmaguk belső tisztán tartását, és ezért tönkremennek a gondolataik és az erkölceik. Van ebben valami tapasztalás, közönyösen utaló is, mert otthagyják a bort a seprőn és az tönkre megy.

2) A későbbiekben arról van szó, hogy a jólét is ide vitte őket: a viszonylagos jólétben eltespedtek, közönyösekké váltak Istennel és másokkal szemben is. És mit mondanak? Ez a szörnyű következménye az ilyen „seprőn-ülésnek”. Azt mondják: „nem tesz az Úr sem jót, sem rosszat”. Isten nem cselekszik. Lehet, hogy van, de

egyáltalán nem hisznek a cselekvő, a tevékeny, az uralkodó Istenben. Ezért nem is félnek tőle, ezért nem is engedelmeskednek neki, ezért nem is tisztelik őt igazán, ezért uralkodik el a bűn az életükben.

Azt hiszem, ha most nagyon sok időnk lenne, egyenként sorba vehetnénk és megdöbbenhetnénk, hogy mindegyik kísértés itt van, sőt mindegyik bűn itt van körülötünk s talán bennünk is. Akár az, hogy sokszor nem vállaljuk sem az Isten népét, sem a magyarságunkat; akár az, hogy megtűrünk az életünkben mindenféle apró babonásokat, amikre Isten azt mondja, hogy megítélem azokat. Akár az, hogy eluralkodnak az erőszakos indulatok bennünk; akár az, hogy üzletté válik minden. Üzletté lesz a szerelem is. A hajam égnek áll, amikor látom, hogyan kezdenek üzletelni szülők a gyermekeikkel — ez kezd divatba jönni —: ha megcsinálod, kapsz ennyit meg annyit. Ha leérettségizel, ilyen ajándékot kapsz. Hát szívesség az, hogy leérettségizik?! Örüljön, hogy megteheti! Ha konfirmálsz, kapsz ilyen meg olyan nagy ajándékokat — vidéken ez szörnyen drágik. Örüljön, hogy van lehetősége arra, hogy megismerje Istent! A helyes hang nyilván az, hogy olyan életet lát otthon, hogy megkívánja és el se lehet zavarni a templomból, az Isten házából, mert olyan hiteles szent életet élnek a szülei előtte.

És így tovább! Sajnos ezek nagyon valós és nagyon mai kísértések. Isten adjon világosságot és bátorságot nekünk, hogy szakítani tudjunk mindegyikkel, amelyiket fölismerünk az életünkben.

Izráelnek a legfőbb bűne azonban Zofóniás könyve szerint a kevélység! Azt mondja Isten: „Ha alázatban kerestél volna engem, nem jönne az ítélet!”

A harmadik fejezetben ezt olvassuk: „Azon a napon nem kell szégyenkezned tetteid miatt, amelyekkel vétkeztél ellenem, mert akkor eltávolítom körülből a gögösen vigadozókat, nem fogsz többé kevélykedni szent helyemen.”

Éz tehát az oka az ítéletnek. És mi a mértéke? Az, hogy minden bűnös elnyeri a büntetését. Különös, hogy Isten az ítéletet Zofóniás könyve szerint az ő népén kezdi, de kiterjed az összes többi népre is, mégpedig úgy írja le a népek elleni ítéletet, hogy a négy égtáj felé lakó népeket egymás után felsorolja, de először a saját népén kezdi. Erre nekünk nagyon kell figyelnünk!

Mindjárt az 1. fejezet elején ezt olvassuk: „Kinyújtom kezemet Júda ellen és Jeruzsálem minden lakója ellen.” És a 3. fejezet, amelyik egy nagy „Jaj”-jal kezdődik, így szól: „Jaj a lázadó, beszennyezett és erőszakos városnak, amelyik nem hallgatott az én szavamra!” — Az a bibliai igazság szólal meg itt, amit az Ámós könyvéből így ismerünk: „Csak titeket választottalak magamnak a föld minden nemzetei közül, ezért keresem meg rajtatok minden bűnötöket.” A hitetlen sokkal tovább vétkezhet büntetlenül, mint a hívő. Isten minket annyira szeret, hogy mindjárt az elején ránk szól, vagy elkap bennünket; nem engedi, hogy az övéi visszasüllyedjenek a bűnbe.

De megkapják az ítéletet a nyugat felé lakó filiszteusok, a kelet felé lakó ammoniták és moábiták, az északi Asszíria és a déli Etiópia is. És ez az ítélet rettenetes! Az 1. fejezetben ezt olvassuk: „Közel van az Úrnak nagy napja... — és akkor jönnek a jelzők — keserves hang hallatszik az Úr napján, kiáltozik akkor még a hős is. Haragnak napja az, nyomorúság és ínség napja, pusztulás napja, sötétség és ború napja.”

A legfontosabb ebben a fejezetben az, amit Zofóniás könyve állít, hogy semmi nem menti meg az embert Isten ítéletétől. Sem a gazdagsága, sem a nagy esze, sem az összeköttetései, sem a pozíciója, sem a vallásoskodása, semmi a világon nem menti meg! Ha az életében ez a megosztottság teret kapott, hogy az Urat is meg a bálványokat is imádjá, amiből egyenesen következett az erkölcsi lazaság — akkor nincs számára mentés. És azon a napon már nem mesélhet, nem mentegetőzhet, könyörtelenül jön az ítélet.

Nem árt, ha tudjuk, hogy ilyen gondolatok is vannak a Bibliában. A Biblia a szeretet Istenéről szól, és ezt a szeretetet Isten jelenti ki előre nekünk, hogy visszarántson vele bennünket a végzetes ítélettől. És Isten az ő nagy szeretetéből inkább átvizs bennünket kis ítéleteken, azért, hogy a végső nagy ítélettől minél többeket megmentesen.

Bárcsak mindnyájan azok között lennének, akik ezen a nagy napon, az ítélet napján az ő közvetlen közelében, biztonságban és elrejtettségben lehetnének.

3) A harmadik fejezet arról szól, hogy mik az ítéletnek a következményei.

Mindenekelőtt a bűnösök bűnhődése. Mi mindig tudhatjuk, akár a magunk bűneire döbbenünk rá, akár másokat látunk kevélyen, önhittén, Istent gyalázóan és embert becsmérősen vétkezni, hogy minden bűn elnyeri egyszer a büntetését. Isten igazságos Isten! Más kérdés az, hogy az ő igazsága Jézusban a kereszten érvényesült. Aki Jézusban hisz, ezért nem megy az ítéletre, de érvényesül Isten igazsága.

Akinek nem kell Krisztus igazsága, annak magának kell felelnie majd, és nem tudunk mi semmit sem felelni azon a napon.

De nemcsak a bűnös megbüntetése az ítélet következménye, hanem a 3. fejezetben — ilyen sok sötét szín után — fölragyog az Isten szeretetének aranszíne is, és arról van szó, hogy éppen ez az ítélet sokakat Istenhez fordít. Isten népe közül is a közönyössé váltak, a megosztott szívűek összetörnek, megalázkodnak, keresik az Urat, és megtalálhatják — és a népek közül is, a pogányok közül is sokan odafordulnak hozzá. „Akkor majd tisztává teszem a népek ajkát, mindnyájan az Úr nevét hívják segítségül, és őt tisztelik egy akaratallal. Etiópia folyamain túlról nekem hoznak áldozatot imádoim, szétszóródott népem.” Szinte a Filippi 2,10–11 jut eszébe az embernek: „ama napon minden térd meghajol Jézus előtt, és minden nyelv vallja, hogy Jézus Krisztus Úr az Atya Isten dicsőségére”

Van tehát az ítéletnek ilyen tisztító, sőt evangelizáló jelentősége és következménye is.

Itt az ítéletnél hangzik el az a szó, amely szintén ószövetségi szakkifejezés: „maradék”. A maradék megtartatik. „De meghagyom közöttetek maradékul a szegény és nincstelen népet, amely az Úr nevében keres oltalmat. Izráel maradéka nem cselekszik hamisan, nem beszél hazugul, nem lesz család a nyelv a szájában.”

Az egész népre érvényes az ítélet, de Isten azokat, akik a kevélykedők között is alázatosak voltak és hozzá ragaszkodtak: megtartja. Megmarad a maradék, mint ahogy a babiloni fogságból is visszahozta a maradékot. Minden ítélet-közepette a maradékot, az övéit, a benne bízókat megtartja.

Végül azt olvassuk, hogy az ítélet egyik következménye az lesz, hogy „az alázatosakat felemeli és megdicsőíti”. „Abban az időben, amikor összegyűjtelek, haza is hozlak benneteket, bizony hírnevessé és dicsővé teszlek benneteket a föld minden népe között. Jóra fordítom sorsotokat, ezt mondja az Úr.”

Ez ennek a kemény könyvnek az utolsó mondata. Az ítélet Istene kegyelmes Isten, és boldog ember az, aki még idejében keresi őt. Éppen ezzel a gondolattal szeretném befejezni beszédemet.

Azt olvassuk a könyv közepén, amikor már elmondotta, hogy milyen okok miatt jön majd az ítélet: „Keressétek az Urat mindnyájan, akik alázatosan éltek a földön és teljesítitek a törvényt. Törekedjete az igazságra, törekedjete az alázatra, talán oltalmat találtok az Úr haragjának napján!”

Ez a „talán” nem a bizonytalanságot jelzi, hanem azt, hogy csak ezek találnak oltalmat és menedéket az Úr haragjának napján.

Az ítélet végén elhangzik a nagy ígéret: Isten mégis kegyelmes. „Szedd össze magad, szállj magadba — ezt olvassuk itt —, te szemérmetlen nép, mielőtt bekövetkezik az ítélet, mielőtt rátok tör az Úr izzó haragja, mielőtt rátok tör az Úr haragjának napja. Keressétek az Urat, és törekedjete az alázatosságra!”

Jakab levelének egy mondata jutott eszembe, hadd fejezzem be ezzel. Jakab 4,6-ban ezt olvassuk: „Isten a kevélyeknek ellenük áll, de az alázatosoknak kegyelmet ad.”

Isten az ítélet Istene, de ítéletében is kegyelmes. A kevélyeknek ellene áll, de az alázatosakat, a kicsinyeket, a nyomorultakat felemeli, megerősíti, jobbjával támogatja, és szép jövőt ígér nekik.

Jó lenne, ha most tényleg magunkba szállanánk és megvizsgálnánk, akár otthon még egyszer elolvassva ezt az első részt, hogy mi jellemző ebből ránk?! Jó lenne, ha

megbarátkoznánk ezzel a gondolattal és elhelyeznénk a hitünkben, a gondolataink között, hogy Isten az ítélet Istene is! De azt mondja, hogy mielőtt eljön az ítélet, szedd össze magad, szállj magadba! Keressétek az Urat, mert ő az alázatosoknak kegyelmet ad! Ámen.

Csiha Kálmán

A veres fonal

Alapige: Józsué 2.16-24

Bibliaolvasás: Zsidókhöz 13.7-17

A Jerikóban lakó Ráháb, amikor bementek hozzá az izráeli kémek, azonnal megérezte, hogy azok Isten küldöttei. Nem adta ki őket a jerikói királynak, hanem — mivel a háza ott volt a város kőfalán — először elrejtette a kémeket, azután egy kosárban leengedte őket a kőfalon kívülre, hogy megmeneküljenek. Ezt a tanácsot adta nekik: „a hegyre menjetek, hogy reátok ne találjanak az üldözők, és ott rejtőzködjete el három napig, amíg visszatérnek az üldözők, azután elmehettek a ti utaitokra...”

Amikor megnézzük a térképet, akkor azt vesszük észre, hogy Jerikótól kb. 10 km távolságban kezdődnek a hegyek, és hogyha azokon a hegyeken továbbmentek volna a férfiak, akkor nem kellett volna sokat menjenek, hogy eljussanak Jeruzsálemig, a Jeruzsálem melletti hegyig, a Golgotáig.

Az izráelita kémeknek akkor jó menedék volt az a hegyvonulat, mely erdőivel, barlangjaival elrejtette őket három napig az üldözők szeme elől. Ebben a pillanatban most önkéntelenül is arra gondolunk, hogy nem messze ott volt az a hegy, ahol később meghalt az Úr Jézus Krisztus érettünk, és hogy milyen jó, hogy nekünk is van egy hegyünk, ahová menekülhetünk; vagy mondjuk inkább így: milyen jó, hogy van valaki, aki azon a hegyen meghalt érettünk, aki szenvedése és halála után éppen három napig a halál sötét sírjában feküdt érettünk. Jó, hogy van Krisztusunk, Megváltónk; akihez mi is úgy menekülhetünk, ahogy az előbb énekeltük: „bizton a Jézus kebelén elszáll a gond és baj, bizton a sátán ellen sebe véd, betakar”.

A hegyre menekülj te is, hogy rád ne találjanak az üldözők, hiszen annyi üldözője van a békességes szép életünknek. Sokszor üldöznek a gondok és a bűnök, a bánatok és izgatottságok, a félelmek és a rossz indulatok. A hegyre menekülj, mert ott van valaki, aki megvéd, aki betakar, aki elrejt, maradj ott nála, amíg elmennek az üldözők, amikor majd nyugodtan mehetünk tovább az úton. Milyen jó, hogy volt egy ilyen hegy ott Jerikóhoz közel, ami eltakarta ezeket a férfiakat. Hogy aggódhattak, amíg mentek a hegyek felé, hiszen a síkságon minden mozgó embert észre lehet venni. Csak akkor voltak biztonságban, amikor a hegyhez érkeztek. Mi is csak akkor vagyunk biztonságban, amikor megérkezünk a mi Megváltónkhoz, amikor azt érezzük, hogy az ő sebe véd, betakar és megőriz minket. Minden istentiszteleten részt nyerünk Isten életünket betakaró jóságából, bennünket befedező szeretetéből, aminek az oltalmába tudunk menekülni.

Ebben a történetben mindenki megmenekül. Mert ebben a történetben közel van Isten. És ahol közel van Isten, ott mindig mindenki megmenekül, még akkor is, ha a halál jár a hegyoldalon és a völgyekben, mert ahol Isten jelen van, ott mindig menekülés van.

Először megmenekülnek ezek a férfiak. Később megmenekül Ráháb is. Ráháb menekülése egyelőre még csak ígéret, mivel azt mondják neki a férfiak: te megmentettél bennünket, mi is megmentünk majd téged. Meg is esküdtek neki. Azt mondják az izráelita kémek neki: ezt a veres fonalat, az eredeti szöveg szerint ezt a veres fonalból font kötelet, amit valószínűleg abban a kosárban találtak, amiben Ráháb később lebecsátotta őket a falon, kösd ahhoz az ablakhoz, melyen bennünket kibocsátottál, és ha majd jönnek a mi csapataink, kívül a halál fog járni, de te gyűjtsd ide ebbe a házba a te édesapádat, a te családot, a te testvéreidet és egész rokonságodat,

és mi garantáljuk neked, hogy az ajtón belül, ahol ez a veres fonal fog csüngni, mindenki életben marad. Ha kilépnek az ajtón, akkor elvesznek, de ha az ajtón belül maradnak, életben maradnak...

Ráhábnek rá kell bíznia mind magát, mind egész rokonságát egy veres fonatra. Rögtön oda is köti az ablakához ezt a veres fonalat. Ebből meglátszik e nő bátor határozottsága, aki az Úr Isten kezébe meri tenni az életét. Jön majd az ostrom, nem tudja, mi lesz, neki azonban egy veres fonal fog kicsüngen az ablakából, és az a veres fonal fogja majd megtartani őket. Az Úr Isten sok ilyen veres fonalat adott a történelem folyamán az ő népének. A Szentírás szerint Isten a történelem folyamán sok ilyen jelentéktelennek tűnő, kicsi jelt adott, de ebbe bele volt zárva az egész élet szabadítása. Amikor Mózes meg kellett hogy szabadítsa népét a fáraó fennhatóságából, akkor az Úr egy pálcát adott neki, egy egészen jelentéktelen kicsi pálcát. De e pálcá mögött ott volt Isten csodatevő hatalma, mert Mózes hittel vette kezébe ezt a pálcát, melynek érintésére kettényílt elöttük még a Vörös-tenger is. Amikor a tizedik csapás idején Egyiptomban minden elsőszülött elpusztult, akkor a zsidóknak a szabadítás jele a megölt bárány vérével megkent ajtófélfá volt. Ez a tenyérnyi vér volt a védelmük, de e mögött a vér mögött ott volt az a hitük, amivel Istenbe kapaszkodtak, e tenyérnyi vérfolt mögött ott volt az Úr Isten megtartó kegyelme. Az a tenyérnyi vérfolt, az a kicsi, az a mindenki által lenézett, észre sem vett vagy éppenséggel kikacagott kicsi jel az életet hordozta számukra és megtartotta őket.

Aztán később is, amikor Elizeus Isten prófétájává lett, amikor Illés nyomába lépett, akkor egy palást hullt le az Illés válláról, amikor elragadtatott, és Elizeusnak minden hatalma az a lehullt ruhadarab lett. Mögötte ott volt az Úr Isten ígérete, valamint Elizeus mély hite, és kétfelé nyílt a Jordán, amikor megérintette vele.

Aztán amikor az Úr Jézus feltámadt a halálból és bement a tanítványokhoz és köszöntötte őket: „Békesség néktek”, reájuk lehelt. Csak egy lehelet maradt utána. De ebben a leheletben benne volt a pünkösdi Lélek szélzúgása és kettős tüzes nyelve. Ebbe a leheletbe bele volt zárva az eljövendő keresztyén anyaszentegyház, annak küzdelme és minden győzedelme. A tanítványok, az apostolok, amikor a legnagyobb veszélyben forogtak, mindig erre a leheletre gondoltak vissza. Ez adott számukra erőt.

Nekünk sem adattak nagy dolgok, testvéreim, csak egészen kicsi, a világ számára jelentéktelennek tetsző, megmosolyogni való dolgok, mint a Ráháb veres fonala, mint a Mózes pálcája, mint az a tenyérnyi vér az ajtón, mint a pünkösdi lehelet. Nekünk sem adatott nagy dolog, csak pár csepp víz, amit kisbaba korunkban fejünkre öntöttek, amikor még nem is tudtunk róla semmit sem, amikor megkereszteltek minket. De ebben a pár csepp vízben benne volt és van a Jézus szenvedése, halála, az örök élet ígérete, az Isten Fiának mérhetetlen szeretete. Nekünk sem adatott a világ szerint nagy dolog, csak egy darabka kenyér, csak egy korty bor. Mi az a világ szemében? Erő? Hatalom? De mi tudjuk, hogy azok valóban erőt és hatalmat jelentenek, mert általuk tart meg minket az Úr. Az úrvacsora kenyérébe és borába a bűnbocsánat és örök élet ígérete van belezárva. Itt születik meg bűnbocsánatunk, hitünk és békességünk, amit az Úr Istentől kaptunk. Nekünk sem adatott csak egy könyv, de ő, hány milliárd könyv van ma ezen a világon! Ám ebből az egy könyvből élet és megtartás árad. Ebből az egy könyvből hull mindig a szívünkre szeretet és békesség, erő és kegyelem.

Nekünk is ott lehet a Ráháb veres fonala az ablakunkban, ha odakötöttük. De ehhez ablak és Ráháb kell, aki odaköti azt. A Ráháb-ablaka a hűség ablaka volt. Megismerte Istent, és ezért vállalta Isten küldöttei megmentésének kockázatát.

Ráháb ablaka a hit ablaka volt. Ráháb pogány asszony volt, de amikor a követeket megmentette, akkor az Úr Isten kezébe tette le az életét. Ezért tudta kinyitni azt az ablakot, hogy azon át megmentse a kémeket.

A Ráháb ablaka a szeretet ablaka volt. Ráháb megsajnálta ezeket az embereket, és nem akarta, hogy kivégezzék őket. Ráháb a szeretet, a hit és a hűség ablakára kötötte a veres fonalat.

Nekünk is megadatott ez a veres fonal. Ez a veres fonal a megtartó kegyelem ígérete. De ablak kell hozzá, nyitott ablak kell hozzá, hit kell hozzá, hűség kell hozzá, szeretet kell hozzá.

Neked megvan-e az ablakod? Rákötötted-e az Úr Isten megtartásának, kegyelmének a fonalát? Bízol-e az ő ígéreteiben, mint Ráháb, akinek a háta mögött Jerikóban ezer és ezer felfegyverkezett ember volt. De neki nem volt semmije, csak egy veres fonala és az az ígélet, hogy megtartja őt Isten.

Te oda mered-e kötni Isten ígéletének fonalát a szíved ablakához? Mert ha nem mered odakötni, elveszel, de ha odakötöd, megtartatol.

Ráháb nem várt sokáig, abban a percben odakötötte, ahogy elmentek a követek. Nem tudta, hogy mikor jön a veszedelem, az ostrom, de így gondolkozott: nekem kész kell lennem.

Te odakötötted-e az Úr Isten ígéletének fonalát a szíved ablakára, a gyermekeid és a családod szíve ablakára?

Úgy mondták akkor a férfiak Ráhábnak: „a te atyádat, anyádat, atyádnak fiait és atyádnak egész háznépét gyűjtsd be magadhoz a házba”, mert ez a ház védelem alatt lesz. A többi elpusztul, megég, de ez a ház védelem alatt lesz, és aki az ajtón belül lesz, megmenekül. Minden olyan ház és minden olyan szív, ahol a hit, a szeretet és a hűség ablakára odakötötték Isten ígéletének a fonalát, védelem alatt van. Gyűjtsd be magadhoz az ajtók mögé azokat, akiket szeretsz, hogy ők is védelem alatt legyenek. Mert akármilyen szép is Jerikó, egyszer tönkremegy. Akármilyen szép is, egyszer tönkremegy minden földi élet. De ott az ajtón belül Ráhábék életben maradtak. Mint ahogy valamikor régebben, mintegy 40 esztendővel azelőtt az ajtón belül életben maradt minden elsőszülött gyermek, ahol a vér jele ott volt az ajtón. Mint ahogy most is életben marad mindenki, aki szíve ablakát odaköti az üdv fonalával az Úr Jézus Krisztushoz, aki az ajtó mögé gyűjti az övéit, hogy legyenek a védelem erejében és oltalmában. Ráháb vár! A fonal oda volt kötve az ablakra. Várt, mert tudta, hogy Isten ígérete beteljesedik.

Tudod ezt te is! Várd te is! Gyűjtsd magad köré szeretteidet! Bízz abban, aki a fonalat adja, és akinek hatalma van téged és egész házad népét megtartani most és mindörökké! Ámen.

Csiha Kálmán

Az indulás

Alapige: Józsué 3.1-6

Bibliavetítés: Zsidókhöz 4.1-16

A felolvasott Ige közvetlenül az Ígélet földje felé való elindulásról szól. Így kezdődik: „felkele azért Józsué jó reggel...”

Ha visszalapozunk a Szentírásban, több oldalon hiányzik ez a szó, hogy jó reggel. Csak a Szentírás eleje felé találjuk meg e szót, éspedig akkor, amikor Ábrahámnak szól az Úr Isten, hogy áldozza fel a fiát, Izsákot, és az útra készülődve Ábrahám fel is kel jó reggel.

Most, amikor Józsué az Úr Isten indítására „jó reggel” felkel, valahogy visszatalál az engedelmességnek arra a régi ösvényére, amin valamikor Ábrahámék jártak. Lehet, hogy közvetlenül az előtte lévő negyven évben, amíg Izrael népe zúgolódva az Úr Isten ellen a pusztában vándorolt, hiányzott életéből a jó reggel, ez az azonnali engedelmesség, ez az idejében való indulás. Begyepesedett a jó reggelek útja. Most Józsué újra megtalálja, és elindulnak egy új és mégis régi úton, a jó reggel útján, a korai reggelek útján, az azonnali engedelmesség útján, az Isten útján.

Vajon a te életedben begyepesedett-e a jó reggelek útja? Vajon nem úgy van-e a mi életünkben is, hogy amíg öröm is, bánat is, reménység is, csalódás is váltogatják egymást, addig az Isten útja begyepesedett az életünkben? Nem tudtunk és nem tudunk

jó reggel elindulni. Sokan közülünk nem tudtak és nem tudnak elindulni az élet jó reggelén Isten felé, csak öregén, összetörtén és betegen. Így is jó, így is szép, így is öröm Istenre s benne békességre és szeretetre találni. De mennyivel jobb dolog, de mennyivel nagyobb dolog már jó reggel indulni feléje.

És vajon a mi életünkben a jó reggel, az azonnali engedelmesség útja mindennap megújul-e? Vajon nem úgy van-e, hogy a hajnali szép utak begyepesedtek? Elfelejtettük a reggeli, a korai indulásokat, és csak este indulunk, csak későn indulunk és másfelé indulunk. Bizony ezért van sok elrontott napunk és sok eltékozolt évünk. Bizony csak későn jövünk rá, hogy jobb lett volna Istenre hallgatni és „jó reggel” elindulni. Találjuk meg újra ezt a begyepesedett régi utat az életünkben, az Istenre való hallgatás és az Istennek való engedelmség régi útját.

Józsue megtalálta ezt az ábrahámi utat. Azért tudtak boldogan elindulni és azért sikerült a honfoglalás, mert jó reggel indultak el.

Jó nekünk erre a történetre figyelni, mert nekünk is egy nagy honfoglalásban van részünk. El kell foglalnunk a magunk számára is, a családjunk számára is, az egyházunk számára is, a mieink számára is az Ígéret földjét, a mennyek országát. Vissza kell foglalnunk az elveszett csendet és az elfelejtett nyugalmat. Meg kell találnunk a magunk és szeretteink számára az üdvösség földjét. A lélek nagy és szent honfoglalására kell elindulnunk, hogy valamiképpen megváltozzék az életünk, és ez csak úgy lesz lehetséges, ha jó reggel hallgatunk az Úr Isten szavára, és ha nem késlekedünk, hanem azonnal indulunk.

Józsueék így indultak el: „elindulának Sittimből, és eljutának a Jordánhoz ő és Izrael fiai mindnyájan...”

Nem volt nagy távolság Sittim pusztájától a Jordán folyóig, mintegy háromórányi járási idő, és mégis nagy távolság volt, mert amikor nekiindultak ennek a háromórányi útnak, akkor döntötték el, hogy az Ígéret földjének elfoglalására indulnak el. Ez a háromórányi út nem a térben volt nagy távolság, ez a szívükben volt nagy távolság. A nagy távolságok sohasem a térben vannak. A térbeli nagy távolságokat ma már lökhajtásos repülőgépekkel, robogó vonatokkal, suhanó autókkal gyorsan meg lehet járni. Az igazi nagy távolságok a szívekben vannak. Amikor egy asztal mellett ülnek, térbelileg olyan közel egymáshoz, és sokszor mégis olyan távol vannak egymástól. Amikor egy városban élnek közel egymáshoz a rokonok, és mégis olyan távol vannak egymástól. Az igazi nagy távolságok a szívben vannak. És hogyha haza akarunk érkezni, hogyha el akarjuk foglalni a magunk számára az Ígéret földjét, ha a Lélek honfoglalásában részt kívánunk venni, akkor ezeket a szívben lévő nagy távolságokat kell hogy legyőzzük, akkor szív szerint kell elindulnunk Isten felé és egymás felé. Ez után már csak másodlagos jelentőségű lesz az, hogy három óra, három hét vagy három év az utazás, a megvalósítás. De egyszer el kell indulniuk a szíveknek egymás felé és Isten felé. Az a nagy baj valahogy a modern emberi életben, hogy amint a térbeli távolságok egyre zsugorodnak, úgy a szívbeli távolságok egyre nőnek. Valahogyan meg kellene fordítani ezt a viszonyt. A szívbeli távolság kellene hogy zsugorodjék, hogy egészen kicsivé változzék, hogy legyen áthallás az egyik szívből a másikba.

Józsue idejében volt áthallás az egyik szívből a másikba. Az Isten szívéből áthallás volt a Józsue szívébe, és ezért tudtak elindulni.

És amikor megérkeztek a Jordán partjához, nem keltek át azonnal a Jordánon, hanem megháltak ott. Milyen boldogok voltak, amikor megérkeztek a Jordán folyó partjára! Ebben az első megérkezésben úgy benne volt a második megérkezés, a folyón túli megérkezés sikere és a honfoglalás boldogsága is. Általában mindig úgy van az emberi életben, hogy ha egyszer elindulunk, akkor legtöbbször meg is érkezünk. Sokak életében viszont az a baj, hogy nem indulnak el sohasem Isten felé, és nem indulnak el sohasem egymás felé. Csak beszélünk erről az indulásról, csak vívódunk fölötte, de megmaradnak továbbra is a nagy távolságok, s mivel nem indulunk el korán reggel, csak csodálkozunk, hogy nem érkezünk meg sohasem, hogy nem érkezünk meg sem a békességbe, sem a szeretetbe, sem az erős hitbe, sem a vigasztalásba. De hogy is érkeznének meg, ha nem indulunk el?! Amikor csak

hallgatjuk az Úr Isten szavát, de nem cselekedjük meg, hogyan is lehetne megérkezés?! Pedig jól tudjuk az orvosságról is, hogy csak akkor használ, ha bevesszük. Egyszer el kell indulni, egyszer be kell venni az Isten Igéjét ahhoz, hogy megérkezhessünk a kívánt lelki erőhöz, az üdvösség határaihoz és az Isten szeretetébe. Józsueék azért érkeztek meg, mert el tudtak indulni, mert a szívükben le tudták győzni a félelem és a bizonytalanság távolságát.

Mielőtt átmentek volna a Jordánon, a partján aludtak. Megpihentek. Három nap múlva továbbmentek.

Az Ószövetség könyvében ez a háromnapi pihenés olyan sokszor előfordul! Egyes ószövetségi tudósok azt is mondják, hogy ha az Ószövetségben háromnapi pihenőről van szó, akkor az nem volt pontosan háromnapi pihenés, hanem azt akarják kifejezni vele, hogy bizonyos időt töltöttek el várakozásban. Lehet, hogy így van, lehet, hogy nem így van. De az Ószövetség három nappal jelzett sok-sok pihenője egy másik nagy pihenőre emlékeztet bennünket, éspedig az Újszövetség három napjára, amikor az Úr Jézus három napig volt a sírban. Ez a három nap arra a halálos nagy pihenőre emlékeztet, amikor az Úr Jézus feltámadása előtt három napig feküdt a sírban.

A Jordán partján megpihentek Izráel fiai. Kellott nekik ez a három nap. Ó, nekünk is mennyire kell az Úr Jézus három napja! Mert ha életünk nagy-nagy feladatai előtt az ő három napjára való emlékezéssel tudunk megpihenni és az ő feltámadásába vetett biztos reménységgel tudunk továbbindulni, akkor lesz erőnk a lélek honfoglalására.

Izráel népe megpihent. Aztán három nap múlva átmentek a vezérek a táboron, és azt mondták: „Mihelyt meglátjátok az Úrnak, a ti Isteneteknek frigyládáját és a Lévi nemzetségéből való papokat, akik hordozzák azt, ti is induljatok meg a ti helyetekről és menjetek utána.”

Érdekes harcra való indulás volt ez. Ebben a tudósításban semmiféle haditechnikáról nem olvasunk. Nem olvasunk semmiféle haditervről. Nem számolták meg hadi felszerelésüket. Nem számolták meg, hogy mekkora az ellenség ereje és mekkora a saját erejük, hanem csak azt mondták, hogy elöl megy a frigyláda, amiben benne volt a Tízparancsolat két kőtáblája, vagyis elöl megy az Ige, elöl megy az Úr Isten, és ha ő elöl megy, akkor olyan egyszerű az egész. Isten megy elöl, ti pedig menjetek utána.

Ennyi volt minden számításuk! Elöl ment Isten, ők pedig szépen utána mentek. Persze az élet nem mindig ilyen egyszerű. Az élet sokkal bonyolultabb, és ezért mi nem tudhatjuk, hogy a sok lehetőség közül melyikre figyeljünk. És sokszor szinte két-felét hasad a szívünk, és ugrásszerűen felmegy a vérnyomásunk, amikor az életünk egy-egy nagy problémája fölött elgondolkozunk arról, hogy mit tegyünk. Pedig ha igazi erős hitünk lenne, akkor minden leegyszerűsödne az életünkben, mert olyan egyszerű az egész: elöl megy Isten, mi pedig utána megyünk. Ha az örömök útján vezet, akkor az örömben megyünk utána, ha a bánatba vezet az út, akkor a bánatban leszünk az Úr Istennel, de vele leszünk! Ha egészségben vezet az utunk, akkor hálát adva, örvendezve leszünk vele. És hogyha halálba vezet az Úr, akkor ott is vele leszünk! Ha élünk, az Úrnak élünk, ha meghalunk, az Úrnak halunk meg.

A hit leegyszerűsíti a dolgokat, és azért egyszerűsíti le a dolgokat, mert lényegében és alapjában látja azokat. Minden igazán megértett dolog egyszerűvé válik annak, aki megértette. Ez az élet azért olyan bonyolult, azért annyira reménytelen, mert nem tudjuk, hogy mit csináljunk, és azért esünk kétségbe, mert nincs hitünk, mert nincs elég erős hitünk, mert nem tudjuk megérteni a lényegét, hisz olyan mindegy, hogy merre vezet az út, mert az a fontos, hogy kivel indulunk, mert az a fontos, hogy Isten előrement és mi utána megyünk. A többit bízunk rá. Mi tegyünk meg mindent, ami lehetséges, mindent, amit reánk bízott Isten, de a többit nyugodt lelkiismerettel bízunk rá, mert ő megy elöl, nem mi, de mi igazán menjünk utána. Izráel népének azért volt szép a honfoglalás. És a lélek honfoglalása is csak akkor lehet szép a mi életünkben, és csak akkor tudjuk megtalálni a csendet, a békét, a lelki erő forrását, a nyugalmat és a vigasztalást, ha beletörődünk abba, hogy Isten megy elöl, mi pedig utána megyünk. Isten Jézus Krisztusban megy ma előttünk, a mi elköltözött szereteteink utána mentek és nála vannak. Mi ebben hiszünk és ebben bízunk, és ezért megnyugszunk.

Ott a Jordán partján készülődés közben azt mondták a vezérek a népnek: „csak hogy legyen köztetek és a között mintegy kétezer singnyi távolság” A kétezer singnyi távolság majdnem egy kilométer. Legyen távolság, mert ez az út, amin jártok, idegen út számotokra, most jártok először rajta. Engedjétek, hogy a láda menjen elől, engedjétek, hogy Isten menjen elől, ti csak tisztas távolságból kövessétek azt.

Ilyen a mi utunk is. Jézus Krisztus ment elől a keresztfával. Jézus Krisztus megy elől. Megfizette a mi bűneinkért az árat. Jaj lett volna nekünk, ha nekünk kellett volna megfizetnünk a bűneinkért. Mi hátrébb vagyunk úgy kétezer singgel, úgy kétezer évvel. Mi hátrébb menetelünk. Ő megy elől. Ő mindenben átment, mi látjuk lábai nyomát, amerre ment. Mi látjuk a szeretetének és erejének jeleit, mit látjuk kegyelmének jóságát, és megyünk utána. Tudj mögötte maradni! Tudj nem első lenni! De tudd kétezer singnyi távolságból hűségesen követni őt, aki éretted előrement, hogy neked biztos legyen az utad. Ezért Izráel népe körében a papoknak különleges feladat jutott. Mert amikor azt mondta Józsué a népnek: Tisztítsátok meg magatokat, mert holnap az Úr csodákat cselekszik köztetek, akkor azt mondta a papoknak: „Vegyétek fel a frigyládát, és menjétek át a nép között. Felvevék azért a frigyládát, és mennek vala a nép előtt.” Képzeljük el most azt a régi menetet! Előttünk folyik a Jordán. A Jordán neve magyarul halált vagy sebesen folyót jelent, mert a Jordán nagyon gyors folyású folyó volt, és akik át akarták úszni, azok rendszerint belefulladtak. És most Józsué azt mondja: vegyék fel a papok a frigyládát, és induljanak neki a Jordánnak. A nép pedig kétezer singnyire jöjjön utána. A papok felveszik a frigyládát és elindulnak. Még csak ígéretük sincs arra nézve, hogy majd kétfelé fog válni a Jordán vize. Csak a parancs van meg. Itt van a frigyláda. Fel kell venni, és vinni kell és menni kell. Belefulladsz, nem fulladsz bele? Átérsz a túlsó partra, vagy benne maradsz? Ez nincs kijelentve. Csak a parancs szól: vedd fel és menj!

Ez a hit útja! Tudsz-e ilyen parancsra engedelmeskedni? Néha odaállít bennünket az Úr Isten egy-egy nagy próba elé. Nem látod a kivezető utat. Csak a parancs van meg, fel kell venni a keresztedet és vinni kell. És vinnünk kell. Te tudod, hogy emberileg nem bírod, hogy összeroskadsz alatta, hogy előtted van a Jordán, hogy lehetetlen átmenni a gond, a szenvedés és a halál folyóján. Ezért a próbák alatt hinni kell abban, hogy az Úr Isten segítségül jön. De ez reá tartozik. Nekem most ez a feladatod, számomra most ez a parancs, hogy felvegyem a keresztemet és vigyem.

Így vitték keresztbordozás közben az apostolok is az Úr Jézus evangéliumát. Keresztbordozás közben vitték a reformátorok is az evangéliumot. A gályarabok is. És lehet, hogy neked is az életedben sokszor fel kell vened a keresztedet. Így kell hordoznod az Igét, a gondot, a terhet. Szinte teljesen egyedül kell hordoznod azokat. A hátad mögött elmaradnak családod tagjai. Téged előreállít az Úr Isten, és azt mondja: indulj és menj. Ha hited van, tudod, hogy kivel mész. Ha hited van, tudod, hogy ott megy elől a frigyláda, az evangélium, az Ige, az élő Ige, maga Jézus Krisztus. Benne velünk az Isten. Hogy mi lesz a vízzel? — nem tudom. Hogy mi lesz az úttal? — nem tudom. Csak azt tudom, hogy az Úr szólt nekem: indulj és menj. Csak azt tudom, hogy csendben, de bátran indulnom kell. És elindulok.

Így lehet csak elindulni a lélek új honfoglalása felé. Merd Istenre bízni magadat! Merj elindulni vele, hogy vele legyen boldog megérkezésed az ígért földjére. Ámen.

Id. Kun Árpád

Emlékezz!

Alapige: Prédikátor 12.1-9
Bibliolvasás: Zsoltárok 90.1-17

Mélységes mély a múltunk kútja, írja Thomas Mann a Jákób című regényének kezdő soraiiban. Én még fokozom: kimeríthetetlen, kiapadhatatlan, feneketlen kút, mert vizét örökké buzgó forrás táplálja. Múltunk tele van emlékekkel. Bocsássuk le a

mélységbe tudatunk vedrét, merítsük jó mélyre, és idézzünk fel néhány jelentős emléket közös múltunkból. Miképp a hideg víz felüdíti a szomjas embert, úgy elevenítenek meg bennünket ezek az emlékek, amikor 45 éve letett érettségi vizsgánk emlékére szentelt találkozóra gyűltünk össze. A felolvasott szent Ige is erre figyelmeztet: És emlékezzél meg...

„És emlékezzél meg a te Teremtődről”, aki azt parancsolja: „Emlékezzetek meg a ti előljáróitokról, akik szólották néktek az Isten beszédét, és figyelmeztetvén az ő életük végére, kövessétek hitüket” (Zsid 13,7). Elsősorban emlékezzünk a mi drága jó szüleinkre, akik a Házsongárdi vagy más temetőkhöz már rég elporladtak. Nem mi választottuk őket, hanem Isten adott minket nekik. Nekik köszönhetjük, hogy az iskola padjain nem voltak felettébb való gondjaink. Féltettek, neveltek, tápláltak, jóra tanítottak. „Te visszatérsz a halandót a porba, és ezt mondd: Legyetek porrá, kik porból lettetek” (Zsolt 90,3).

Emlékezzünk tanítóinkra: Varga Lajosra, Makkai néni, Antal Gyula bácsira, Keresztesi Juliska néni, aki még az ezelőtti találkozón az élők sorában volt. Ők a legnehezebb feladatot vállalták, az írás-olvasás-számolás tudományába vezettek be bennünket.

Emlékezésünk közben gondoljunk középiskolánk néhai igazgatójára: Kovács Dezsőre, az íróra és kiváló nevelőre, majd Gönczy Lászlóra, a történelemtanárunkra, majd igazgatónkra. Az iskolai értesítő könyvecske tantárgyai szerint László Dezső vallástanárunkra, dr. Csúry Bálintra, a magyar nyelv és irodalom tanárára gondolok. Közben Kovács Ferenc lelkész-tanár is oktattott a magyar nyelvre és Tárkányi György is a vallás tudományára. Gondoljunk Brüll Emánuel német szakos, Jancsó Elemér francia szakos tanárainkra. Gondoljunk a legkedvencebb tanárunkra, dr. Tunyogi Jánosra, aki a természettudományokkal ismertetett meg. Emlékezzünk Sándor Ferencre, aki a földrajzra oktattott. Gondoljunk számtanárainkra: Deák Ferencre és Széll Kálmánra, a híres atomfizikusra. A melléktantárgyak vezetőiről se feledkezzünk meg. Ne feledkezzünk meg Sebes József tornatanárunkról, Tárca Bertalan ének- és zenetanárunkról, Deák István rajztanárunkról. A középiskola utolsó három felső osztályában az osztályvezetőnk Finta Gerő volt, aki magyar nyelvet, latint, filozófiát, logikát és lélektant is tanított számunkra. A határokon túlról meghívó levelünkre gyászjelentése érkezett meg. A múlt héten halt meg. Temetése a következő napokban fog megtörténni. Így se szóban, se meleg kézfogással nem köszönhetjük meg egyiküknek sem érettségünk tett fáradozásait és tanításait. Ahová tudjuk, a hálánk virágcsokrait helyezük el sírjaikon.

„Örvendezz a te ifjúságodban.” Az az igazi öröm, amikor másoknak szerzünk örömet. Örvendeztek jó szüleink, amikor az évharmad végén, a bizonyítványosztáskor jó érdemjegyekkel térhettünk haza. De ha kilences vagy tízes jegyet írt be szaktanárunk a naplóba, neki is örömet szereztünk, mert az általa tanított anyagot elsajátítottuk s így munkája nem volt hiábavaló. Örömet és reménységet szereztünk szüleinknek és tanítómestereinknek egyaránt, mert úgy vélhették, hogy az életben derék emberek válnak majd belőlünk, akik megállunk azon az életpályán, amelyre felkészültünk, s így tiszteletet és megbecsülést vívunk ki iskolánknak, ahonnan elindultunk.

Említsünk fel egynéhányat iskolai örömeinkből. A téli és nyári vakáció sok-sok örömet halmozott fel lelkünkben. A közös iskolai kirándulások gazdagították látókörünket. Énekkari hangversenykörútjaink élményszámba mentek. Felejthetetlenek maradtak az év végi tornaünnepélyeink, sportjátékaink, nem is beszélve a viharos iskolák közötti labdajátékokról. Szellemileg örvendhettünk, amikor a nyári vakáció előtt könyvtáros tanárunk bevezetett az akkor húszezer kötetből álló nagy könyvtárba s tudáskincsünk gyarapítására szabadon választhattunk olvasmányokat. Az irodalmi önképzőkörök szellemileg gyarapítottak. Aztán egy-egy táncdelután üdített fel.

De gondoljunk iskolai csínytevéseinkre is, amikor kihasználva tanáraink jóhiszeműségét, szerénységét, megkeserítettük és haragra ingereltük őket. De ha csínytevéseinkkel eltelt az óra, ha nem figyeltünk eléggé, ha nem tanultuk meg a mindennapi leckét, annak is mi ittuk meg a levét későbbi életünkben. Vajon miért nem

tanultunk meg az iskolai időben egy-egy világnyelvet? Bizony hibásak voltunk. Nem voltunk szorgalmasak és igyekvők, s nem is gondoltunk arra, hogy mekkora hasznát vennénk majd az életben. A fizikából most se tudom, hogy mi a potenciálkülönbség, holott az Ige első verse megmondja, hogy mindezekért az Isten ítéletre von, azaz megbüntet bennünket. S mindezekért már meg is bűnhődtünk, mikor nem tudtunk segítő kezet nyújtani gyermekeinknek s unokáinknak tanulásukban. Megbüntetem az atyák vétkét a fiakban, szól a Tízparancsolat. „Mert bizony mondom néktek, míg az ég és a föld elmúlik, a törvényből egy jóta vagy egyetlen pontocska el nem múlik, amíg minden be nem teljesedik” (Mt 5,18).

De tovább vezet az Ige. A második versből ezt olvassuk: „az ifjúság és a hajnal hiábavalóság”. Mai nyelven szólva: a gyermekkor és az ifjúkor mulandó. Bizony rég elmúltak azok. Elteltek azok az esztendőök is, amelyekben elfoglaltuk munkahelyünket a társadalomban, családot alapítottunk, gyermekeket neveltünk. Sikereket értünk el, majd kudarcot vallottunk. De újrakezdtük és tovább folytattuk. Ami hátunk megett van, elfelejtjük, de íme, elérkeztek azok az esztendőök, amelyekről az Igével valljuk: nem szeretem ezeket.

Íme, beteljesedett, amit alapigénk negyedik verse így fejez ki: a nap megsötétedik a világossággal, a holddal és a csillagokkal egybe. Valóban a nemszeretem esztendőökben a látásunk mindnyájunknak meggyöngült. Se közelre, se távolra nem látunk tisztán. Szembetegségek is gyötörnek olykor. Szemünk könnybe lábad. Túl érzékenyek vagyunk. Idegszálaink húrjai hamar megpattannak. Siratjuk elfutott ifjúságunkat, hiába töltött esztendeinket, sikertelenségeinket. Bánkódunk és sírunk gyermekeink, unokáink kudarcai miatt. Betegség bánt. Sírunk. Legtöbbször akkor sírunk, ha nem látja senki, magunkba fojtjuk a zokogást. Könnyeink vissza-visszatérnek mint „sűrű fellegek... az eső után”. Az idős ember hamar sír.

„És megremegnek a háznak őrizői.” A kézről van szó. Azok a kezek, melyek iskoláskorunkban ceruzát, tollat fogtak, tornásztak, labdázta, dolgoztak — reszketősökké váltak. Még ujjainkat se vagyunk képesek néha kiegyenesíteni, meggömbültek. De ha nem lehet velük már dolgozni, imára össze lehet kulcsolni, hogy Isten az erőtlenségünkben is adjon erőt a szükséges dolgaink elvégzésére.

„És megroggyannak az erős férfiak.” A lábak, amelyek a gyermekkorban fáradhatatlanul szaladtak, hegyeket másztak, völgyeket bejártak, labdát rúgtak, munkahelyre gyalogoltak, most erőtlenné váltak. De a templomig csak el lehet ballagni! El tudunk még jótekonny közösségbe látogatni, hogy örömtelenségünkben másoknak örömet szerezzünk.

„Mert megkevesbedtek az őrlő lányok.” A fogak! De ha műfogakkal a kemény eledelt már nem is tudjuk megrágni, azok még segítenek a hangok megformálásában, hogy énekszóban dicsérjük az Urat.

„És az ajtók kívül bezáratnak, amikor is a malom zúgása halkabb lesz.” A hallószerveink is meggyöngülnek. Még a harang zúgása se jut el a fülünkbe. Ám ha sok szép aranymondást tanultunk gyermekkorunkban, elismételgethetjük azokat magunkban, s meghallhatjuk Jézus szavát: Jöjjetek énhozzám, ti megfáradtak, én megnyugtatlak titeket.

„S felkelnek a madárszóra, és halkabbá lesznek minden éneklő leányok.” Tényleg, az erős, érces hangunk is meglágyult, halkká lett. Alig hallható. Hiába erőlködünk, erősebb hang nem hagyja el torkunkat. De halk szóval is lehet áldást mondani Istenre és embertársainkra.

„Minden halmocskától is félnek.” Lassan járunk. Még a szalmaszálat is igyekszünk kikerülni, nehogy megbotoljunk egy kavicsban, mint az az osztálytársunk, aki egy rossz lépés miatt most lábmutét előtt áll. Panaszkodunk boka- és térdfzületeink porckopására, érszűkültre. Messzi útra már nem vállalkozunk. „Mint a sáska”, nehezen vonszoljuk magunkat. Mindig fáradtak vagyunk.

„Kipattan a kapor.” Az ételkészítő fűszerektől is tartózkodunk az orvosi utasítás szerint. De Isten beszédét mindig elfogadjuk.

Azért ne gondolja senki se, hogy az öregkor Isten büntetése lenne rajtunk. Még ha „a mandulafa meg is virágzott”, azaz ha a hajunk meg is fehéredett, az idős kor mégis Isten gazdag ajándéka. Milyen sokan elköltöztek közülünk életük útjának felén az örökkévalóságba. De nekünk Isten kegyelme megengedte, hogy megközelíthessük a bibliai korhatárt. A zsoltairos azt mondja (Zsolt 90,10), hogy a mi esztendeink napjai hetven esztendő, de legfeljebb nyolcvan. Köszönjük meg hálásan Istennek, hogy nekünk ezeket az esztendőket ajándékba adta, hogy ezeket az éveket családjaink körében élhessük meg. Az ősz haj szép és ékes korona a fejen (Péld 16,31). A bölcs öregember élete áldás mindenkire nézve.

Az öregkornak azonban megvannak a kísértései is. Az öregember önzővé válhat. A központban kíván lenni. Azt szeretné, hogy ő legyen az első mindenütt mindenben. Vigyáznunk kell, hogy ne keserítsük meg családjaink életét helytelen magatartásunkkal. Igaz, az idős embernek több tapasztalata van az élet terén. De nem kell ráerőszakolni azt a rugalmasan gondolkodó fiatalokra. Meg kell tartani Keresztelő János tanítását: Az én örömöm betelt. Jézusnak növekednie kell, nekem pedig alá kell szállanom. Jó alázatosnak és szelédnek lennem.

Azért nem csüggedünk: sőt ha a mi külső emberünk megromlik is, a belső mindazonáltal napról napra újul (2Kor 5,16). Arcunk megráncosodhat, az öregkor jeleit hordozhatjuk, sirathatjuk az elmúlt ifjúságunkat, búcsút mondhatunk mindennek, ami eddig örömet szerzett nekünk, eltávozott kedveseinket gyászolhatjuk, egyedül maradhatunk betegségben vagy egyedülvalóságban, de a belső emberünk megerősödik Krisztus által. Elhagyhat mindenki, de Isten Jézus által velünk van. Amikor a tanítványok a Tábor hegy ormán együtt voltak Jézussal, amikor megláthatták megdicsőült orcáját, bár eltűntek mellőle az Őszövetség nagy alakjai, Mózes, Illés, a tanítványok mégsem érezték magukat egyedül, mert Jézus velük maradt. Lássuk meg sorsunk sötétlő árnya közt az ő alakját. Tudjunk hozzá a Zsolt 71,17–18 verseivel így könyörögni: „Ó, Isten, gyermekségetől tanítottál engem; és mindmostanig hirdetem a te dicsőségedet, csuda dolgaidat. Vénységemig és megőszülésemig se hagyd el engem, ó, Isten, hogy hirdessem a te karodat e nemzetségnek és minden következőknek a te nagy tetteidet.”

Az út előttünk van. Nem tudjuk, hogy mit hozhat reánk az élet. Hol lesz az otthonunk. Ha valamelyikünk társtalanul, egyedül marad, akkor jusson eszünkbe Áprily Lajos költőnk verse, mely imádság gyanánt is alkalmazható: „Ne ingerelj panasza vagy haragra... A közlékenység kútját tömd be bennem, karthauzi legyen a cellacsendben. Csak bukdácsoló patakok csevegnek, folyók a torkolatnál csendesednek. Ments meg... a szó-rengetegektől... a túlsó partot látó révülésben a »Készen vagy?«-ra, ezt felelni: — Készen!” (Kérés az öregséghez)

Addig, amíg „elmege az ember az örökös hazába”, addig, amíg az utcán körüljárunk a sírók, addig, amíg elszakadna az ezüstkötél, s megromolna az aranypalackocska, és a veder eltörne a forrásnál, és beletörné a kerék a kútba, és a por földdé lenne, amíg a lélek megtérne Istenhez, addig jó a hitben, reménységben és szeretetben élni. Addig hadd mondjuk: „...letörölöm könnyeimet s megyek rendeltetésem pályafutásain, a jobb s nemesebb lelkeknek útján, melyre erőm s inaim vihetnek” (Berzsenyi: Fohászkodás). A következő találkozóig Isten segítsen meg mindnyájunkat. Ámen.

(Elhangzott a Farkas utcai templomban, 1981. július hó 5-én, a Kolozsvári Református Kollégium 1936-ban végzett vendiákjainak találkozásán.)

A szegény Lázár

Alapige: Lukács 16.19-31

Bibliavetítés: Lukács 12.13-24

Ez a történet is „Mózes”-hez és a „próféták”-hoz tartozik. „Hallgassák azokat”, feleli Ábrahám a példázatban. De itt nem Ábrahám beszél, hanem maga Jézus, aki ezt kiáltja nekünk: „Hallgassák azokat!” Amikor Jézus „Mózes”-t és a „próféták”-at említi, nem csupán az Ószövetségre gondol. E példázatban az ő szavai is „Mózes”-t és a „próféták”-at jelentik. Hallgassuk azokat!

Nem is olyan magától érthető, hogy halljuk őket, még akkor sem, ha most meghallgattuk és tudomásul vettük ezt a példázatbeli történetet. Johann Albrecht Bengel, a tudós és kegyes bibliamagyarázó több mint 200 évvel ezelőtt azt jegyezte meg erről a példázatról: „Ez egy olyan történet, amely megremegteti a szívet.” Ő még hallott és a korabeli nemzedék is hallott, de vajon hallunk-e mi is?

Nem kerültünk-e nagyon messze Mózesről és a prófétáktól és így ennek a példázatnak az üzenetétől is? Nem a kép megértésével van a gond, hiszen olyan világos szöveggel és érthető képpel állunk szemben. De Jézus szavai mégis olyan idegennek tűnnek nekünk. Az evilágnak és a túlvilágnak ez a szinte drasztikus ábrázolása és a földöntúli életből hozzánk hangzó beszélgetés is nagyon furesán hat ránk. Valljuk be, nem kis fáradságunkba került, hogy Jézust megértsük.

Nem is titkoljuk, hogy nehézségeink vannak a Bibliának ilyen eredeti kérdéseivel szemben. Aztán ott vannak azok a nehézségek, amelyek inkább azokat a bokrokat jelentik, amik mögé szeretnénk elbújni, mert a kertben Isten lépéseit hallottuk. Ebben a példázatban is hallatszanak Isten lépései, amelyek felénk közelednek. „Ádám, hol vagy?”, — hallszik az ősrégi kérdés, amely elé oda kell állnunk.

Ádám nem tulajdonnév. Ádám „férfi”-t jelent. A példázatbeli férfinak nincs neve. „Vala pedig egy gazdag ember” — mondja Jézus. A gazdag ember esetében úgy szokott lenni, hogy ismerik a nevét. A gazdag ember nevének különleges csengése van, míg a szegény ember neve alámerül az ismeretlenségbe. Viszont itt a példázatban — és ebben van valami abból az átértékelésből, amire a történet céloz — Jézus a gazdagot név nélkül hagyja, míg a szegény, akit Lázárnak hívnak, világhírű lett.

E két ember életmódja aligha juthatna szemléletesebben kifejezésre, mint ebben a példázatban. Látjuk a gazdagot, aki bíborba és patyolatba öltözve mindennap dúsan vigadozva él. És ott van a szűkölködésben élő szegény, aki éhesen, betegen, magára hagyatva, fekélyekkel tele, nyomorúságban tölti napjait. Ez a különbség a mai napig sem múlt el. Az emberiség civilizációjának minden előrehaladottsága ellenére is kirívó módon látható ez az ellentét napjainkban is. Szemünk előtt van állandóan, ha látni akarjuk.

De a példázatban nem ezen a szembeállításon van a hangsúly. Hiszen a szembeállítás olyan régi már, mint az emberiség maga. Mindig volt és mindig lesz gazdag és szegény. Itt azt kell hangsúlyozni, hogy a gazdag és a szegény között van valami elintézni való, hiszen kapcsolatban állnak egymással. Itt van a feszültség a történetben. A szegény nem lakik itt vagy ott, hanem a szöveg hangsúlyozottan mondja: a gazdag „kapuja elé volt vetve” Ezáltal szegénysége kérdéssé, szüksége kérésé és baja kihívássá válik. Jézus nem mondja, hogy Lázár koldult. Csak feküdt az ajtó előtt, „és kíván vala megelégedni a morzsalékokkal, amelyek hullanak vala a gazdagnak asztaláról” Neki nincsenek igényei. Kevéssel is megelégszik. De ez a helyzet a gazdag számára a legelőbb, a legközvetlenebb alkalom, hogy szívét megnyissa, felebarátját felfedezze és testvére legyen.

Lázár nem tűnt el. Ma is ott fekszik a gazdag ajtaja előtt. Ez az örök emberiségkép. Alig van közöttünk valaki, akinek az ajtaja előtt ne feküdné ott a Lázárja. Életünkhöz hozzátartozik, nem lehet lerázni róla. Akár szegények, akár gazdagok

vagyunk, ebben az összefüggésben nem játszik szerepet. Mindig van valaki, aki szegényebb nálad. Észrevetted? Megláttad őt? Tudod, mire van szüksége?

Néha egy egész nép ajtaja előtt fekszik ez a Lázár. Így volt ez nálunk a negyvenes években, amikor odaát a harmadik birodalomban a zsidókérdés ún. végső megoldásán működtek. Akkor Lázár az üldözött zsidók alakjában feküdt országunk kapuja előtt. Nem voltak igényei. Csak azokkal a morzsákkal kívánt jóllakni, amik a gazdag és szabad Svájc asztaláról hullottak. De jöttek a kutyák, és elűzték onnan, vissza a biztos halálba. Ezt nem akarjuk és nem is szabad elfelednünk. Kétségbeejtően hasonlított az ország helyzete ehhez a gazdag emberhez. Nem lehet kitérni a kérdés elől, hogy vajon ezért van olyan kevés áldás az egész gazdagságon, a mi nemzedékünk óriási pénzáradatán. Meg nem bocsátott bűn nyomja a vállunkat.

De Lázár újra jött. Most is ott fekszik országunk kapuja, egyházunk ajtaja előtt. Nem néztünk túl azokon a képeken, amik élénk táruáltak: beteg gyermekek, éhező emberek, sok fejlődésben lévő nép majdnem kilátástalan nyomora. Mindez ma újra és újra Lázárt jelenti az ajtó előtt. Nem koldul, ahogyan a példázatban sem teszi, csupán némán, behatóan kérdez, vajon látjuk-e, figyelembe vesszük-e és vajon mit szándékszunk tenni.

És Lázár mindig ott van személyes életünk ajtaja előtt is; minden gyötrődő emberben, akinek élete külsőleg, belsőleg válságba jutott, minden gyászolóban, minden kétségbeesett emberben, betegben, még olyanokban is, akiknek jelenléte terhünkre van, talán épp egy számunkra unszimpatikus emberben, akit legszívesebben kikerülnénk, igen, Lázár van ott az ő személyükben. Vannak gazdag Lázárok és — furcsa ellentmondás — szegény gazdagok is; olyan emberek, akiken még nagy vagyonuk sem tud segíteni életük problémáinak megoldásában. Hol a te Lázárod? Ezzel a kérdéssel ragad meg mindnyájunkat a példázat és nem hagy nyugodni.

A kérdésre adott válasz beláthatatlan horderejű, ami kitűnik a példázat folytatásából. Nem kevesebb, mint az örökkévalóság függ attól, hogy látjuk-e, idejében észrevesszük-e, megértjük-e néma beszédét. Az bizonyos, hogy a példázat második része messze túlhalad azon a ponton, amit mi emberek magunktól megfigyelhetnénk vagy megállapíthatnánk. Már csak egy megállapítható pont marad, ahol a különben egymástól annyira ellentétes életmódok, a szegényé és a gazdagé, meglepetésszerűen összefutnak. Mindkét emberről azt mondja a példázat, hogy meghalt. De csak a gazdagról jegyzi meg nyomatékosan, hogy eltemették. Világos, hogy ez a „temetési pompa” volt az utolsó, amit még megengedhetett magának. A szegényt is bizonyára eltemették. Akkoriban a szegényeket sem hagyták temetetlenül. De arról nem írtak az újságok, viszont a gazdag halála után rendezett gyászünnepség alkalmat adott arra, hogy még egyszer hálával és dicső szavakkal méltassák életének pótolhatatlan érdemeit. Mintha mi valóban képesek lennénk az emberi megítélés korlátain túllépni. Isten másképp ítél, teljesen másképp. Ezt adja tudtunkra e példázat utolérhetetlen világozottsággal.

De a történet második részében sem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy Jézus példázatot mond, amit ezenfelül a túlvilág elképzelésével kapcsol össze, ami különben megszokott volt a Jézus korában élők számára. Az elképzelés, hogy Lázár „Ábrahám kebelébe vitették”, hallatlanul beszédes képe a végső biztonságnak, annak az örök békének, amit Jézus megígért az övéinek. A gazdag kínjai a pokolban, vagy ahogy Luther fordította: a halottak birodalmában — újra csak egy hallatlanul beszédes kép az Isten szeretetétől való távolságról, a kízó nyugtalanságról, a csillapíthatatlan vágyakozásról, amikor már minden remény elveszett. Jézus nem mond újat akkori hallgatóinak, amikor ezt a két ellentétes lehetőséget említi. Mondanivalója attól lesz élesen ható és sürgős, hogy ez a két lehetőség — a földi és a mennyei — olyan nagyon szoros összeköttetésben állnak egymással, hogy földi életünk valósága mögött az örökkévalóság várja, hogy elébe menjünk ennek a másik életnek, és hogy már itt a földi életben eldőlj számunkra az örökkévalóság.

Mindenesetre úgy tűnik, mintha Jézus a földi élet és a túlvilági lét kapcsolatát egy kiegyenlítő igazságosság értelmében szemlélné. Hogy ti. a gazdagnak, aki itt a földön

„dúsan vigadozva élt”, ott ezután nélkülöznie kell, és megfordítva: a szegény ott túl megszabadulhat minden földi kínjától és bajától. Jézus bizonyára gondol arra is, hogy van valami kiegyenlítő igazságosság, amennyiben Isten az igazságosság Istene. Ábrahám így szól: „Fiam, emlékezzél meg róla, hogy te javaidat elvetted a te életedben, hasonlóképpen Lázár is az ő bajait; most pedig ez vigasztaltatik, te pedig gyötretetel.” De itt nem egyszerűen csak a gazdagság az, ami miatt most nélkülöznie kell, éppoly kevésbé a szegény nélkülözése, ami most annak ellentétére változott. Hogy a gazdag elvette e világ javait, és pedig úgy ragadta magához, mintha joga lett volna hozzá, mintha azok csak az ő tulajdonát képezték volna, amik felett csak ő rendelkezhetett, mint olyan, aki nem felelős nélkülöző felebarátjáért, az ajtó előtt álló Lázárért. Ez az életének vétke, ami miatt most odaát „gyötretetitek” Isten előtt nemcsak az bűn, amit teszünk, hanem az is, amit nem teszünk meg. „Aki azért tudna jót cselekedni, és nem cselekszi, bűne az annak” — mondja Jakab apostol levelében. Ez tehát a gazdag vétke, nem pedig életének ilyen alakulása. A nem nyújtott szeretet, a nem adott segítség, a Lázárral szembeni vakság bűne.

S vajon csak az ő vétke ez? Nem vagyunk-e mindnyájan ebben az értelemben ezek a gazdagok? Nem kell nekünk ehhez, mint ahogy erről a példázatbeli gazdagról olvastuk, díszes ruhákban járni és ünnepi asztaloknál ülni. Mert általában nem így élünk. Bázisban az igazán gazdag embereket nem a fényűző életmódjukról lehet felismerni, hanem a közmondásos takarékoságukról. Az ilyen emberek nem mutatják, hogy mijük van. Akár van valamink, akár nincs, nem térhetünk ki Lázár elől. Ha reánk néz, akkor mindenki tudja, hogy én is vétkes vagyok, én sem tettem meg, amit tennem kellett volna.

Van ennek a Lázárnak még egy titka. Feltűnő, hogy Jézus egy példázatbeli alaknak nevet ad. E név nem véletlen. Lázár azt jelenti: „Isten segít”. És most nem is lehetne másképpen, mint hogy gondolunk arra a másik névre, amelynek fordítása az összetéveszthetőségig hasonlít erre: „Az Úr segítsége”. Ez Jézus nevének jelentése. A kettő, Lázár és Jézus, ilyen szorosan egymáshoz tartozik. Ez a példázatbeli Lázár maga Jézus. Nem ő lett-e ez a szegény miközöttünk? Nem fekszik-e betlehemi születése óta a gazdagok ajtaja előtt? Életének kereszten való feláldozásával különös módon nem újra ő az, aki a gazdagok ajtaja előtt fekszik? Állandóan az ajtón kívül áll. És most Lázárral maga jön hozzád. Lázár kérdő pillantása a Jézus kérdő tekintete. Ahol Lázár van, ott van Jézus. Az utolsó ítélet előrevetítésében Jézus teljesen szolidárisnak vallja magát Lázárral: „Amennyiben megcselekedtél egyet az én legkisebb atyámfiai közül, velem cselekedtél meg.” Aki elmegy Lázár mellett, az Jézus mellett megy el. Aki befogadja Lázárt, Krisztust fogadja be.

Kemény ez a példázat. A gazdagnak már, bármennyire is próbálkozik, nincs jelenteni valója a halál vonalán túl. Az átlépéskor hozott döntés végérvényes, mondja Jézus. Ott tátong a szakadék. Nincs ide-oda lépési lehetőség. Mi, akik e szavakat halljuk, még nem léptük át a határvonalat. Nem az a dolgunk, hogy másokat megítéljünk. Nekünk személyesen kell kiállnunk. Jézus nem mondja, hogy vannak örök kárhozatra ítélték, és hogy minden gazdag ezekhez tartozna. A gazdagok számára is van egy út a szabadulásra. Ezért mondja el Jézus ezt a példázatot. Azt akarja, hogy szívünk megremegjen üzenetének hallatára. A szabadulás útját Lázárnak hívják: „Isten megsegít”; Jézus neve pedig: „az Úr segítsége”. Nem menj el Lázár mellett közömbösen. Aki őt befogadja, Krisztust fogadja be. És csak egyedül Krisztus, a megfeszített és feltámadott Lázár tudja áthidalni a szakadékot. Ámen.

Fordította: Nagy Irén

A farizeus és a vámszedő

Alapige: Lukács 18,9-14
Bibliolvasás: Máté 6,1-13

Nem mindig azok a legkönnyebben érthető bibliai történetek, amiket a legjobban ismerünk. Ha furcsán hangzik is, de néha éppen egy példázat vélt ismerése akadályoz meg minket annak megértésében. Mert megérteni valamit nem csak annyit jelent, hogy felfogom a szavak jelentését, gondolati kapcsolatukat, összefüggésüket. A valóságos értés lényünknek egy sokkal mélyebb rétegében megy végbe. Csak akkor értettünk meg valóban valamit, ha Jézus szavai egyenesen, személyesen hozzánk szólnak, ha valósággal kihívnak és kérdések elé állítanak.

A farizeusról és a vámszedőről szóló, híressé vált példázatot már gyermekkorunk óta annyira ismerjük, hogy ez a két embertípus éppenséggel plasztikusan áll előttünk, amint felfelé megy a templomba. Az egyik egészen előremegy az oltár közelébe, ahol őt mindenki láthatja. A másik elrejtőzve egész hátul marad, a templom egyik sarkában. Kétségtelen, hogy számunkra ez utóbbi a szimpatikusabb. Nem szeretjük a tüntetést, legkevesbé a kegyesség szemléltető bizonyítását. De nem gyanús-e épp ez a magátólérthetőség, amivel a vámszedő pártjára állunk? Milyen hamar megjelenik szívünkben az érzés: „Isten, hálát adok neked, hogy nem vagyok olyan, mint a vámszedő.” És ebben a percben a vámszedő iránt érzett rokonszenvünkkel máris farizeusokká váltunk. És teljesen könnyedén napirendre térünk Jézus szavai fölött, miközben ez a példázat nemesak az akkori farizeust, hanem a mi keresztyénségünket is gyökeresen megkérdőjelezi.

A példázatbeli két férfi között feltűnő közös vonás látható. Mindketten „imádkozni” mennek a templomba. A farizeus részéről ez természetes. Ő ott van a templomban. Naponta többször is megteszi ezt az utat idáig. Egy igazi farizeus naponta hétszer megy fel az előírt imádkozási órákban a templomba. Sokan ezenkívül még éjszaka is felkelnek, hogy imákat mondjanak. A vámszedő számára a templomba menés eseményt jelent. Nem csak azért, mert egyáltalán merészkedik oda elmenni, hanem mert kiteszi magát embertársai leleskedő pillantásainak. Tudjuk, hogy manapság is milyen nehéz a „vámszedőknek” istentiszteletre menni, ha csak nem ismeretlenségbe burkolózva vesznek részt azon.

Jézus azonban nemhiába hangsúlyozza ennek a két férfinak a közösségét. Ebben élünk egyenként és közösen mint gyülekezet. A farizeusoknak és a vámszedőknek, meg nekünk is, akik valahol a két előbbi között állunk, szükségünk van Istenre. A szó valóságos értelmében nem tudunk élni a vele való kapcsolat nélkül. Származásunkat, életmódunkat, világfelfogásunkat tekintve lehetünk egymás között bármennyire is különbözőek, de csak akkor vagyunk emberek, ha életünket az ő akaratahoz igazítjuk. Akkor aztán testvérek vagyunk, nem testi értelemben, de testvérek Istenben és általa, aki mindnyájunk Atyja. Ez a két, egymástól olyan nagyon különböző bibliai ember is testvér.

Van egy közmondás, mely szerint ha két ember ugyanazt teszi, az mégsem ugyanaz. Így van ez a példázatban is. Mindkettő imádkozik. Imádkozik a farizeus, és imádkozik a vámszedő. A maga módján mindkettő hívó ember. És mégis egy egész világ választja el őket egymástól. Romantikus elképzelés lenne a részünkről, ha azt gondolnánk, hogy csak éppen imádkoznunk kell, hogy csak el kell járnunk együtt a templomba, és akkor máris túl tudtuk tenni magunkat egymástól különböző voltunkon. Éppen az imádság nyithat meg egy szakadékot, éppen az imádságban válhat nyilvánvalóvá egy áthidalhatatlan távolság.

Ez történik itt a farizeus imádságában. Amit mond, tisztességes imádság. Valóban azt mondja, amit gondol. Tud imádkozni. Megszokta az imádkozást. Tudja, hogy hálaadással kell kezdeni, s úgy is teszi. „Hálát adok neked, Isten” — mondja. Az vi-

tathatatlan, hogy valami valóban történt az életében. Oka van a hálaadásra. Ő nem olyan, mint a többi ember. Emberi mértékkel mérve ő valóban nem tolvaj, nem hamis, nem parázna és nem vámszedő. Élete erkölcsi, politikai és vallási szempontból rendezett. Igyekszik is így élni. Heti kétszeri bűjtölésével többet is tesz, mint amit a törvény előír. Tizedet ad mindenhől, amit szerez, nem csak bizonyos, a törvényben előírt dolgokból, hanem sokkal többet, mint amennyit akkor követeltek. Mindez nem kitalált és nem színlelt dolog. Ez az ember olyan értelemben farizeus, mint ahogy mi a szót majdnem csúfolkodva használjuk. Ő tesz, fizet a kegyességért. Áldozatot hoz.

De íme, a furcsa imádságból mégis kihallszik egy zavaró hang. Lehet tisztességesen imádkozni, s mégis fonákul. Két zavaró, éles disszonanciát keltő hang szólal itt meg egymás mellett. Ez az imádság nem úgy hangzik, hogy „Istenem, köszönöm neked, hogy ezzel meg azzal megajándékoztál”, hanem így hangzik: „Isten, hálaát adok néked, hogy én”, és akkor újra és újra én. De azután egy szót sem mond a bűnről, a személyes gyengeségről, a tehetetlenségről, csupán a saját teljesítményeinek és érdemeinek felsorolása következik. Ez azonban már nem imádság, hanem gőg, masszív gőg, kegyes szavakba burkolva. S a másik zavaró momentum csupán egy hátrafelé tett mozdulat, oda, ahol a másik áll, aki nem merészkedik előre, de mégis ott van a templomban és imádkozik: ez a vámszedő testvér. Ez a hátrafelé mutató összehasonlítás, ez az elítélő oldalpillantás már nem imádság, ez vaskos, kirívó szeretetlenség. S a kettő majdnem mindig együtt jár: a gőg és a szeretetlenség, a szeretetlenség és a gőg.

A farizeus élete sem alakulhatott Isten nélkül. Ez kétségtelen. Mindaz, amit imádságában említ, nem a sajátjából származik. De amit Isten adott neki, azt elválasztván eredetétől, kizárólag a maga tulajdonává tette, amivel — úgy véli — maga rendelkezhet. Mindazt, amit Isten erejéből és segítségéből tett, saját teljesítményének tekinti, és ezért a jutalmazás és elismerés igényével lép az élő Isten elé. Ez a vélt tulajdon és ez a teljesítmény számára vallásos értékke válik, amelynek birtokával elhatárolja magát a testvérétől. Nem is tudja elhinni, hogy ez a vámszedő, itt hátul a templomban, komolyan veszi az imádkozást. Ami egykor számára az élő Istennel való találkozásban élményt, kegyelmének és irgalmának ajándékát jelentette, az most merev keretté, tokká változott, ami mögött elsáncolhatja magát, miközben újra és újra biztosítani akarja érdemeit.

Bizonyára észrevettük már, hogy Jézus szavai mennyire érintenek minket is. Nekünk egyházi embereknek vérünkben van a farizeizmus. Valóságos tragédia és az egyház nagy vétké, hogy újra és újra megkísérli az Istent birtokába keríteni, és pedig úgy, hogy azt hisszük, rendelkezhetünk a tőle irgalomból és szeretetből ajándékba kapott dolgokkal, rendelkezésünkre álló birtoknak tekintvén azt, amit aztán kijátszunk a másik emberrel szemben. S ami egyedül Isten erejéből és segítségéből nálunk is lehetővé vált, azt sajátos félreértés alapján egyéni teljesítménynek tekintjük, amit aztán embertársainktól is megkövetelünk. És azután jön a gőg és a szeretetlenség, az ítéldő, kritizáló szellem, jön az uralomvágy, a törvényesség, a beszűkülések, az előírások, a „mit szabad?” és a „mit nem szabad?” kérdései, s máris benne vagyunk a farizeizmusban, a mások elítélésében. Szakadékok és elválasztó árkok jönnek létre köztünk és testvéreink között. Ez az a belső helyzet, amely egyszerűen tönkreteszi az egyházat. Christof Blumhardt azt mondta egy prédikációjában erről a példázatról, hogy a vallásos gőg a legrosszabb dolog. Szó szerint ezt mondta erről a gőgről: „Semmit sem hagy tenni magával, semmit sem enged mondani, és úgy áll előttünk, mint Isten hordozója a földön.” Amit Blumhardt leginkább nehezményezett, az az a tény, hogy épp ez a hamis, fonák és göresös hívés áll a valóban kereső ember útjában.

Csoda, hogy a példázatbeli vámszedő nem szaladt ki a templomból ilyen magabiztos kegyesség láttán, ami feléje áradt. Igaz ugyan, hogy nem hallhatta a farizeus imádságát, ahhoz túl nagy volt a térbeli távolság, az ő érdeklődése pedig túl kicsi. Néha azonban nem szükséges szavakat hallani, egész kicsi dolgokból, pillantásokból, mozdulatokból meg lehet érteni, hogy mit gondol a másik ember. Épp itt van az a pont, ahol a vámszedő különbözik a farizeustól: ő a templomban nem emberek, hanem az

élő Isten előtt áll. Ez nem jelenti, hogy ne érdekelné, mit gondolnak róla az emberek, de őt nem az emberek, hanem maga Isten hozta a templomba, mert különben itt se volna. Jézus nem beszél arról, hogy ez a vámszedő mióta nem volt a templomban, vagy hogy egyáltalán átlépte-e korábban a templom küszöbét. De most itt van. „Távol áll”, mondja az alapige. Nem azért, mert el akart különülni, de ténylegesen nincs mit felmutatnia. Üres kézzel jön, méghozzá szennyes kézzel. Egyetlen dolog bátorította az idejövetelre, a belső nyugalanság, amelyben meghallotta Isten csendes, de kitartó hívását.

Nem használ sok szót. Isten szavak nélkül is ismeri őt. Látja kezét, üres, bemouskolt kezét. A rejtett bűn is nyilvánvaló számára. A vámszedő a beteg, akinek szüksége van orvosra. Itt Isten elé viheti betegségét. „Nékem bűnösnek” — mondja. Ez nem kegyes beszéd, ő valóban úgy is gondolja, ahogyan mondja. Sok erejébe került, még ezt kimondta. Ezt azok tudják, akik már maguk is megtették és újra és újra gyakorolják. „Nékem bűnösnek.” Isten eltaszíthatja őt, Isten eltávolodhat tőle. A vámszedőnek nincs és nem lehet sem igénye, sem joga Istennel szemben. Visszaélt Isten adományával. Isten szeretetét lábbal tiporta. Szégyentelenül kihasználta Isten türelmét, de most itt van a templomban és bízik: „Isten, légy irgalmas nékem bűnösnek.” Ebből áll az egész imádsága. És a jövője? Jól ismeri önmagát. A jövője nem az ő kezében van, de Isten kezébe adja magát elrontott életének egész szegénységével és szennyesével.

Jézus azt mondja, hogy a vámszedő imádságára választ kapott: „ez megigazulva méne alá az ő házához” Jézus ezt nem csupán ebben a példázatban mondta. Ez a példázat is kilép a történet keretéből. Még egyszer túlmutat önmagán, arra a másik testvérre, aki ennek a farizeusnak fonák kegyességét, de a vámszedő fonák világiasságát is magára vette és cipelte, és elvázott alatta. Ez a testvér áll a példázat mögött. Ez a testvér néz ránk a példázatán át. Mert Jézus a kereszten elvégezte a bűnös megigazítását, és pedig a kegyes bűnösét éppúgy, mint a világi bűnösét. „Mi megigazultunk az ő vére által” — írja Pál apostol a Római levélben. Ez az ígélet nem csak a példázatbeli vámszedő számára érvényes. Érvényes minden idők minden vámszedője számára. És érvényes minden farizeusra, amennyiben beismeri kegyeskedő bűnét és vámszedővé válik. Jézus még mindig szereti a farizeusokat. Hisz és reménykedik bennük. Ez ennek a példázatnak a csodája. És ebben van a mi egyházunk nagy esélye. Az út az ötszavas imán át vezet: „Isten, légy irgalmas nékem bűnösnek.” Ámen.

Fordította: Nagy Irén

Vad Zsigmond
Debrecen

Intés megszentelődésre

Alapige: 1Thesszalonika 4,3

Bibliaviasítás: Jelenések 1-8; 1Thesszalonika 4,1-8

Amikor egy ember megszólal, nagyon fontos, hogy mit mond. De nemcsak a mondanivalójának a tartalma döntő — mert azt különféle módon lehet megítélni —, hanem az is nagyon fontos, hogy kinek a megbízásából szól. Így szoktunk fogalmazni: ki áll mögötte? Amikor az amerikai elnök szóvivője nyilatkozik, mindenki odafigyel szavaira, mert tudják, hogy kinek a nevében szól, mert tudja mindenki, hogy milyen erő, mekkora hatalom húzódik meg a háttérben. A szavak súlyát a mögöttes hatalom jelenti.

Itt Pál apostol szól egy — javarészt pogányokból lett — gyülekezethez. Hol élnek ezek a keresztyének? Thesszalonikában, amely város a római birodalom macedóniai provinciájának a fővárosa. Az apostol féltő szeretettel, de határozottan szólítja meg a gyülekezet tagjait. Ő nem emberi hatalmasság szószólója, ő Jézus Krisztus nevében szól. Tudja, hogy nem emberi hatalmasság, nem valamilyen földi — sokak által

tisztelt és félt — erő áll szavai háttérben, hanem maga a feltámadott és élő Jézus Krisztus. Az ő nevében szól. Ezért hallhattuk ebben a rövid szakaszban kétszer is: „az Úr Jézus nevében”. Ő van a háttérben, az ő személye jelenti azt a hatalmat, amely teljes, tökéletes, minden más hatalomnál — összehasonlíthatatlanul — nagyobb. Annak a nevében szól Pál apostol, akinek „adatott minden hatalom mennyen és földön”. Ezért írhatja le Pál azokat a szavakat, amivel a felolvasott igeszakaszunk befejeződik: „Aki tehát ezt megveti, az nem embert vet meg, hanem az Istent, aki a Szentlelkét is adja nektek.” Nem a maga bölcsességét, hanem a Mindenható üzenetét és hívását nyújtja át az apostol a gyülekezetnek. Pál nem maga találta ki — a gyülekezet helyzetét figyelembe véve — a legmegfelelőbb, a jó és hasznos üzenetet, hanem a felhatalmazást Urától, Jézus Krisztustól kapta.

Bárcsak minden vasárnap minden szószékről ezzel a biztonságot sugárzó hittel szólalna meg a lelkipásztor mint Urának a szóvivője! S bárcsak minden templompadból azzal a figyelemmel és szent várakozással hallgatnák az Igét, hogy az számukra a feltámadott és élő Úr Jézus Krisztus üzenete! Így tudnák, értenék és érzékelnék, hogy ki áll csendben a háttérben és várja, hogy valaki igent mondjon szavára.

De mi is ma és most az üzenet? Az Isten akarata. Hányszor és hányan kérdezték már fellengzősen vagy halálosan komolyan: mit akar Isten? Mi hát az Isten akarata? A kérdések megfogalmazódtak, elhangzottak, de nem jött válasz. Nem volt felelet. Azonban ma és most a felolvasott Igénkből adott a kérdésre a válasz: „Az az Isten akarata, hogy megszentelődjete.” Ilyen rövid, egyszerű és érthető az Isten akarata. Így hangzik Igénk felirata: intés megszentelődésre. Erre volt egykor szükségük a thesszalónikaiaknak, de erre van nekünk is szükségünk. Már az őszövétség népének hangzott Isten örökérvényű kijelentése és egyben felhívása: „Legyetek szentek, mert én szent vagyok!” (3Móz 11,44) A választott nép életében mennyire fontos volt és ma is az: a szent hely, a szent eszköz, a szent név. Egykor a mi Urunk a főpapi imádságban így imádkozott a tanítványokért: „én őértük odaszentelem magamat, hogy ők is megszentelődjenek az igazsággal” (Jn 17,19). Ennyire fontosnak és ennyire nélkülözhetetlenül szükségesnek tartotta tanítványai megszentelődését!

De hát mi valójában a megszentelődés? Tiszta életfolytatás. Házasságban, családban, munkában, emberi kapcsolatban. A thesszalónikaiaknak különösen arra volt szükségük, hogy az erkölcsi tisztaságra figyelmeztessék őket abban a pogány környezetben, amelyikben éltek. Ugyanis az akkori pogány világot a nemi erkölcs elvadásása jellemezte. Gondoljunk csak arra, hogy az egész hatalmas római birodalom bukásának egyik okaként is szokták emlegetni azt az erkölestelenséget, amely az élet minden területét áthatotta. Lenézték a munkát, sőt még a nagy gondolkodóik is, mint pl. Cícero, csak megvetéssel tudtak szólni a fizikai munkáról. Hát ilyen helyzetben és környezetben hangzott el az intő figyelmeztetés, az Isten akaratának a hirdetése, felhívása a megszentelődésre.

Térjünk vissza az előbbi kérdésünkhöz. Mit is jelent tulajdonképpen a megszentelődés? Hogyan él és mit csinál az az ember, aki a megszentelődés isteni akaratának engedelmeskedik? Nagyon világosan és félreérthetetlenül fogalmaz az apostol: Istennek tetsző módon kell élnetek. Ez a megszentelődés igazi tartalma és lényege. Tehát mit tesz az az ember, aki a megszentelődésre vonatkozó isteni akaratnak eleget akar tenni? Olyan életet él, ami tetszik az Istennek, amit ő jónak tart, ami kedves előtte. Amikor az ember azt teszi, amivel úgymond tetszeni akar az Istennek: ez szenteli meg az életet. Ez az életfolytatás nem félelemből — mégpedig a büntetéstől való félelemből — fakad, hanem ez az Isten gyermekeinek a lelkülete. A gyermek örömet akar szerezni szüleinek. Igazán akkor boldog, amikor őket is boldognak látja. Nem megharagítani vagy fájdalmat okozni akar, hanem örömmel, boldogsággal kívánja megajándékozni azokat, akiknek a legtöbbet köszönheti, akik olyan sokat, a legtöbbet tették érte. Hát ez a gyermeki lelkületből fakadó életfolytatás az Istennek tetsző. S ezáltal a megszentelődés csodája történik az életünkben.

Istennek tetszett, tökéletesnek találta és elfogadta Jézus Krisztus életét, engedelmességét. Ő kedves volt előtte. S aki benne van és általa él, aki a Krisztus-képre

alakul át és formálódik az élete, az ma is tetszik Istennek. De egyedül és kizárólagosan csak ez tetszik neki! Mert ebben a folyamatban állítódik helyre bennünk az istenkép és ezzel együtt a bűn által megromlott rend és harmónia ebben a teremtet világban.

A megszentelődés egy folyamat. Sohasem mondhatja el egy ember sem, hogy az ő élete már megszentelődött élet. A szó bibliai-igei értelmében tehát nincs szent ember. Mert ez a folyamat majd csak odaát, a szent Isten színe előtt fejeződik be. De előre lehet és előre kell is haladni a keresztyén embernek a megszentelődés útján! Nincs befejezett keresztyén élet. Ha valaki így gondolkodna, akkor neki is ugyanaz szól, amit a laodiceai gyülekezetnek mondott a küldött: „nem tudod, hogy te vagy a nyomorult, a szánalmas és a szegény, a vak és a mezítelen...” (Jel 3,17) Nagyon helytálló az egyik magyar theologusnak a kifejezése, amikor „megszentelődött bűnösről” beszél. S a megszentelődés ezeknek a közösségében történik folyamatosan. Nincs magányosan megszentelődő élet, csak a gyülekezet közösségében megy végbe ez a folyamat. A Krisztust követő ember élete nem statikus élet, hanem dinamikus. Nem egy helyben álló, hanem szüntelen haladó. A keresztyén úton lévő ember, de biztosan és tudatosan megy a cél felé, amíg meg nem érkezik ahhoz, akinek „szünet nélkül, éjjel és nappal ezt mondják:

Szent, szent, szent az Úr, a mindenható Isten,
aki volt, és aki van, és aki eljövendő!”

Érkezzünk meg mindannyian őhozzá, és kapcsolódjunk be az Istent dicsőítő mennyei énekbe! Ámen!

Adventi prédikációk

Imre Lajos

Az advent feltétele

Alapige: Róma 7,24–25

Bibliailvasás: Jelenések 3,14–22

Mindenki ismeri Pál apostol ezen felkiáltását; idézni szokták prédikációkban, benne van vallástani tankönyvekben, konfirmációi előkészítő leckék egyik fontos tárgya szokott lenni, hogy megmagyarázzák, hogyan érthető ez a Pál életéből, Isten felé való vágyakozásából és mi a története ennek a végtelenül megrázó és aztán boldogan ujjongó felkiáltásnak. És mégis nagyon kevés ember van, aki valójában értené, hogy e felkiáltás mögött mi rejlik. Mindenki ismeri, de hogy mit jelent, milyen tragédiát árul el az eleje és milyen diadalmas örömet a másik fele, azt csak könyvből ismerjük, nem a saját tapasztalatunkból.

Éppen így vagyunk az adventi üzenettel is. Senki sincs, aki meg tudná mondani, hogy mi az advent, ettől kezdve számoljuk a napokat karácsonyig, készülünk rá külsőleg, mint egy olyan eseményre, mely rendezésen eljön, és amelyet már várni szoktunk, de hogy valójában mi ez és mit várunk, azt nemigen állítjuk a lelkünk elé. Az adventi időszak kellemes izgalmakat jelent, a karácsonyi öröme való készülődés boldog izgalmait, de ha lelkünkbe nézünk, abban a várakozásban nincs igazi tartalom, nincs benső, komoly előkészület, nincs az Isten Fiának és a Szabadítónak az alázatos, epedő, boldog váradalma. Pedig az a lélek, mely nem vár semmit és várakozásnélküliségben, a nyomorúságba való belemerülésben él, Isten e világ feletti méltó büntetését veszi, mely nem vágyik a megújulás és szabadulás felé.

Mert az adventi idők nem jelentenek semmit annak a léleknek és annak a világnak, aki és mely nem várja azt, amit az advent hozhat. Nem mondhatjuk, hogy ez a mi világunk ne lenne várakozó és vágyakozó világ, s hogy mégis érzéketlen az üzenet iránt, annak csak az a magyarázata, hogy nem azt várja, amit Isten kínálni akar neki. Isten szerető és atyai szívvel közeledik az emberekhez. Rámutat szükségükre, nyomorúságaikra, megmutatja az egész háborgó és tusakodó lelket és világot, és kínálja a szabadulást az ő Fiában. De nekünk nem kell ez! Nekünk valami olyan eszköz kell, amivel elaltathatjuk kétségeinket, elszongíthatjuk a fájdalmakat. E világ a félorvosságokat keresi, a sima és udvarias hazugságokat, melyekkel a szenvedő és beteg lelket nem arról akarják meggyőzni, hogy baj van és gyógyításhoz kell látni, hanem félre akarják vezetni azzal, hogy nincs baj, el akarják hitetni vele, hogy tulajdonképpen egészséges és csak saját maga hiszi, hogy beteg.

Ezért van, hogy bár ebben a világban olyan sok a fájó szív és a gyógyulásra váró lélek, mégis olyan kevés ezek közül az, aki az igazi orvoshoz menne és szembe merne állni a maga nyomorúságával. Mindenki keres magának valami orvosságot, de mindenki olyant keres, mely arról győzi meg, hogy ő tulajdonképpen nem is beteg és neki nincs is szüksége segítségre. Szívesebben álltatják magukat, és elhítetik magukkal, hogy a baj múló, és nyomorognak tovább.

Nem tudom, testvéreim, köztünk nincsenek-e ilyen lelkek? Mert ha vannak, akkor azok a betegek és a segítségre szorultabbak. Különösen az ilyenekhez szól ma Isten Igéje. De bizonyos, hogy minden emberi lélekben megvan a hajlandóság arra, hogy a maga betegségét kisebbítse, hogy elhárítsa magától azt, aki minden léleknek a mélyére lát, és bizonyos, hogy ez a legveszedelmesebb és legsúlyosabb baj, mert ez csaknem kizárja a gyógyulást. A Szabadító azért közeleg, hogy legyen orvossága a világ bűneinek, azért jön, hogy legyen szabadítód neked is, aki eddig nem is vetted észre, hogy szabadításra van szükséged. Most erről akar meggyőzni, nyisd ki hát a szemeid előtte, hogy megláthasd, mit akar neked mutatni. Nem elveszteni akar, hanem megtartani, nem azért, hogy hízelegjen neked és jobbnak mutasson annál, mint amilyen

vagy, hanem hogy rávezessen nyomorúságaidnak igaz megismerésére, hogy ezekből egyedül hozzá kiált, akinél váltság, kegyelem és igazság lakozik.

I.

1. Az Istenhez vágyó lélek szól a Pál szavában: „Ó, én nyomorult ember!” Milyen más felkiáltás az, amit mi szoktunk ejteni. A mi felkiáltásunk ez: ó, én boldog ember, ó, én dicső ember, milyen nagyok, szabadok, erősek vagyunk mi, milyen boldog kor az, amelyben élünk, milyen csodálatos és szép dolog, hogy ebben a korban a tudomány virul, a kultúra gyarapodik, az életnek újabb és újabb kényelmei állanak rendelkezésünkre. Hogy nem kell más tennünk, csak élvezni az életet és örvendeni annak, amit ez az élet nyújt az élet minél nagyobb élvezetének különféle, csodásabbnál csodásabb módjaiban. A mai embertől, és alapjában véve magunktól is, semmi sincs távolabb, mint egy ilyen felkiáltás. Nem nyomorult az ember, ellenkezőleg: boldog birtokosa az életnek. Dehogy ismerjük el, hogy halál és pusztulás várna reánk, inkább öröm és diadal és az élet minden gazdagsága, amit csak emberi ész és tudás kitalált, hogy az életet könnyebbé és dicsőbbé tegye. Nézzétek meg, testvéreim, hány léleknek ez a hitvallása, akár szóval, akár azzal, hogy az életét olyan könnyűnek és boldognak akarja berendezni, aminőnek csak tudja, és minden eszközzel el akarja hártani magától még a tudatát is annak, hogy van a világon nyomorúság, bűn és szenvedés.

Egy ilyen lelkekből álló gyülekezetnek üzenté Krisztus a Jelenések könyvében: „Ezt mondod: gazdag vagyok és meggazdagodtam és semmire sincs szükségem, és nem tudod, hogy te vagy a nyomorult és a nyavalyás és szegény és vak és meztelen.” Senkit sem kell jobban szánni, és senkiért sem kell többet aggódni, mint egy ilyen lélekért, mely nem tudja és nem ismeri nyomorúságát és a legfőbb nyomorúságot, azt, hogy nincs szüksége semmire s ezzel elutasítja magától a segítő kezét. Az ilyen lélek elzárja magától azt a dicsőséges üzenetet, amit Isten az adventi evangéliumban akar adni a léleknek, s lehetetlenné teszi magára nézve a kegyelmet, mely keresi őt. Nem tudom, testvéreim, van-e ilyen lélek itt közöttünk? Nem tudom, van-e valaki, aki abban a nagyon súlyos betegségben szenvedne, hogy nincs szüksége adventre, hogy a maga életének nyomorult körébe zárkozva, elzárja magát az isteni élet diadalmas árájától. De ha volna ilyen lélek, imádkozzunk, hogy Isten Igéje mutassa meg neki az egyetlen utat, melyen át váltságra és szabadulásra lehet jutnia. Mert az ilyen lelken nem segíthet emberi szó vagy akarat, egyedül csak Isten Szentleke segíthet.

2. Pedig látjátok, testvéreim, Isten maga mutatja az egész világnak és minden léleknek, hogy a világ és a test, melyben élünk, a halál birodalma. A Pál apostol felkiáltása nem egy, az életet ismerő, hanem éppen az életet nagyon ismerő lélek szava. Nézzük ennek a világnak az életét, mennyire magán viseli a mulandóság és nyomorúság bélyegét. Hiábavalóság és pusztulás alá van vettve a természeti világ is, és napról napra bizonyosságokat nyerünk afelől, milyen mulandó és nyomorúság alá vetett az egész világ. Isten csodálatos események és katasztrófák által figyelmeztet rá, hogy ez a világ máról holnapra való, hogy nincs önálló léte. Ha Pál egykor azt írta, hogy az egész teremtett világ sóhajtozva és nyögve várja az Isten fia megjelenését, akkor nem kevésbé várja most sem. Az egész teremtettség nyögése és keserves sóhajtozása hangzik ki minden eseményből, minden katasztrófából, mellyel bizonyágot tesz a maga mulandóságáról és nyomorúságáról. És a világban élő lelkek tétován és bizonytalanul keresik a nyomorúságból kivezető utat. Halljátok-e a népek és nemzetek szavát, mellyel epedve vágnak valami után, amit nem ismernek, de ami a jelenvaló gonosz világból kiszabadítja őket? Halljátok-e a népek háborgását, melyről a zoltáríró beszél, a nyomorúság és átok alá vetett lelkek siralmát a szabadulás után? Hát nincs-e szükség váltságra, szabadulásra?

3. De, testvérem, nem elég, hogy te ezeket lásd és tudd, mert ebből még a te lelked számára szabadulás nem származik. Isten azt akarja, hogy te magad a saját életed és lelked nehézségeit állítsd a szemed elé. Ezeket a nehézségeket, fájdalmakat sem ok nélkül adta Isten. Mindnyájunkat meglátogatott olyan jelekkel, melyek rá

akarnak vezetni a saját életünk hiábavalóságára. Ki tudná itt elsorolni azokat a bajokat, amiket ezért adott Isten. Hiszen ha elkezdzenék, hogy mindenki mondja el a saját élete nagy szomorúságait, hosszú időt tölthetnénk itt, és mégsem ismernénk mindenkiét. De ha csak mindenki egy pillantással számba veszi ezeket, már láthatjuk, hogy Isten nemcsak ezt a külső világot, de benne a saját életünket is mulandóság és nyomorúság alá vetette. A test, amelyben járunk, igazán a halál teste, mely tele van fájdalommal, nyögésekkel, melyeket nem lehet elkerülni és legyőzni. Betegségek, a test gyöngeségei, melyek megakadályoznak bennünket a legjobb és legértékesebb munkánkban, csapások és sújtások, melyek akkor jönnek, amikor azt gondoljuk, hogy legjobban szükségünk van teljes erőnk kifejtésére. Alig van olyan család és alig van olyan lélek, amely vagy aki egy vagy több ilyenekkel ne volna meglátogatva. Keserűséggel és nyomorúsággal tele élet után jön a halál, mely megsemmisíti ezt a testet. Hát nem a halál testében vagyunk-e? Nem a nyomorúság völgye-e az, amelyben járunk? Hát igaza van-e a világnak, amikor azt mondja, hogy ehhez az élethez kell ragaszkodnunk, mikor el akarja hitetni velünk, hogy ez egy dicső, boldog élet? Mikor a testünkben napról napra jobban valósul meg és teljeseedik be a halál törvénye, az a régi és szomorú átok: „por vagy és porrá kell lenned”! A halál teste az, melyben járunk, tele nyomorúsággal, tökéletlenséggel, erőtelenséggel. Kicsoda szabadít meg bennünket a halál e törvényétől? Ki adhat nekünk olyan erőt, mely legyőzi az életnek ezt a rémét és diadalt vesz rajta?

4. De ha eljutottunk addig, hogy megláttuk, hogyan járunk mi a testi halál törvényében, akkor Isten Igéje egy másik, még súlyosabb veszedelmet is mutat számunkra. Az igazi nyomorúság nem az, amikor valaki a test szegénységét és erőtlenségét érzi, hanem amikor a lélek pusztulása fenyegeti. A test nemcsak a külső erőtlenség forrása, de a lélek erőtlenségéé is, és a súlyosabb teher a mi lelkünkön nyugszik.

Figyelted-e már azt a küzdelmet, amit a te örökkévaló, halhatatlan lelked vív a test erőtlenségével? Érezted-e, hogy a bűn fészke nem másokban, nem rajtad kívül, hanem benned van, hogy a lelked vágyait, nagy akarásait hogy köti le és semmisíti meg a test nyomorult erőtlensége? Érezted-e, hogy nagy elhatározásaidat és szándékaidat hogyan bénítja meg a test erőtlensége? Ha nem szerezted még meg ezt a tapasztalatot, az azt mutatja, hogy még nem hallottad az Úr hívását és nem indultál meg feléje. Még azt hiszed, hogy ez az élet teljesen ki tud téged elégíteni és nincs szükség szabadulásra és erőre. Ha így áll a dolog, állítsd magad elé Jézus üzenetét: te, aki azt hiszed, hogy gazdag vagy és semmire sincs szükséged, nem tudod-e, hogy szegény vagy és nyomorult, és vak és meztelen, és kérd Istent, hogy ezen az órán tárja fel szemeid előtt a te nyomorúságodat és mutassa meg a te meztelenségedet, ébressze fel benned a feléje való vágyakozást.

De ha már megkezdted a harcot a bűnnel, ha már tudod, hogy mit jelent az a te számodra és védekezni kezdte ellene, akkor érezted azt is, hogy a védekezés milyen nehéz. Hogy ebben nem idegen hatalom az ellenséged, hanem az ellenség ott rejtőzködik a saját életedben, abban a testben, mely a maga háborgásaival, kísértéseivel, ezerféle nyomorúságával megköt mindent, ami Isten felé vinne, és lehúzó téged újból és újból a bűnös, önző világba. Nem tudom, mi az, amiben téged akadályoz és háborgat ez a test, nem tudom, milyen erős és komoly az a küzdelem, melyet neked vívnod kell vele, de tudom, hogy nincs lélek, mely ne érezte volna még ennek a testi életnek akadályozó erejét, mellyel bennünket gátol abban, hogy mi azok lehessünk, akiknek Isten akar látni. Tudom, hogy nincs a világon egyetlen ember sem, akinek ne az lenne a tapasztalata, hogy minden megfeszített erő és minden törekvés dacára megghiúsul minden szándéka és összetört szárnyakkal zuhan vissza oda, ahonnan kiindult. Tudom, hogy a legkésebb buzdítás, a legjobb tanács, mely mellettünk áll, sem tud egyebet tenni, mint azt, hogy még világosabbá teszi azt a tényt, hogy én magam nem tudok jó lenni, hogy ha tőlem függ, csak sikertelenség, bukás és nyomorúság lesz az osztályrészem.

És ez a keserves harc végigkísér az egész életen. Nem lehet előle menekülni. Nincs szabadulás sem magam, sem mások által, s ami rám vár, súlyosabb minden csalódásnál, minden kiábrándulásnál, mert önmagam erői elégtelenségét bizonyítja. Leszá-

moltál-e már ezzel a ténnyel? Megláttad-e már, hogy legjobb törekvésed és igyekezed hiábavaló, hogy a test erői és titkos hatalmai ellened vannak és megsemmisítenek? Ha igen, kérdezd Pál apostollal, de kérdezd lelked mélyéből, szabadulásért esengve: Ki szabadíthat meg engem a halál eme testéből? S ha így kérdezted, lemondva a saját erődről, megkapod a feleletet az adventi üzenetben: Hála legyen az Istennek a mi Urunk, a Jézus Krisztus által!

II.

Mikor minden emberi erő meghiúsult és minden emberi erőfeszítés összeomlott, mikor nem marad más hátra az ember számára, mint a végső kétségbeesés a fölött, hogy az értelmében nagyszerű, ítéletében hatalmas ember mégse más, mint erőtlen és nyomorult játékszere a saját gyöngeségének, akkor, de csakis akkor jön a segítség Isten erejében és kegyelmében. Nem előbb, csak mikor minden erő kimerült és minden reménykedés hiábavalóvá lett, hogy „minden ember legyen hazug, csak az Isten igaz”, és hogy egyedül Istené legyen a dicsőség. Mert Isten nem segíthet senkin addig, amíg az azon a véleményen van, hogy saját maga is tud magán segíteni. Az embernek az a természete, hogy nem nyújtja addig a kezét a segítség után, míg saját maga is reménykedik a szabadulásban, és lehetetlen megmenteni valakit, aki az árral küszködik és ahelyett, hogy megfogná a mentőkötetet, csak a saját ereje által próbál partra úszni. S ha volt valaha lélek, mely azt tapasztalta, hogy az Isten megmentő terve reá nézve nem érvényesült, annak nincs semmi más oka, mint az, hogy nem nyújtotta ki a kezét utána és nem akarta feltétel nélkül megragadni azt a menedéket, melyet Isten szent Fiában neki kínált.

Halljuk Pál felkiáltását: Hála legyen az Istennek!

Mert Isten akar segíteni rajtad. Nem részvétlenül és tétlenül nézi azt a keserves harcot, melyet te vívsz. Nem kell félned attól, hogy Isten szívében nincs szájalom-írántad. Isten keresve keres téged, és atyai szíve évezredek óra szájalommal és szeretettel figyel a küszködő emberi lelket, hogy mikor kiált fel hozzá szabadítás után. Rettenetes volna, ha egy olyan Istenben kellene hinnünk, aki nem ismer minket, aki nem tudja bajainkat és nem vesz tudomást harcainkról, vagy nem akar segíteni rajtunk. De az adventi üzenet legdrágább kijelentése számunkra az, hogy Isten nem ilyen. Hogy Isten a könyörület, a szeretet, az élet Istene. Hogy te a magad fájdalomaival és küzdelmeivel nem egyedül vagy, mert drága vagy neki és semmiképpen sem akarja engedni, hogy elvessz. Szeretném megkérdezni, hogy valaha leszámoltál-e ezzel a ténnyel olyan percekben, mikor nagyon egyedül és nagyon gyöngének éreztél magad ebben a harcban. Mikor úgy láttad, hogy fájdalmadat senki sem tudja megérteni, megláttad-e, hogy az örökkévaló, mindenható kegyelmes Úrnak, e világ Urának és Királyának gondja van reád és nem akarja, hogy elvessz? Gondold el, mit jelent ez az adventi üzenet ennek a veszendő világnak, melynek az útja nem tétova többé és nem bizonytalan, hanem Isten kezében van biztosítva. Olyan drága üzenet ez az adventi üzenete a világot tartó és szerető Istenről, melyet nem lehet csak hálával és boldogsággal hallani, és olyan drága üzenet a téged kereső Istenről, melyet nem lehet visszautasítani annak, aki egyszer rászorult erre az isteni kézre és felismerte, hogyan nyúl feléje bűneiben és nyomorúságaiban.

Igen, Isten maga akar megszabadítani téged, és teszi ezt nem kisebb módon és eszközzel, mint a legdrágább úton: a Fiát küldi el, hogy vonjon ki életed bajaiból és nyomorúságaiból a saját élete árán. Lehet, testvérem, hogy már sokszor hallottad ezt az üzenetet, hiszen hirdetik a templomi katedrákról minden vasárnap, de én azt hiszem, soha úgy nem kellett hogy a szívedhez szóljon, mint éppen ma, az után, hogy Isten Igéje rávilágított a te életed nagy szenvedéseire és próbáira. Ha Isten csak drága tanításokkal akart volna téged megszabadítani, azok a tanítások is a legszebbek és a legdicsőbbek lettek volna a világon, és bizonyára tartalmazták volna atyai szívének aggódó szeretetét. Ha csak utat mutatott volna, az az út is bizonyára a legdicsőségesebb és legpompásabb út lett volna, melyen járni öröm és boldogság. De lehet, hogy te a tanácsot nem tudtad volna követni, fáradt és beteg lelked nem tudott volna figyelni rá, és lehet,

hogy azon az úton minden gyönyörűsége mellett sem tudtál volna megindulni, mert erőtlén és gyöngé lett volna a lábad, hogy rálépj. És ezért Isten nem csak tanítást adott és nem csak utat mutatott, hanem adta az ő Fiát, aki neked út és igazság és élet lehet, ha el akarod fogadni őt. Ezért lehet ez az üzenet neked ebben a pillanatban meglepően új, olyan kijelentés, melyet hallottál talán eddig is, de nem értettél, ha meglátod most a teéretted eljött, földre szállott és szenvedő Megváltódban a te Megváltódat, akinek a szíve ebben a pillanatban szeretettel eped és vágyik utánad, küzdő, csalódott, fájó és a világ küzdelmében elfáradt emberi lélek után.

És ezért kínálja, hogy ezentúl ne harcolj magad és ne küzdj magad, mert ő akar küzdeni érted és ő akar győzni tebenned. Küzdeni akar érted, hogy a saját erejét ajánlja fel a te gyöngé és habozó lelked ereje helyett. Ami harcot te feladtál s ami csatát elvesztettél, ő azt mind meg tudja nyerni és abban mind diadalmaskodni tud. Az életed nagy kudarcait csak oda kell vinni eléje, hogy meg legyenek nyerve, életed nagy ellenségeit csak fel kell tárnod az ő szemei előtt, hogy ellenük győzhessen. Benne a mindenható, kegyelmes Isten örökkévaló ereje győz a te mindennapi életed kicsiny harcaiban, és győzelemre viszi sok elrejtett óhajtásodat, melyek talán magad előtt is már homályba merültek. És győzni akar benned! Azt akarja legyőzni, aki a te legnagyobb ellenséged: saját magadat, az életedben emésztő titkos nyomorúságokat, ellentmondó erőket, abban rágódó ellenségeket, melyek a te életerődét szívják és nem hagynak nyugodni. Diadalmaskodni akar a te életedben, mert nem kívülről orvosol és gyógyít, hanem azt gyógyítja, ami neked bent a szívedben és az életedben fájdalmas és nehéz. Ezt kínálja neked, ha elfogadod őt. Kínálja az egyszer elvesztett paradicsomot, a kegyelmet, melyet nem lehet másként visszaszerezni, csak őáltala, mert azért jön, hogy azt visszaadja azoknak, akik még vágnak utána és keresik őt.

Nem kíván tőled semmit, nem kívánja, hogy te akármit is tégy egyetlenegy kívül: hogy mondj le minden hiábavaló próbáról, minden erőfeszítésről, és ne te magad akard megoldani ezt a kérdést, hanem add át a harcot teljesen neki. Fogadd el azt, amit kínál, és bízd rá teljesen magad. Add át neki és terjeszd ki eléje az életed minden kérdését, minden megoldatlan problémáját, minden fájdalmát, mindent, amit eddig hiába próbáltál megoldani, és engeddd, hogy ő oldja meg azokat. Megteheted, mert ezeknek a terhét le akarja venni a válladról. És milyen természetes, hogy megtedd, hiszen azért jött, hogy életet és erőt hozzon néked. Tudom én, hogy nem könnyű ezt megtenni, mert az emberi gőg és önzés még újból és újból felüti a fejét és nem akarja elismerni, hogy csődöt mondott. Még védekezik és vissza akarja ragadni a hatalmat a lelked felett. De ha világosan megláttad, hogy te nem tudsz magadon segíteni, akkor ezt az ellenvetést is legyőzheted. Isten lelke mindenkinek segít, aki hitben gyöngének érzi magát, s te kérheted itt és most Isten kegyelmét, mellyel a te kemény szívedet odahajthatja a békesség Fejedelmének elfogadására. Tárj fel előtte minden titkot, nyiss fel előtte minden ajtót az életedben, és ő váltságot és békességet hoz a te lelkedbe és életedbe.

Az advent azt jelenti, hogy ez a váltság, mely neked és veled együtt az egész nyomorult világnak az egyetlen békességet meg tudja adni, közeledik. Két feltétele van: az egyik az, hogy lásd meg, hogy neked igazán szükséged van erre a váltságra; a másik az, hogy fogadd el, nem a magad erejére támaszkodva, hanem átadva mindent neki és lemondva minden erődről, amit Isten neked adni akar. Két könnyű feltétel annak, aki leszámolt magával, de teljesíthetetlen akadályok annak a számára, akiknek még a hite önmagában van és nem Krisztusban. És ez az alkalom el fog szállni némán és tehetetlenül azon lelkek felett, akik nem eszmélnek fel ma Isten hívására, de boldog alkalom lesz azoknak, akik megértik ezt a hívó szót. A békesség Fejedelme mondta: „Aki énhozzám jön, semmiképpen ki nem vetem, és senki ki nem ragadhatja őket az én kezemből.” Senki, a bűneid sem, a nyomorúságaid sem, a halál sem, ha egyszer letetted életedet az ő kezébe. Ámen.

Egy szó kiált

Alapige: Ézsaiás 40,3-5

Bibliaviasás: 2Mózes 20,1-17

I.

Egy szó kiált!

Még nem tudjuk, hogy kinek a szava, hiszen a szó előtt ott áll az egy szócska, itt határozatlan névelő és nem számnév alakjában, tehát arra utal, arról van szó, hogy a szó kimondója meg nem határozott személy. Valaki kiált, de nem tudjuk, hogy ki.

Az Ige utolsó mondatocskája oldja meg a rejtélyt: Az Úr szája szólt. Az ismeretlen kiáltó maga az Úr Isten. Az ő szája szólt. A hang forrása előbb ismeretlen, de utóbb kiderül, hogy az maga Isten. Mekkora távolság van az egy szó kiált bizonytalansága és az Úr szája szól határozott bizonyossága között.

Maga a nagy próféta sem tudja először, hogy ki is beszél hozzá és általa. Csak hall egy ismeretlen helyről jövő szót, és azt továbbmondja. Beszéde elmondása után jön rá a bizonyosságra: az Úr szája szólt.

Miért kell mindezt ilyen világosan kifejeznünk? Azért, mert Isten nemcsak most, hanem máskor is megtette és ma is megteszi, hogy szavát nem teszi azonnal a maga szavává, előbb csak egy szó kiált és az emberei és népe utólag ébrednek rá arra, hogy Isten maga szólt. Ebben a kegyelme nyilvánul meg. Nem mindig vagyunk alkalmasak és felkészültek az Úr tulajdon szavának közvetlen felismerésére. Ő pedig közvetve sokkal többször szól hozzánk, mintsem gondolnánk.

Jákób előtt megnyílik az ég, egy hatalmas létrán angyalok szállnak alá és fel. Hangot hall: Ímé, én veled vagyok, hogy megőrizzelek téged, valahová menendesz, és visszahozlak e földre; mert el nem hagylak téged, míg be nem teljesítem, amit neked mondtam (2Móz 28,15). A minden nélkül bujdosó Jákób utólag ismeri föl: Mily rettenetes ez a hely; nem egyéb ez, hanem Istennek háza és az égnek kapuja. Bizonyára az Úr van e helyen és én nem tudtam.

Bálák, Izrael ellensége, Bálám próféta által meg akarja átkoztatni a pusztában bujdosó népet. Bálám hajlandó megátkozni a népet és vele együtt Izráelt. Akkor és ott Isten a Bálám szamarát használta föl arra, hogy Bálák tervét megrontsa. Megszólalt a szamar, és általa, a lenézett állat által szólott Isten. Bálám is eljutott a szamarhangtól Isten szájának a szólásáig (4Móz 22,32-34).

Az egyháztörténetben talán Augustinus megtérése a legszebb példája annak, hogy egy szó kiált és erről a szóról utólag kiderül, hogy az Úr szava volt. Augustinus egy kertben ül, elgondolkodik elhibázott életén. Egyszer csak hallja, hogy a szomszéd kertben gyermekek ajkáról fölszáll a dal: Tolle, lege, tolle, lege. Magyarul: vedd és olvasd, vedd és olvasd. Tekintete a földre vetődik, ott egy kinyitott Biblia hever. A Római levél 13. részének a végére van kinyitva, és ott ezt olvassa: Mint nappal, ékeesen járjunk, nem tobzódásokban és részegségekben, nem bujálkodásokban és feslettségben, nem versengésben és irigységben. Ő eddig ezekben járt. Hanem öltözzétek fel az Úr Jézus Krisztust, és a testet ne tápláljátok a kívánságokra (Róm 13,13-14). Egy gyermekcsoport játékos éneke által mondta neki egy hang, vedd és olvasd. Vette a Szentírást és olvasta, és megtért, keresztyénné lett. Egy szó kiáltott neki is, kiderült, hogy a játszó gyermekek szava által Isten szája szólt.

Most magunkba nézzünk, saját múltunkat idézzük föl. Senki sincs közöttünk, akivel ugyanez a csoda ne történt volna meg. A mindennapi élet forगतagában, eseményekben, emberekkel való beszélgetésünkben, talán egy úgynevezett világi könyv olvasása közben, rajtunk kívülről vagy éppen bennünk egy szó megszólalt. Szókatlan volt, és mi rájöttünk, hogy Isten figyelmeztet bennünket. Most ebben a percben is csak egy szó kiált. Az én szavam, aki emberi beszédet mondok, isteni beszédet csak Isten maga tud a saját szájával mondani. A prédikátori szó nem több és nem kevesebb,

mint egy kiáltónak a szava. Hogy lesz-e belőle Isten szájának szava, az egyes-egyedül magától Istentől függ. Ezért rossz, ha különbséget teszünk prédikátor és prédikátor között, ha egyiknek a szavát jobban szeretjük, mint a másikat, az egyikét meghallgatjuk, a másikat nem. Ha még a Bálám számára által is szólott Isten, hogyne szólhatna bármelyik szolgája által?! Sokszor nem hallhattuk meg Isten szavát, és ez az Úr büntetése volt, mert eleve elzárkóztunk attól, hogy az emberi jelben, beszédben majd Isten fog hozzánk szólni. Ma ne általában tartsunk bűnbánatot, hanem éppen azt valljuk meg Isten előtt, hogy hányszor nem akartunk a kiáltó szótól az ő szájának szaváig eljutni.

II.

Mit mond a kiáltónak szava, benne és általa Isten?

Egy parancs és egy ígéret hangzik felénk. Nem csak itt, hanem a Szentírás annyi más helyén. Pénteken a bűnbánati istentiszteleten is egy parancs és egy ígéret állt a gyülekezet előtt: Közeledjete Istenhez, és ő is közeledni fog hozzátok.

A parancs adventi feladatot rejt magában: A pusztában készítsétek az Úrnak útját, ösvényt egyengessetek a kietlenben Istenünknek.

Most nagyon de nagyon figyeljünk éppen erre a mi feladatunkat pontosan kijelölő Igére. Ez élet ne üssük le ezzel ellenkező igékkel. Sajnos erre a merényletre sokszor hajlamosak vagyunk. A parancs világos és tiszta: nekünk embereknek, akik most itt ülünk a templomban, az Úrnak útját kell készítenünk és az ő ösvényeit kell egyengetnünk. Ezt helyettünk nem teszi meg, nem végzi el Isten. Ne arról beszéljünk most, hogy Isten hogyan közeledik hozzánk adventben, hogyan jön el hozzánk. Most nem erről, hanem arról van szó, hogy ha mi nem készítjük az Úrnak útját és nem egyengetjük az ő ösvényeit, akkor ő nem jön el hozzánk, tehát nem lesz adventünk. Az útkészítés és útegyengetés parancsa nekünk szól és senki másnak, a parancsot nekünk kell teljesítenünk.

A parancs pedig lehetetlen. A pusztában és a kietlenben kell az Úrnak utat készítenünk és egyengetnünk. Nem más helyen, nem a templomban, nem az istentiszteleten, nem a biblia- vagy imaórán, hanem a pusztában és a kietlenben. Miért ott? Éppen ott és nem más helyen. Valami szebb, kiesebb helyen. Azért, mert mi magunk pusztában élünk és kietlenben bujdosunk. Nem a vallásos életünkben, mintha volna külön vallásos életünk, hanem a mindennapi életünkben. Ha valaki felvenné magnetofonra a mindennapi beszélgetéseinket és nekünk azokat vissza kellene hallgatnunk, megdöbbenve vennék észre, mindig csak arról beszélünk, hogy az életünk pusztá és kietlen. A pusztát és az élet kietlenségeit szenvedjük állandóan. Természetesen Isten nélkül, mert őt áthelyeztük a templomba, az istentiszteletbe, a vallásunkba, és még csak nem is gondolunk arra, hogy Isten nagy embereinek a Szentírás tanúbizonysága szerint a leggyakrabban a pusztában jelent meg. Pusztában laktak a pátriárkák, kietlenben zárandokolt a szent nép Egyiptomból vissza az ígéret földjére, onnan a babiloni fogságba. Krisztus Urunk többet volt a pusztában, mint a városokban. Végre fölismertük-e, hogy Isten nincsen távol a pusztától és a kietlentől? Tudatosan teszi az életünket pusztai és kietlen életté, mert hozzánk akar jönni, oda, ahol vagyunk, ahol nélküle vagyunk, reménytelenül vagyunk, de ahol az ő számára az utat senki másnak, hanem éppen nekünk kell megkészítenünk.

Ne gondoljuk, hogy Isten választott emberei a pusztán és kietlenen kívül, az egyiptomi húsosfazakak mellett nagy kényelemben és gond nélkül éltek. Isten előtt a körülmények nem számítanak. Sőt, minél nehezebbek azok, ő annál inkább közel akar jönni hozzánk. Az egyháztörténet nagy korszakaiban mindig nehéz volt, pusztai és kietlen volt az egyház élete is. Ha jól ment a sora, elkényelmesedett, elfeledkezett egyetlen élető forrásáról: Isten szaváról.

Isten Igéje azt is megmondja, hogy miképpen kell az ő útját a pusztában készítenünk és az ő ösvényeit a kietlenben egyengetnünk. Minden völgy fölemelkedjék, minden hegy és halom alászálljon, és legyen az egyenetlen egyenessé. A feladat első hallásra lehetetlennek, messze távolinak tetszik. Pedig nem az. Amire az Ige céloz, az

sokszor valóban megtörtént a pusztában. Ha egy király hadsereggel vonult végig a pusztán, előtte a rabszolgák ezrei haladtak és készítették az ő és serege útját és egyengették az ösvényeit. Tudjuk, hogy a sivatag felszíne nem egyenes. A szél a homokból buckákat rak, a buckák között völgyek képződnek. Nos, az volt a sereg előtt járó rabszolgák feladata, hogy a halmokat lerontsák és a völgyeket feltöltsék. Így az egyenetlen egyenessé lesz, és átvonulhat a király és serege.

Isten ígérete szerint közeledni akar felénk. De közte és miközöttünk halmok emelkednek. Kevélységünk, gőgünk, magabizásunk, büszkeségünk halmjai. Mi magunk pedig a völgyek alján, mélységekben élünk. Elhagyatottságunk, kétségkedésünk, fájdalmaink, gyötrelmeink, kísértéseink és bűneink mélységeiben. A ránk váró feladat világos: nekünk magunknak kell a halmokat lerontanunk, a völgyeket kitöltenünk. A halmok ledöntése a bűnök megbánása és elhagyása. A völgyeket a Krisztusban bízó hittel, élő reménységgel és a jó iránti bizalommal kell kitöltenünk. Mindez nemcsak úgy általában adventkor, hanem éppen most úrvacsoravétel előtt múlhatatlanul szükséges feladat. Az úrvacsoravételnek három feltétele van: először, hogy bűneinken valóban bánkodjunk, azaz a bűnök elhagyására, a hegyek lerontására vivő bűnbánatot tartunk. Másodszor, hogy bízzunk Krisztus segedelmében, ne magányosan vergődjünk életünk völgyeiben, szakadékaiban, örvényeiben, engedjük oda Krisztust, hogy az életünk céltalan ürességét ő töltsse ki, töltsse be mindenre elégséges kegyelme javaival. És végül buzgón törekedjünk arra, hogy hitünket erősítsük és életünket megjobbítsuk. Ezek olyan feladatok, mint a halmok lerontása és a völgyek kitöltése. Ezek a mi és nem a felénk közeledő Krisztus feladatai. A pusztán és kietlenen átvonuló király maga sohasem egyengette a saját útját, az az alattvalók feladata volt.

Krisztus a nekünk szóló, cselekedetekre ösztönző parancs mellett önmagára nézve ígéretet tesz. Egyik ígérete a jelenre, a másik a jövődre vonatkozik.

Megjelenik az Úr dicsősége. A jelenben, most, miközöttünk. Az ő dicsősége istenségét, embertől való különbözőségét, hatalmát, erejét jelenti. Csakis azok látják meg azt, akik előle a halmokat lerontották, a völgyeket betöltötték, akik előtt nincs már akadály. Nincs, mert ők maguk rontották le azt, tették félre az útból. Nekünk Krisztus megjelenésére, benne és általa erőre, felemelkedésre, vigasztalásra, bűnbocsánatra, új életre van szükségünk. Mindez a sok jó készen áll arra, hogy Krisztus által a miénk legyen, de csak akkor lesz a miénk, ha mi a világos és tiszta parancsnak engedelmeskedünk: utat készítünk a pusztában, a kietlenben, a tényleges, mindennapi, valóságos életünkben Krisztus számára. A felénk közeledő Krisztus elé.

A második ígéret a jövődre vonatkozik: minden test meg fogja látni őt. Minden test, azok is, akik nem készítettek eléje utat. Azok is, akik ellenségei voltak, akik általszegezték őt. És siratni fogja őt minden szem (Jel 1,7). Ez pedig akkor lesz, amikor az Apostoli Hitvallás szerint eljön ítélni eleveneket és holtakat. Ekkor lesz az utolsó advent, amikor nem egy gyermek testében, mint az első karácsonykor, nem is Lélekben és hitben, mint most mihozzánk, hanem dicsőségben fog visszajönni a földre. Azoknak, akik már azelőtt elkészítették az ő útját, együtt éltek vele hitben, ez az utolsó ítélettel kapcsolatos dicsőséges visszajövele sem lesz félelmetes, hiszen egészen és örökre a Krisztuséi lesznek, még akkor is, ha előbb meghaltak. Azok számára lesz ítélet, akik földi életük alatt nem készítettek hozzá utat, akik a Lélekben eljövő Urat hitben nem ölelték át, nem szerették, nem törődtek vele.

III.

Hozzánk, advent első vasárnapján úrvacsorát vevő hívekhez különös hangsúllyal szó a mai Ige.

Krisztus első eljövele és visszajövele között élünk. Nem a születését várjuk, azt az őszövétségi nép várta. Ez a váradalom beteljesedett, az első karácsonyban Krisztus eljött, a betlehemi istállóban megszületett. Ezt a megtörtént eseményt nem lehet várni. Erre visszaemlékezünk. Előre nézünk, az utolsó ítéletkor a földre visszajövő Krisztusra. Nem az eljövételét, a visszajövetelét várjuk. Erre utal a szereztetési Igében

Krisztus maga: az Úrnak a halálát hirdessétek, míglen el-, azaz visszajövend. Előre gondolunk arra az időre, a mi időnk végére, amikor minden szem meg fogja látni őt.

De a mai úrvacsorában is az eljövetelére várunk, arra készülünk elő. Krisztus dicsősége soha olyan közel nem jön hozzánk, mint az úrvacsorában.

Csak kenyeret és bort látunk. Ez emlékeztet az Ige első mondatára: egy szó kiált. Egy darab kenyér és egy korty bor lesz a miénk. Közöséges kenyér és közöséges bor. De amiképpen a kiáltó szó Isten kegyelméből az ő tulajdon szavává lesz, ugyanúgy a kenyér és bor is — nem a lelkipásztor szavára, hanem magának Krisztusnak a cselekedetére — a Szentlélek által a hívő szívben Krisztus valóságos testévé és vérévé lesz. Az ő dicsősége jelenik meg bennük azok számára, akik a halmokat igaz bűnbánattal lerontották és a völgyeket hitük javaival feltöltötték.

Mi Isten s az ő dicsősége nélkül szűkölködünk. Isten kegyelmes: elénk hozza, közénk hozza a maga teljes dicsőségét az úrvacsora egyszerű kenyerében és borában. Miért kell vele élnünk? Azért, mert nélküle szűkölködünk. Három hegy van köztünk és Isten között: a szenvedés, a bűn és a halál halma. Mindhárom eltakarja előlünk Isten dicsőségét. Három völgyben vergődünk, három mélység rémei ijesztgetnek: a szenvedés, a bűn és a halál vermében kínlódunk. Krisztus ide akar jönni, ahol mi vagyunk, ahol félelmek, kétségbeesés, tehetetlenség és céltalanság között élünk. A mi feladatunk világos: utat készíteni neki és egyengetni az ő ösvényeit.

Engedelmeskednünk kell a parancsnak, hogy Isten ígérete valóra váljék, hogy maga az Úr jelenjék meg közöttünk.

Minderről egy szó, az én igehirdetésem kiáltott, szólott. Krisztus a kenyér és bor egyszerű jegyét és pecsétjét választotta dicsőséges megjelenése eszközéül. Akkor voltunk igazán és eredményesen jelen ezen az istentiszteleten, ha az Igénk utolsó mondata is megelevenedett előttünk, ha valóban az Úr szája szólott. S éppen nekünk szólott. Amen.

Nagy István

Lecsillapodás az Úrban

Alapige: Zsoltárok 37,7a

Bibliolvasás: 2Péter 3,9-14

„Csillapodjál le.” A fájdalomban, nagy láz esetén kívánjuk a csillapodást. Most az Ige lelkünk csillapodásáról szól. Mert ott háborgás van. A legtöbb ember csak háborogni tud azon, amit lát: a nagyméretű drágulást, munkanélküliséget, elszegényedést, az ipar, a mezőgazdaság bénaságát. Csillapodjál le! Lehetséges-e ezt megtenni? Felháborít a nyilvánvaló igazságtalanság, mert mint a zsoltár mutatja ezt, az elvetemültek, gonosztevők hatalmaskodnak, használják ki a gyengéket, támadják gyalázkodással és fegyverrel a kicsiket. Ahol nem számítottunk rá, családjukban egyre-másra lépnek fel a bajok, tartanak immár állandó feszültségben. Az egyház erőtlennek mutatkozik, szolgálatának gyengesége miatt elveszíti hitelét. Nézzünk magunkra, lássuk meg: a külső felháborító tények mellett lelkünkben is van valami, ami szüntelenül nyugtalanságba sodor, elveszítjük béketűrésünket, nagyon hamar bántunk másokat, éppen a hozzánk legközelebb állókat. Ezt idegességnek akarjuk nevezni, holott sokkal több annál. Nem jó az, amiben vagyunk. Változtatni szeretnénk helyzetünkön, magunkon, és nem tudunk. Mi az az erő, amelyik a sok rosszat, igazságtalanságot, az élet kibíratatlanságát okozza? Mi templomba járók, Igét hallgatók végre meg kellene hogy tanuljunk, komolyan kellene vennünk, amit Isten közöl velünk: a világban és a lelkünkben tomboló háborgást a gonoszság, még pontosabban a bűn okozza. Tehetünk-e ez ellen, megszüntethetjük-e, kihúzhatjuk-e gyökerestül?

Kapunk tanácsot másoktól, saját okoskodásunktól: hunyunk szemet a tények fölött, ne halljuk meg a gyalázkodásokat, ne beszéljünk róluk. Legyünk olyanok, mint az az egyik nyugati városban látható, három majmot ábrázoló szobor, ahol az egyik el-

takarja a szemét, a másik bedugja a fülét, a harmadik szájára teszi a kezét — azt tanácsolva, hogy ember, ne láss, ne hallj, ne beszélj, mert csak így tudsz a világban, a világ szerinti életben maradni. Más szóval: alkudjunk meg a helyzetünkkel, csatlakozzunk a háborgatókhoz, az önző, csaló, másokat eltipró emberekhez. Ez az a széles út, melyen a nagy többség jár. S akkor lecsillapodunk? Bizony nem. Mert a bűn még erősebben háborgat. A bűn, ami szemben áll Istennel és rabságában tart, s a mi részünkről a hitetlenségben, istennélküliségben valósul meg. Így az jellemző reánk, az egész emberiségre, amit Isten mond: „A hitetlenek olyanok, mint egy háborgó tenger, amelynek vize iszapot és sárt hány ki” (Ézs 57,20). Tudunk ez ellen cselekedni, tudunk-e uralkodni a világon és önmagunkon? Kérdezhetjük úgy: feltartóztathatjuk-e az árvizet, másokkal is összefogva képesek vagyunk-e változtatni a helyzeten magunk körül, családjunkban, egyházunkban, lelkünkben? Nem, mert emberi erővel nem lehet legyőzni a bűnt. Értjük-e ezt? Kálvin János ilyen egyszerűen tanít az emberről: Az ember nem elég önmagának.

„Csillapodjál le!” — hangzik az Ige, ám ez elérhetetlen. Azonban az Ige nem csak ennyit mond, a teljes Ige így hangzik: „Csillapodjál le az Úrban!” Az Ige az Úrra mutat, hogy forduljunk hozzá a mi nagy háborgásunkban. Persze erről lebeszél a világ — a tovább is rabságában tartani akaró bűn befolyására. Nem akar tudni az Úrról, hiábavalónak minősíti a hozzá fordulást. Nagy tudósok is ennek szolgálatában állanak. Pl. a világhírű, mindent az ember tudatalatti énjére visszavezető tudós, Freud azt tanította és sok tanítványa követi ebben: „A vallás — Istenhez fordulás — csak menekülés a valóságtól a valótlanságba, mert Isten nincs.” Ez még őt sem nyugtatta meg. Röviddel halála előtt már azt tanította, hogy: „Beteg az, aki az élet értelmét keresi.”

De szól az Ige feltartóztathatatlanul, és a sűketek között, akiknek van fülük, lelkük, azok hallják: „Csillapodjál le az Úrban!” Nem ember, nem egy ismeretlen erő, hanem Isten szólal meg, Isten, az Úr. Van Ura ennek a háborgó világnak, ha nem is hisz benne. Csak Isten az Úr, mégpedig mindörökké. Ő az örökkévaló, élő Isten, a Mindenható. Ő rendelkezik az ijesztően garázdálkodó bűn, gonoszság, az ördög fölött és annak szolgálói, a megromlott emberiség, a kiszolgáltatott népek, a beteg családok, a botorkáló egyház fölött, erőtlen lelkünk fölött is. Ő a csend és békesség Ura, csendjét és békességét semmi meg nem zavarhatja. És ezt meg akarja osztani teremtményeivel. Ezért az Igében hív magához, és ígéri, hogy a bűntől felkorbácsolt lelkeket megnyugtatja. Hozzájuthatunk-e? Mélységünkben felszállhatunk-e magasságába? Mert a legmagasabb hegy tetejére, már a világűrbe is felemelkedik az ember, valószínűleg más égitestekre is eljut. De az Úrhoz, az anyaghoz kötött ember a mulandóságból a lelki örökkévalóságba magától soha nem emelkedhetik fel. Tompa Mihály írta Az árva golya c. versében: „Felrepülne, messze szállna... csakhogy el van törve szárnya.” A valamikor igazságban és szentségben teremtett ember szárnyát, lelkét összetörte a bűn, bárhogyan vágyódnék el, ideragadt a földhöz.

Amit mi nem tudunk megtenni, annak elérésére mutat utat az Ige. „Csillapodjál le az Úrban és... várjad őt!” Várjuk. Annyi csalódásunk dacára még mindig várunk. Mire? Hogy jóra fordul sorsunk, lesz békesség a földön. Annyi mindent várunk. De várjuk az Urat, várjuk őt! Természetesen várhatjuk, hogy intézkedik, rendet teremt, megfékezi a gonoszt, a gonoszok hatalmaskodását. Csak a napokban tűnt fel nekem a Reményik Sándor sok szép verséből egy idáig nem ismert: Csendes csodák a címe. Így kezdődik: „Ne várd, hogy a föld meghasadjon / És tűz nyelje el Sodomát!” Isten az ítélet Istene, és parancsára tűz nyelheti el Sodomát, minden Sodomát. Ebben a zsoltárban olvashatjuk: „Az Úrnak ellensége, mint a liget ékessége, elmúlik, füstként múlik el” (20. v.). Belenyúl a történelembe, és olyant cselekszik, amit senki nem számíthat ki. Ki gondolta volna, hogy összeroppan a hihetetlenül megszervezett istentelen uralom? Kicsoda Isten? Az Úr. „Az Úré a föld és annak teljessége” (Zsolt 24,1). Miért felejtkezünk el erről? A volt gyulafehérvári r. kat. érsekkal beszélgetett egyik újság kiküldötte. Ő mondotta: „Legnagyobb bajunk, hogy népünk elveszítette az életkedvét. Ebben főszerepe van a feledékenységnek, hogy elfeledtük: a 89-es események Isten belenyúlása volt a történelembe, nemcsak nálunk, hanem minden kelet-európai

országban.” Tehát ne felejtjük el, Isten az Úr ma is és mindörökké, minden népeknek Ura, és nem fárad el cselekedni, ha kell, ítélezni is. Mégis többet akar adni, olyant, ami végleges megoldást jelent sorsunkban. Azt mondja: várjad őt magát, személyes megjelenését. Már az Ószövetségben — Igénk bizonyítja — eljövételét. Kegyelmes a bűnbe esett emberiség iránt, és lehetővé tette és teszi, hogy a gyarló ember várja őt. Ma advent első vasárnapja van. A szó azt jelenti, eljövétel. A karácsony előtti hetet adventnek nevezzük. Advent volt az egész Ószövetség. És adventnek tekinthetjük a mindenkori Istenre várakozás idejét. Ez nem hiábavaló. Szilárd alapja van: Jézus Krisztus. Benne Isten jött el világunkba. És az első karácsony óta állandóan jön. Az Úr az ítélet, de a megváltás Istene is. Várjad őt!

Az Igét hallva, máris csillapodik háborgásunk. Ez a várakozás értelmet ad életünknek. Mi az Urat várók vagyunk. Jön, állandóan, és egyszer teljes dicsőséggel. A Újszövetségben találkozunk egy idegen, arám nyelvű köszöntéssel: Maran atha. Mikor találkoztak egymással a hívők, így köszöntek, ebben vallották meg hitüket. Azt jelenti: az Úr jön. Mint a „Békesség Istentől!”, ez is hitből fakadt, bibliai eredetű bizonyágtétel.

Várjad az Urat, mert jön. Mert velünk, nálunk, bennünk akar lakozni, hogy életre keltsen. Az anyamadár fiókái az anya melegétől kelnek ki. Nélküle nem. Isten Jézus Krisztusban új életre hív, magához ölel és vezet, nem a bűn, hanem az igazi élet útján, szeretetben. Ebben gazdagodunk olyan különös módon, hogy a gonoszra nem gonosszal fizetünk, azt jóval győzzük meg. Haladunk előre, át minden akadályon, a halálon is, mert ő ajtót nyitott az örök életre. Bekövetkezik, amire felszólít: lecsillapodik lelkünk, mert biztonságban érezzük magunkat. Mindent hatalma és kegyelme alatt látunk. Az Úrban, a mi Urunkban, aki megváltott és az üdvösségre megőríz.

Várjad őt, az Urat! Ez a mi tennivalónk. Ha nem valamit, de valakit várunk, akit szeretünk, mert előbb szeretett és jön hozzánk, akkor helyet készítünk számára. Megbánjuk bűneinket, bocsánatáért esedezünk, hogy tisztává, lakozására alkalmassá tegyen. Kérjük: „Jöjj be hozzám, te szolgálhatsz, Szegény megtérő juhodhoz” (94. ének). Zaklatottságunkban boruljunk elébe, és adjuk át magunkat neki. Minden gondunkat, egész családunkat, egyházunkat, népünket bízunk reá. Ezt naponta végezzük el. Hallottátok ezt a kifejezést: csendes óra. Ez az az idő, melyet naponta — reggel vagy este — elkülönítünk a többitől és várjuk az érkező Urat. Ő jön, és mindenkor lecsillapít szeretetével, erősíti bennünk az ő csendjét és békességét.

A mindennapok történésein, az embereken, a világon túlra nézünk, és bizonyosak vagyunk, hogy gondja van reánk, gyermekeinek tekint. Így megértjük nemcsak hatalmát, de irgalmát is, ahogy áldásaival támogat, Igéjével, vacsorájával táplál. Ami sokaknak jelentéktelen, nekünk nagyon drága: az advent, az adventi vasárnapok, a karácsonyra, az Úr jövetelére készülésünk. Ezt mondja az említett vers (Reményik) is: „Ne várd, hogy a föld meghasadjon és tűz nyelje el Sodomát... — az ítéletet bízunk rá! — Ne várj nagy dolgot életedbe, Kis hópelyhek az örömök, Szitáló, halk szirmocsodák. Rajtuk át Isten szól: Jövök.”

Advent első vasárnapján, lám, milyen szelíden szól hozzánk az Úr, nekünk felháborodottaknak, megszegyenyítetteknek, kicsúfoltaknak, érdemteleneknek, szemben a világgal, a magukban bízókkal, békességet, az ő békességét kínálja fel, vele az életet és az igazi jövődőt: „Csillapodjál le az Úrban és várjad őt!” Ámen.

Kétféle várás

Alapige: Róma 8,20-24

Bibliailvasás: Róma 8,25-39

Az advent lehetősége akkor született meg, amikor a paradicsom elveszett. Amíg az ember nem esett bűnbe, annyira Isten szemei előtt élt és élete olyan boldog jelenvalóság volt, hogy abban nem fért el az advent lényege: rosszban várakozni valami jobbra. Ha fejlődött vagy változott is valami a szemük előtt, például a magból kalász lett vagy a gyermekből ember: ez olyan természetes folyamat volt, amelynek minden mozzanatában szakadatlanul gyönyörködni lehetett, mint a szálló madarak repülésében vagy a hulló csillagok útjában. De mihelyt megromlott a világ és elszakadt Istentől, egyszerre kigyúlt a sötétségben a távoli ígéretek csillaga, egyszerre olyan lett az élet, mint az erdőn átvezető út: mindig közeledett a céljához, bár mindig fájdalmasan távol volt tőle. Amint elszakadt Isten az embertől, megszületett az advent lehetősége, az tudniillik, hogy találkozzanak megint. De csak úgy találkozhatnak, ha szakadatlanul erre készülnek, erre várnak. Megjelent a világban egy új érzés, új törvény, új sors, a várakozás. Ma is erről beszélünk, és két gondolatot emelünk ki belőle: várnak reánk, és mi is várunk.

I.

Vár a világ az emberre: ezt az igazságot az élet szerkezetéből is látjuk. Mikor a hatodik napon kész volt a teremtettség, de még hiányzott az ember, a világ csodálatos alkotmánya befejezetlenül esengett és kiáltott az istenkép után, az ember után, amelyben betetéződik és célját eléri, úgy, mint a torony a csillagban, a királyság a koronában. Mi lenne a világból, ha kiveszne belőle az ember? Bűbájos arc, amelynek kitölték a szemét. Vak Apollo, aki a napfényben tántorog.

Azóta is benne van ez a törvény a mi életünkben. Ki ne érezné egy feldudvásodott kertben, hogy az várja a gazda kezét? Ki ne érezné egy elhagyatott lakásban, hogy az várja a lakóját? Egy-egy hideg legénylakás mennyire tud kiáltani asszonyi kéz, rend és csfn után! Hogy tudja várni az ember a gyermeket; mennyi türelmetlen és keserű és sokszor tragikus sóvárgás támad ebből a vágyból. Egy-egy gyülekezet mennyire várja a pásztorát, egy-egy nép a vezérét. Hány nemzet pusztul el abban, hogy nem érkezett meg a vezér, akit várt. Nagy, rejtelmes gondolatok és igazságok alszanak a világban, várják a felfedezőket, a bölcseket, a művészeket, a prófétákat. Sok könny és sok seb, sok bánat és sok nyomorúság van a világon, ezek mind várják a vigasztalót, a gyógyítót, a segítőt. Kínában, Indiában, Magyarországon, az egész földkerekségen, ki ne várná ma azt, aki megoldja a kenyérnek nagy válságát? Ki ne várná ma azt, aki békességet és összhangot hoz ebbe a világba? Nagy sötétségek vannak körülöttünk, melyek várják a világosságot, hosszú éjszakák szinte reszketnek, hogy a csillagok megjelenjenek vagy pedig felderengjen a hajnal.

Es ha mindezeket a dolgokat egybefoglalom és a keresztyén szemlélet fényudvarába helyezem, akkor egyszerre kiderül alapigénk mély, szinte megrendítő igazsága: ez a megromlott világ várja az Isten fiainak megjelenését. A világ csak az emberben gyógyul meg, szabadul fel, leli meg rendeltetését és célját; minden de minden a világban várja a maga emberét. Krisztust várja, aki csak bennünk érkezhetik meg. Várnak reánk.

Meg kell rendülnünk ennek óriási felelőssége alatt. Nekünk nem szabad elvesznünk, kárba mennünk, mert szükség van mireánk. Ezer és tízezer év készítette elő azt a medert, amelyben mi meginduló életfolyam leszünk; azt a mintát, amelybe életünk mint olvadt érc beleömlik és kialakul. Mi azért születünk, hogy valahol, valakik számára, éppen egy adott időben megérkezzünk. Azért születünk, hogy valakinek gyermeke, élettársa, apja vagy anyja legyünk. Jaj, ha nem a Krisztusban leszünk gyermek, testvér, élettárs, szülő! Azért születünk, hogy valakit meggyógyítsunk,

felemeljünk, valakinek szolgálatot tegyünk. Azért születünk, hogy bennünk és általunk felszabaduljon a világ, friss lélegzethez jusson, megkönnyebbüljön és feltekintsen. Azért vagyunk, hogy áldás legyünk, csók, kézszorítás, példa, szárny, erős kar, fény és szabadulás. A világ élete millió váltságra van berendezve, és a millió váltságból sok-sok száz és ezer éppen rajtunk és bennünk megy végbe. Induljunk útra, mert várnak reánk, hogy bennünk Krisztus érkezzék meg.

II.

Azonban ezt a roppant nagy szolgálatot csak akkor tudjuk megtenni, ha mi is szakadatlanul tudunk várni. Alapigénk azt mondja, hogy fiúságot várunk, testünk megváltását. Mi mondhatjuk azt, hogy Szentlelket, még szemléletesebb, ha azt mondjuk, hogy Krisztust. Mindig ugyanazt mondjuk ezekkel a kifejezésekkel. Azt az igazságot, hogy az ember akkor lesz ember, ha kapuvá válik és belép rajta Isten. Az ember akkor tölti be rendeltetését, ha olyan, mint egy ház, amely vendéget fogad, egy fészek, amelyben madárdal zendül, egy szív, amelyben a királyi arc szépsége fénylik, egy kagyló, amelyben a drágagyöngyök teremnek. Így termett az ember az Isten erői számára, és így kell szakadatlanul készen lennie ennek az erőnek a befogadására.

Ezt az erőt nem tudjuk kikényszeríteni. Én nem mondhatom meg Istennek, hogy lépjen be szívembe, én nem vásárolhatom meg az ő kegyét, mert tudok neki semmit adni, hogy jöjjön hozzám; én nem tudom megérdemelni azt, hogy ő kénytelen legyen hozzám jönni, nekem csak egyetlenegy módom van, hogy csakugyan eljöjjön hozzám: az, hogy várom őt és készülök a fogadására, az, hogy reménylem az ő adventjét. Eljövételét.

Ennek a várakozásnak különböző alkotóelemei vannak. Először is valami nagy, nagy elégedetlenség a körülöttünk levő világgal, valami szent ellentmondás a pillanattal szemben. Nem, nem ez a mi világunk, nem, nem ez a mi hazánk és házunk, nincsen nekünk maradandó városunk, hanem örökkévalót keresünk. Azután nagy, erős reménység afelől, hogy nemhiába várunk: kiválogatása és megragadása annak a sok-sok ígéretnek, melyet Isten elrejtett és megmutatott. Más ember nem tudna rájönni, nem érti ezeket a szavakat, de az adventi lélek tudja, hogy ezer igaz és ámen ígéret szól a mellett, hogy Isten útra kelt, Isten eljön mifelénk. Egy hadifogoly kislánya mondotta nekem: Mindig hallom az esteli vonat zakatolását, amelyen édesapám háborúba ment. Azt feleltem: Mindig fogod hallani annak a hajnali vonatnak a zaját, amelyen a fogságból hazaérkezik. Az egész kijelentés nem egyéb, mint ennek az egyetlenegy óriási gondolatnak: az Isten hazatérésének a kifejlesztése. Az örökkévalóságból elindul a Fiú, hogy áttörje az időt és a történelmet, egy szűz asszony testén keresztül belépjen az emberi életsorsba. Végigélje ezt az életet a betlehemi bölcsőtől a Golgotáig, elmondjon, megmutasson, megtegyen és végrehajtson mindent, amivel a lelkek zárát letörheti, a lelkeket várakozásra bírhatja, előkészítheti a nagy találkozást és a nagy beteljesülést.

Íme, az, hogy újra adventet ünneplünk, tulajdonképpen új bizonyosága annak, hogy mi várunk a felénk közelgő Megváltóra. Hogy ő útban van, jön, egyre közeledik, és minél inkább várjuk, annál közelebb van. Álljunk ki az emberek sürgő-forgó sokaságából, fogjuk meg egymás kezét, és a templom magányos csendjében hajtsuk végre a várakozás nagy forradalmát, ahogy azt Simeon és Anna tette a jeruzsálemi templom pitvarában. Mindig akkor fordult meg a világ, mikor az emberek elkezdettek — várni. Hiszen amíg letelepedünk e szent asztal körül, a várakozásnak alázatos és boldog állapotában, maga a nagy megérkező, a Krisztus lép bele a mi életünkbe olyan valóságosan, ahogy ajkunkon belép életünkbe a kenyér és a bor. Kitérült szívünkön keresztül megtörtetett testével és kiontatott vérével így lép bele megint életünkbe az ő királyi dicsősége teljességében az Úr, akire vártunk, s akire bennünk és rajtunk keresztül vár a világ. Ámen.

(1930)

Alkalmi prédikációk

Esketési beszéd

Nagy László

Mint szeretett gyermekek

Alapige: Elézus 5,1–2

Ebben az ünnepi órában, amikor elhagyjátok a szülői hajlékot — gyermekkorotok és ifjúságotok meseerdejét — feledhetetlenül emlékezzetek arra, hogy ti szeretett gyermekek vagytok.

Amíg ez a bűn által megrontott világ hangos az árva és félárva gyermekek panasztól, amíg ez az Isten fiait nyögve és reménykedve váró világ hangos a nem kívánt gyermekek és elhagyott csecsemők sírásától, addig ti szeretett gyermekeként töltöttétek el gyermekkorotok és ifjúságotok feledhetetlenül szép esztendeit. Elsősorban és mindenképp Isten szeretett gyermekei voltatok, akinek irántatok való atyai szeretete sajátosan abban nyilvánult meg, hogy titeket gyermekáldást vágyó és váró szülők ölébe és karjai közé helyezett.

Ezért ebben az ünnepi órában, amikor elhagyjátok a szülői hajlékot — gyermekkorotok és ifjúságotok varázslatos meseerdejét —, őszinte és hitvalló hálaadással köszönjétek meg mennyei Atyánknak azt, hogy titeket szeretett gyermekeinek tartott és tart, hogy titeket olyan szülőknek ajándékozott, akik szeretett gyermekként Isten követésére tanítottak és neveltek benneteket.

Házasságotok idején is, szívetek utolsó dobbanásáig maradjatok Istennek azok a szeretett gyermekei, akik a szent házasságban egy testté és egy lélekké összeforrva, kéz a kézben követitek a titeket szerető és megáldó mennyei Atyát. Házasságotok idején is, szívetek utolsó dobbanásáig maradjatok szüleitek és anyaszentegyházunk szeretett gyermekei, akik családi életetek küzdelmei és örömei közepette egy pillanatig sem feledtek el, hogy szüleitek és anyaszentegyházunk számotokra Isten drága ajándékai voltak és azok is maradnak szívetek utolsó dobbanásáig.

Isten szent családjá, református keresztyén egyházunk, melynek anyai ölen a keresztség sákramentumában, mennyei Atyánk szerelmes Fiának drága vérében tisztára mosott és gyermekeivé fogadott benneteket, most hegyen épített városként, imádságos reménységgel vesz körül titeket és kifejezi azt az élő reménységét, hogy a ti új családotok, mint Isten kicsi egyháza, olyan áldozati oltár lesz, melynek jó illata a szeretetben halálotok órájáig kedves áldozat lesz és marad mennyei Atyánk szent színe előtt.

Mennyei Atyánk szerelmes Fiában, az igaz Jézus Krisztusban szereti ezt a világot és szeret benneteket is. Jézus Krisztus irántunk való szeretete nem színes és romantikus álom, nem színes és romantikus szavak költeménye, hanem áldozat. Jézus Krisztus abban mutatta meg igazi és páratlan szeretetének nagyságát, hogy a golgotai keresztfán feláldozta életét a világ bűneinek bocsánatáért. A ti bűneitek bocsánatáért is. Mint Isten szeretett gyermekei, mint a mennyei Atya hűséges követői, a konfirmációban megtanultátok és a házasság iskolájában az igaz Jézus Krisztustól naponként megtanuljátok, hogy az igaz szeretet: áldozat. Az eljövendő évtizedek küzdelmei és örömei közepette áldozatos nagy-nagy szeretettel vegyétek körül egymást. Egymás iránti hűséges szeretetek legyen egymás iránti szakadatlan áldozat. Tudjatok naponként áldozatot hozni egymásért, eljövendő gyermekeitekért, családotok jövődjéért és boldogságáért. Áldozatos szeretettel vegyétek körül házasságotok és családotok szent szigetét, hogy a bűn hullámai ne tegyék tönkre szívetek és boldogságotok rózsakertjét, melynek illata kedves áldozat kell hogy legyen és maradjon Isten szent szíve számára egészen halálotok pillanatáig.

Mennyei Atyánk szerelmes Fiának áldozatos, megváltó szeretetét jutalmul adja az őt követő gyermekeinek. Jézus Krisztus szeretete számotokra jutalom, és jutalom is

marad szívünk utolsó dobbanásáig. Jézus Krisztus áldozó és áldozatos szeretetét nem lehet kiérdemelni, nem lehet ellenszolgáltatásokkal megfizetni. Isten atyai szeretete olyan szabad szeretet, mely felbecsülhetetlen értékű jutalom a Jézus Krisztusban szeretett embergyermekéi számára. Isten életetek ez ünnepi órájában újra megjutalmaz benneteket szerelmes Fiának szeretetével. Zárjátok szívetek kamrájába édes Megváltónk áldozatos szeretetét, és legyen számotokra ez a szeretet házasságotokban, családi életetekben az a jutalom, melyet mennyei Atyánk örök értékű és örök érvényű nászajándékként ad számotokra. Házasságotok küzdelmei és próbatételei közepette egy pillanatra se feledjétek el, hogy szakadatlan, mindennap, újra és újra meg lehet és meg szabad ajándékoznotok egymást szeretetetek jutalmával. Egymás szeretetét nem tudjátok sohasem kikényszeríteni, de szabad megjutalmaznotok egymást tiszta szívű szeretetek ajándékaival. Egymás áldozatos szeretettel való megjutalmazásában legyetek mindig önzetlenek és bőkezűek, fáradhatatlanok és előzékenyek.

S miközben életetek homokóráján lassan aláperegnek az évek, szeretetek Isten követésében egymás iránt egyre tisztább áldozat és egyre gazdagabb jutalom lesz. S ezzel az áldozatos szeretettel fogjátok majd ti is felnevelni és tanítani gyermekeiteket, hogy legyenek ők is azok a szeretett gyermekek, akik a bűn által megrontott élet hidegségében és ridegségében felbecsülhetetlen értékű jutalomként szívükbe zárhatják Isten megváltó szeretetét, mert Isten szent családja, a keresztyén egyház, nemzedékről nemzedékre Isten szeretetében és Isten szeretetéből él. Övé a dicséret és a dicsőség örökkön-örökké. Ámen.

Temetési beszédek

Csiha Kálmánné

Előmbé jön

Alapige: Zsoltárok 59,11a

A felolvasott Igét a zsoltáros Dávid akkor mondja, amikor Saul „embereket küldött, hogy őrizték az ő házát, hogy megöljék őt”. Ebben a nehéz helyzetben szólal meg Dávid ajkán a hit bizonyossága arról, hogy bármit akar is Saul tenni vele, ő mindenek ellenére mégis tudja, hogy a kegyelmes Isten védelme és szeretete nem hagyja el.

Mindenki számára sokat jelent az, hogy földi élete ideje alatt érzi és tudja, hiszi és vallja, hogy Isten oltalmazó, védelmező kezével szembejön vele. De mennyivel többet jelent számunkra az, ha a hit olyan bizonyosságára jutottunk, hogy a halállal való elkerülhetetlen találkozás idején is érezzük és tudjuk, hisszük és valljuk, hogy előnkbe jön Isten. Jézus Krisztus így szólt és így szól ma is: „aki hisz énbenem, ha meghal is, él”. Ezt az ígétét a keresztfán, a gólgotai halálával oly erősen megpecsételte, hogy mi mindig úgy tudunk gondolni e földi életből való távozásunkra, mint akiket Jézus Krisztus nemcsak vár, hanem egyenesen előnkbe is jön.

A hazahívó szó mindenkit máshol és máskor ér utol. De az, aki egyszer Jézus Krisztus szavát igazán meghallotta, de az, aki Jézus Krisztusnak akár e földi életre vonatkozó szavát, akár az örök életre vonatkozó ígétét bizonyosan elfogadta, az tudja, hogy e világból való átmenetel azért lesz könnyebb, mert Isten szeretete a Krisztus Jézusban mutatkozik meg számunkra, hogy „előmbé jön az én kegyelmes Istenem” és ajtót nyit nekünk. Jézus, a jó Pásztor a maga juhait nevükön szólítja, és „ha valaki énrajtam megy be, megtartatik” (Jn 10,9).

Istennek köszönjétek meg, gyászoló testvéreim, hogy drága szeretetek kora gyermekkorától fogva hitt a Krisztus szavának és elfogadta őt élete urául. Egész életét mint az Úr Jézus megváltott gyermeke élte le. Tudjuk, hogy nektek most nagyon nehéz, tudjuk, hogy igen fáj elengedni azt a kezét, amely éretetek annyit dolgozott és annyit imádkozott! Tudjuk, hogy gyermeki könnyeitek őszinte szívből fakadnak s úgy

érzitek, hogy igazi édesanya nem mindenkinek adatott, mint nektek. De azt is tudjuk, hogy úgy nevelt fel benneteket, hogy életetek nehéz óráiban erőt, bátorítást és vigasztalást ti is attól a Jézus Krisztustól kérjétek, akitől ő a próbák és a keresztek között mindig segítséget kért. Most arra próbáljatok ti is gondolni, amit az Ige mond: Jézus Krisztus a halál révén elébe jött és azzal a szeretettel fogadta magához az örök életbe, amivel egész életen át hordozta őt.

Milyen sokat jelent az, hogy amikor e földi útjainkban valakihez megyünk, a sarkon befordulva azt látjuk, hogy akit keresünk, már jön elénk. Ez egyben azt is jelenti, hogy ő maga várja az érkezésünket, és azért jön előnkbe, mert azt akarja, hogy könnyebben és bizonyosabban hozzá találjunk. Ha egy ember szembejövételének így örvendünk, ha ez ilyen sokat jelent számunkra, akkor mennyivel inkább kell most megnyugtasson titeket az a hitbizonyosság, hogy a körötökből eltávozott édesanyátok már annál van, aki eléje jött, aki így és ezzel megkönnyítette számára az örök életbe való megérkezést.

E szembejövő Isten alapigénk szerint „kegyelmes” Úr. Isten azt is tudtul akarja adni Jézus Krisztus által mindnyájunknak, hogy megkegyelmez minden bűnös gyermekének, hogy még a legelesettebbet is felemeli, megbocsát neki, ha az Isten gyermekének vallja magát. Lehet, ti most úgy érzitek, hogy édesanyátok olyan szép életet élt, hogy nem is igen van szüksége arra, hogy Isten megkegyelmezzen neki, de — tudnunk kell — tökéletes ember nincs, mindenki — édesanyátok is — rá van szorulva a kegyelmes Isten szeretetére.

Az Újszövetségben, a mindenki által olyan nagyon jól ismert példázatban, a tékozló fiú történetében azt olvassuk, hogy a kisebbik fiú bármennyire vétett is a szülői ház ellen, amikor megbánta tékozló életét és hazafelé indult, akkor az édesapja elébe ment, karjába vette és megbocsátott neki. Ha egy földi apa is tud megbocsátani, akkor mennyivel inkább tud kegyelmezni az a mennyei Atya, aki maga a tökéletes szeretet, a teljes uralom és a tiszta könyörület.

Édesanyátok elment a minden élők útján, de Krisztus szembejött vele, és a hívő asszony szemtől szembe találkozott megváltó Urával. Az Igében még van egy kis szócska, egy birtokos névmás: „az én kegyelmes Istenem”. Dávid érezte és tudta, hitte és vallotta, és bizonyos, hogy édesanyátok is érezte és tudta, hitte és vallotta, hogy ez a kegyelmes Isten az övé, hogy egészen hozzá tartozott az élete és egészen hozzá tartozik a halála is.

Imádságban gyászoló testvéreim! Emeljétek fel szemeteket és szíveteket a menny felé, „ahol készen vár a hely”, és imádságban köszönjétek meg Istennek áldott édesanyátokat, akinek most hitünk szerint megadatott az ő Urával, a Jézus Krisztussal való legszebb találkozása. Ebből merítsetek erőt a gyász elhordozásához. Ámen.

Nagy László

A derék asszony

Alapige: Példabeszédek 12,3a

Őszinte részvétellel és igaz együttérzéssel most egy középkorú asszony koporsóját vesszük körül. Hétköznapi, megszokott esemény ez, hisz szerte ezen a világon naponta több ezer különféle sorsú középkorú asszony koporsójára hull rá a kemény göröngy, a föld, melyből mindnyájan vétettünk.

De ha arra gondolunk, és most csak arra lehet és csak arra szabad gondolnunk, hogy ez a koporsóban pihenő középkorú asszony a te hitvestársad és a ti édesanyátok volt, akkor ez számotokra olyan megrázó, tragikus esemény, mely egész további életeketek úgy foglalja gyászkeretbe, miként feleséged és édesanyátok nevét gyászkeretbe foglalja az a szomorújelentés, mely váratlan halálhírért elhozta számunkra.

Özvegységed és árvaságotok fájdalmas éjszakájában hitvesed és édesanyátok neve egyre fényesebben fog ragyogni számotokra, mivel Isten, az élet teremtető és megváltó

Ura a derék asszonyok nevét a hűség és az áldozat aranytintájával írja bele a családok és a nemzetek történetébe. Az erős és boldog családok, a gazdag és megelégedett nemzetek történetében világosan felismerjük azoknak a derék asszonyoknak a nevét, akik hűséggel és áldozattal, munkával és imádsággal, szerényen és hősiesen részt vettek családjuk jó hírnevének megalapozásában, védelmében és kivirágoztatásában.

Ilyen derék asszony volt a te hazatért hitvesed! Ilyen derék asszony volt a ti megboldogult édesanyátok! Ezért igaz fájdalmatok. Ezért mély megrendülésetek. Ezért őszinte gyülekezetünk részvéte.

A Példabeszédek könyvének bölcs szerzője kételkedve teszi fel a kérdést: Derék asszonyt kicsoda találhat? (31,10) A kételkedésnek ez a gyötrő kérdése nemcsak akkor, hanem ma is jogos. Amikor annyi összetört család szomorú emléke él mindnyájunk tudatában, amikor oly sok széthullott család szinte megoldhatatlannak látszó kérdéshalmaza gyengíti, nehezíti társadalmunk szociális helyzetét — akkor, igen, akkor döbben fel lelkünk mélyén a Példabeszédek könyve bölcs szerzője kételkedésének lélekbe markoló igazsága: Derék asszonyt kicsoda találhat?

Ti, gyászoló testvéreim, Isten előtti és iránti mély hálaadásban, e szomorú koporsó mellett most tegyetek boldog vallomást: Hitvesem, édesanyánk derék asszony volt.

Nemcsak egykor voltak, de ma is vannak derék asszonyok. Nemcsak egykor voltak, hanem ma is vannak derék asszonyok, akik koronájuk férjüknek, akik koronájuk családjuknak, akik koronájuk nemzetünknek. Mint egykor Jeremiás próféta a babiloni hadsereg által kifosztott és elpusztított Jeruzsálem romjai fölött, ti is jajongva kesereghettek e koporsó fölött: „Elesett a mi fejünknek koronája” (Siralmak 5,16).

E koporsóban pihenő középkorú derék asszony a ti koronátok volt!

Ha a férj és édesapa a család királya, ha a mindennapi kenyérért végzett komoly munka e király kardja, ha az Isten örök szeretetéből merített áldozatos szeretet e király jogara, úgy a derék asszony e király koronája. Miként a királyok koronája nem csupán ékszer, nem csupán arany, platina és drágakövek műremeke, hanem az uralkodás és a hatalom szimbóluma, úgy a derék asszony, mint hitves és mint édesanya, a szeretet hatalmának aranyánál, drágaköveknél sokkal értékesebb megtestesítője, a tűzhely védelmezője, az igaz hit lángjának ébrentartója, a szeretet világosságának fenntartója a családban.

Mivel ilyen pótolhatatlan és senki mással sem helyettesíthető szerepe és tiszte van a derék asszonyok a keresztyén családokban és a keresztyén egyházban, ezért viseltetett az Úr Jézus Krisztus, Isten örökkévaló szeretetének megtestesítője olyan megkülönböztetett figyelemmel és gyöngédséggel, olyan megértő jósággal és irgalmassággal a gyenge, a beteg, a bűnös és az özvegy asszonyok iránt. Azért tanította, azért gyógyította, azért védelmezte a különféle sorsú asszonyokat, hogy hitvestárs és édesanya minőségükben az élet továbbvitelében, a hit lángjának, a szeretet világosságának hordozóiként valóban férjük, gyermekeik, egyházunk és népünk koronái legyenek. Az Úr Jézus Krisztusnak, az élet nagy Fejedelmének örök érvényű megváltó tettéért Isten a maga gyermekeinek méltóságára emelte az ókorban lenézett és megvetett, rabszolgaként vagy szerelmi csecsebecseként tartott asszonyt, és a család, a férj koronájává, a szakadatlanul újjászülető élet királynőjévé tette a derék asszonyt. A különféle sorsú és különböző életkorú asszonyok szerte ezen a világon azért ragaszkodnak az Úr Jézushoz olyan szent odaadással és ragaszkodással, mert bizonyosan tudják, hogy derék asszonyokká nem a selyem és a bársony, nem az ékszer és a földi kincs, nem a vagyon és a hatalom teszi őket, hanem egyedül az Úr Jézus Krisztus, aki életét áldozta megváltásukért és újjászületésükért, megszenteltetésükért és megdicsőíttetésükért.

Hitvestársadat és édesanyátokat is az Úr Jézus Krisztus hatalma tette derék asszonnyá, felülmúlhatatlan értékű koronátokká.

Ezért adjatok életetek végéig boldogan hálát Istennek. Ezért őrizzétek meg életetek végéig áldott emlékét. Ezért vegyétek át tőle élete nagy örökségét, Istennek azt a minden értelmet felülhaladó szeretetét, mely őt derék asszonnyá, családotok koronájává tette. Istené a dicséret és a dicsőség örökkön-örökké az anyaszentegyházban. Ámen.

Rövid az élet

Alapige: Jób 14.1-2.5

A felolvasott szent Ige első tanítása így szól: „Az asszonytól született ember rövid életű.” Ezt a beszédet, hogy az asszonytól született élet rövid, akkor értékeljük igazán, amikor közülünk valaki olyan távozik el, aki a miénk volt, és aki élhetett volna még éveken vagy évtizedeken keresztül. Itt és most a ti szeretettek koporsója mellett is elmondhatjuk: még élhetett volna...

Ez a meghatározás, hogy az ember rövid életű, sokféle vonatkozásban értelmezhető. Rövid az élet akkor, ha valaki korán eltávozik az élők sorából és életét azokhoz viszonyítjuk, akik megérik a legfelső emberi korhatárt. Még rövidebbnek tűnik az élet, ha azt a történelemhez viszonyítjuk. Hiszen a történelem akkor kezdődött, amikor az első ember megjelent a földön, s addig fog tartani, amíg ember él itt ezen a földön. De még inkább rövid az ember élete, ha azt a vég nélküli örökkévalósághoz hasonlítjuk.

A második gondolata a felolvasott szent Igenek így szól: Az asszonytól született ember élete „háborúságokkal bővelkedő”. Ezt kétféleképpen értelmezhetjük. Az egyik értelmezés a valóságos. Hiszen a történelem folyamán éppen azért, mert az emberek, népek és nemzetek nem tudtak egyezsége jutni vitás dolgokban, háborúkat viseltek egymás ellen. Aki hosszabb vagy rövidebb ideig részt vett egy-egy ilyen háborúban, arra vonatkozik a kifejezés, hogy élete háborúságokkal bővelkedő. Sajnos előrement atyánkfia is kivette részét a második világháború borzalmaiból.

Ennek a meghatározásnak, hogy az élet háborúságokkal bővelkedő, van egy átvitt jelentése is. Jelenti, hogy nincs zökkenőmentes élet. Nem volt zökkenőmentes előrement atyánkfia nemzedékének az élete, de nem volt zökkenőmentes a saját élete sem. Életében nagyon korán elkezdődtek a megpróbáltatások. Mindössze nyolc hónapos volt, amikor tragikus körülmények között elveszítette édesapját, édesanyját. Akkor még nem tudta, de később átélte a kettős árvaság minden fájdalmát. Hiszen naponként látnia kellett, hogy gyermektársai egy-egy néninek, bácsinak a világ két legszebb szavát mondják: édesanyám, édesapám. S neki nem volt kinek mondania ezt! Az árvaságnak ebben az elszomorító helyzetében volt egy meleg szívű élet, a nagyanya, aki megpróbálta enyhíteni számára az árvaság nehézségeit.

A háborúságokkal bővelkedő élet második értelmezése számára azt jelenti, hogy mindössze tizenkét éves volt, amikor elindult, hogy önállóan megkeresse a mindennapi kenyerét. Az akkori körülmények között olyan munka volt ez, mely nehézséget, fájdalmat, sokszor könnyhullatást jelentett. Családalapítás után a szintén árván felnőtt élettársával azért dolgozott megfeszített erővel, hogy hajlékot építsen s gyermekeinek jobb sorsot biztosítson, mint amilyen az övé volt. Ez a megfeszített munka haláláig tartott.

Harmadszor, a felolvasott szent Ige azért, hogy mi jobban megértsük az élet és halál lényegét, két hasonlatot használ. Az egyik hasonlat így szól: az ember élete olyan, mint a virág. Mi valamennyien tudjuk, hogy kezdetben a virág csak egy növényhajtás, azon lesz a bimbó, majd a bimbó kinyílik s kialakul a gyönyörű virág. A virág hosszabb vagy rövidebb ideig virul, de egyszer jön valaki, aki letépi vagy levágja, s ezzel eltűnt a virág, eltűnt a szépsége. Igen, mi is először gyermekek, azután ifjak vagyunk, azután életeket adó férfiakká és asszonyokká válunk. Végül jön az öregség, a baleset, a betegség és a halál.

A második hasonlat az árnyék. Az árnyéknak a sorsa a Naphoz van kötve. Ha a Nap lehunyja szemét, vége az árnyéknak. De akkor is vége van az árnyéknak, ha felhő takarja el a napot. Ennek az életet eltakaró árnyéknak a neve: halál.

Negyedszer, a felolvasott szent Ige megmagyarázza a halál okát. Az első magyarázat így szól: Isten az, aki meghatározza esztendeinket, hónapjainkat, napjainkat s talán pillanatainkat is! Már akkor, amikor mi még sehol sem voltunk. Mi, akik itt vagyunk,

nem tudtuk, de Isten előre tudta, hogy mi ezen a napon megállunk e koporsó mellett s utolsó búcsút veszünk ettől a drága élettől.

A második magyarázat így szól: „határt vetettél néki, amelyet nem hághat át”. Közöttünk az öregek tudják, hogy amikor ők gyermekek vagy ifjak voltak, akkor az egyes földdarabokat jól megkülönböztetett mezsgyék választották el egymástól. Azután jött egy új rendszer, mely felszántotta a régi mezsgyéket, hogy egyenlő legyen minden. Nemrég pedig a földek visszaadásával újra megjelentek a mezsgyék. Vissza-tért a régi jelszó: a mezsgyék közötti föld az enyém! Igen, ilyen az élet: két mezsgye közé van zárva, az egyik a születés, a másik a halál.

Mi most a halál tanúi vagyunk. Lehet, hogy vannak közöttünk, akik így gondolkoznak: vége! De itt és most az Ige szavával, az Isten nevében szólok: Nincs vége, csak átmenet van! A halálból az életbe! Krisztus feltámadott, mi is feltámadunk! Ámen.

Templomszentelési beszéd

Bustya Dezső

Gyógyulás a templom kapujában

(Detrehemtelep, 1994. szept. 11.)

Alapige: Apostolok cselekedetei 3,1–10

Bibliolvasás: 1Királyok 8,27–39

I.

Egy templomról szól ez a felolvasott Ige, meg egy istentiszteletről, amelyen gyógyulás történik. Azért vannak templomok mindenütt a világon, hogy azokban istentiszteletet tartsanak, Igét hirdessenek, s az igehirdetés nyomán csöndes csodák, gyógyulások menjenek végbe az emberi szívekben. Most is ezért vagyunk együtt mindannyian ezen a helyen.

Templomról olvastunk, és templomba menő emberekről. Mind a kettő: ti. hogy van templom és vannak templomba menő emberek, Isten drága ajándéka. Sok templom épült ugyanis ezen a világon, amelybe nem járnak az emberek. Elapadt, kihalt a gyülekezet, vagy kihültek a szívek, kihalt a hit, s az emberektől elhagyottan, magányosan áll az Isten háza. Esetleg turisták; alkalmi kirándulók felkeresik, gyönyörködnek egykori szépségében, dicsőségében. Aztán tudunk emberekről, kicsiny gyülekezetekről, akik és amelyek olyan nagyon szívesen járnának az Isten házába, de nincs templomuk. Magánházaiban imádkoznak, énekelnek, és sóhajtvá gondolnak arra: mennyivel szebb és jobb volna, ha nekünk templomunk lehetne. Egy egészen csak Istennek és az ő gyülekezetének szentelt hajlék! Milyen boldogok azok, akiknek templomuk van!

Ma ebben az örömben osztozunk veletek sokan, Istennek detrehemtelepi gyülekezete. Hálát adunk a menny és föld Urának a segítségért, az áldásért, azért a kegyelemért, hogy ma itt templomot ajánlhatunk föl Isten dicsőségére és a hálás, hívő gyülekezet szolgálatára. Elszámoljuk: mennyi drága álm, mennyi tervezgetés épült be ezekbe a falakba! Mennyi féltő gond és mennyi munka! Mennyi drága ajándék, áldozat, imádság s talán könnyhullatás is. Mert nemcsak betonból, téglából, cserépből és gerendából épül a templom, hanem elsősorban Isten kegyelméből és a hívő gyülekezet munkájából és imádságából. És ezen a napon megindult szívvel köszönjük meg Istennek az építésre alkalmas időt és az eszközöket, s neki adunk hálát a gyülekezet hitéért és munkájáért, midőn átadjuk rendeltetésének ezt a hajlékot. Legyen mindenkor mindnyájatok számára nagyon kedves ez a templom!

Az az egykori templom is nagyon kedves volt Isten gyermekei számára, amelyről Igénkben olvastunk. Eljött az imádkozás órája, és íme, Péter és János, Jézus Krisztus két tanítványa, boldog örömmel megy föl a templomba. Ide hozzák föl hozzátartozói azt a születésétől fogva sánta embert, aki naponként ott koldult a templom kapujában, akiről aztán azt olvassuk, hogy Istentől egészséget és életet nyert, meggyógyult. És ide gyűlt „az egész nép”, egy igen népes gyülekezet, amelynek a tagjai megteltek álmélkodással és csodálkozással a végbement gyógyulás láttán.

Tulajdonképpen ma is háromféle ember van az Isten házában. Vannak Péterek és Jánosok, hálaadó, örvendező lelkek, vannak benult, nyomorult életű emberek, akik segítségre várnak, és itt van a névtelen emberek sokasága, az ún. tömeg. Az Ige üzenete pedig az, hogy a mi Urunk meg akarja változtatni az életünket; álmélkodó, csodálkozó tömegből apostoli lelkekké akarja átformálni a sokaságot. Mi valami csekélységgel, alkalmi segítséggel is megelégednénk — a mi Urunk sokkal többet, teljes életet ajándékoz nekünk. Kérdés, hogy mi melyik templomba járó embercsoporthoz tartozunk.

II.

Péter és János együtt mentek az imádkozás órájára a templomba. Az Isten házába járáshoz társ kell. Ha én Péter vagyok, legyen egy Jánosom, ha meg János vagyok, legyen egy Péterem. Legyen egy ember, aki hívogasson: jöjj velem, testvér, az Isten házába. Aztán legyenek én valakinek Pétere vagy Jánosa, én fogjam meg valakinek a kezét és hozzam magammal az Isten házába. Testvérek, ne szűnjetek meg hívogatni. Aki ismeri az Urat, ne szűnjék meg munkálkodni azért, hogy mások is megismerjék őt. Péter és János ismerték az Urat. Tanítványai voltak. Láttak sok-sok mennyei jelt és csodát. Látták az ő dicsőségét. Látták őt fenségben fölemeltetni a földről a mennybe. És hitték, hogy ha nem is látják őt többé testi szemekkel, Jézus mégis velük van. Együtt munkálkodik velük.

Péter és János egyaránt szegény halászember volt. Nem volt földi értelemben vett gazdagságuk. Maguk mondják a sánta koldusnak: „Ezüstöm és aranyam nincsen nekem.” Isten gyermekei többnyire szegények ezen a világon. És mégis, egy felülmúlhatatlan nagy kincs birtokosai. Velük van Isten. Jézus Krisztusban velük van áldó, segítő, gyógyító hatalmával Isten. És ez az isteni erő és áldás rajtuk keresztül kiárad mások felé, amint hallottátok: „hanem amim van, azt adom neked: a názáreti Jézus Krisztus nevében, kelj fel és járj”. És a láthatatlanul jelen lévő Jézus Krisztus ereje kiárad, és egy nyomorult ember egészséget és életet nyer. Meggyógyul!

Testvérek, vannak-e köztetek Istennel járó, benne bízó, apostoli lelkek? Bizonyára vannak! Szolgáló életek, akiket keresztül árad az erő, az öröm, az evangélium. Legyen ennek az új templomnak ez a legfőbb gazdagsága: teljék meg alkalomról alkalomra Isten után vágyó, vele járó, az élő Krisztust magukban hordozó, hálás és áldozatkész lelkekkel!

III.

Egy másik templombajáró: a születésétől fogva sánta, nyomorék ember. Ő nem tudott a maga erejéből a templomba menni. Mások vitték oda. Lerakták a templom kapujába, ott koldult. Könnyőrekes szívű emberek vetettek pár fillért a kezébe vagy a kalapjába. Ez volt a kenyere, a megélhetése. Hangozhatott a templomban a legcsodálatosabb tanítás, zenghetett az ének, szállhatott a szívékből Istenhez a könyörgés, ő minderről semmit sem tudott! Fillérékért könyörgött, holott királyi ajándékban iehetett volna része. Bent a templomban az élet kenyerét osztogatták; ő idekint megelégedett a könyörület morzsáival. Szegény, árva, megkötözött lelkek mind, akiknek e koldushoz hasonlóan a földre irányul minden gondolatuk és már nem is tudnak a mennyre tekinteni. Ebből a bénaságból, megkötözöttségéből kellene itt a templomban megszabadulni!

Sok ilyen benuit lélek, koldus lélek van a mai templomokban is. Sokan eljönnek egy kis segítséget kérni kátyúba rekedt szekerük számára. Egy kis könnyebbséget, egy kis nyugalmat, valamit. A sánta koldusnak így volt kenyere a templom. Nekünk sokszor úgy, mintha valamilyen üzletet kötnénk. Uram, lásd, mi templombajárók vagyunk, lám, milyen sokan egyáltalán nem járnak templomba. Lásd, mi imádkozunk, amikor olyan sokan nem imádkoznak. Mi adunk neked valamit az időnkéből, a figyelmünkéből, méltó, hogy te is adj nekünk valamit. Olykor az egész úgynevezett kegyességünk sem más, mint egyfajta szerződés-kötés: adok, hogy adj. S még rossznéven is vesszük, ha megpróbáltatás alá kerül az életünk: én nem ezt vártam, hiszen én jó keresztyén, templomba járó ember vagyok!

Testvérek, Isten ebből az állapotból kihív bennünket. Azt akarja, hogy teljes életünk, teljes örömünk legyen benne. Ezért először is megtanít bennünket fölfele nézni. A földiek helyett a mennyieket keresni. Az Igének gyógyító ereje, hatalma van ma is. Azt a sánta koldust Péter jobb kezénél fogva felemelte, és „azonnal megerősödének az ő lábai és bokái”. Jézus Krisztus ereje áradt ki az apostolokon át, s ez az erő lábaira állította a bénát.

Urunk hatalmas életet adó, gyógyító hatalom ma is. Mielőtt mi látnánk, ő jól tudja, mi az igazi szükségünk. Azt adja, ami egészséges emberekké, teljes életké tesz bennünket.

A meggyógyult béna lábaira állt. „Felszökvén, megállta és jár vala, és beméne ővelük a templomba, járkálva és szökdelve és dicsérve az Istent.” Bement a templomba! Nem haza sietett, nem valahová máshová. A legfontosabb az volt számára, hogy most már ne maradjon a templom kapujában! Hogy a hálás, apostoli lelkekkel együtt dicsóíthesse Istent. Jézus Krisztus ereje átjárta, megújította, bensejét is meggyógyította. Sokkal többet kapott, mint amit remélni mert.

Kérjük Istentől, hogy legyen ez az új templom is a gyógyulás áldott helyévé. Akik csak elmennek előtte, kíváncozzanak bejönni ide. Aki eljő ide egy istentiszteletre, vágyakozzék vissza, vágyakozzék „Istennel járni, lakozni”. — Az lesz ennek a templomnak igazi ékessége, ha itt Isten Igéjén és Lelkén át kiárad az Úr gyógyító, újjászülő ereje, s akik eddig kívül voltak, belül kerülnek. Beleépülnek a lelkek élő templomába, a gyülekezetbe!

IV.

Az apostoli lelkeken és a meggyógyult életen túl, szó van az Igében egy harmadik templomi embertípusról is. Ez a nép, a sokaság. Amint mondani szoktuk: a névtelen tömeg. Ahol valami történik, ott csoportba verődnek az emberek. Lehet közúti baleset vagy viharos családi jelenet, mely egyaránt alkalom arra, hogy megbámuljuk, megtárgyaljuk, aztán hamarosan elfeledjük. Jön más élmény, más néznivaló, más szenzáció. A szívek nem rendülnek meg, az életek nem változnak meg, marad minden a régiben!

Arról az egykori sokaságról is csak azt olvassuk, hogy jól ismerték a sánta koldust, személye megszokott látvány volt az Ékes kapuban. Most azt a meglepő dolgot tapasztalták, hogy akit ők mint sántát, járnai nem tudót ismertek, az az ember jár és szökdél. Bemegy a templomba, és dicséri Istent. Efölött csodálkoztak és álmétkodtak. De semmi több! Arról szó sincs, hogy ezzel a meggyógyult emberrel együtt dicsóítotték volna Istent. Megmaradtak a bámétkozó csodálkozásnál. Másnapra talán el is felejtették a csodát.

Testvérek, ez a legrosszabb állapot. Megmaradni pusztán nézőnek, szemlélődőnek ott, ahol Isten ereje, áldása olyan gazdagon árad ki! Ma nagy esemény itt egy új templom fölszentelése, holnap ugyancsak esemény lesz valahol egy iskola vagy egy szobor fölavatása. Elmondjuk: igen, ott voltam én is. Csak ennyi? Ne elégedjünk meg ennyivel, ne maradjunk pusztán résztvevők, egyszerű nézők. Hanem nyissuk meg a szívünket, és fogadjuk be az Igét, fogadjuk be a köztünk jelen lévő Krisztust. Legyünk általa mindannyian Isten hálás, örvendező megváltottai!

Háromféle ember ment föl a jeruzsálemi templomba. Hívó, apostoli lelkek, béna koldus és álmétkozó sokaság. Mi melyik kategóriába tartozunk? Isten személyes hitre hívott mindannyiunkat. Ne maradj hát csupán egy a névtelen sokaságból. Légy te is boldog apostoli lélekké, tudd elmondani: Itt járt Isten Detrehemtelepen, s ebben az új templomban hitet adott, meggyógyított, új életre segített! Ne maradj a könyörület fil-lérelivel is beérő élet, hanem fogadd el az Úrtól az általa föl kínált teljes életet, igazi emberi életet. Engedd, hogy átjárja szívedet a Krisztus ereje, áldása és öröme, s hirdesd el másoknak is: Itt az Isten közöttünk! Megújult, erőre kapott, hitet nyert életek boldog sokaságaként, jertek, áldjuk kegyelmes Istenünket ma ezen a helyen és mindennél, életünk minden idejében. Ámen.

Vallásos ünnepély

Emlékezés a 400 éve elhunyt Balassi Bálintra*

...szent nevedért s az szép tisztességért”

A magyar költészet Parnasszusán két kimágasló, mélyen vallásos lírikus látható: Balassi és Ady.

Mindkettőjük élete felér egy kalandregénnyel, de verseik kitörölhetetlenül ott élnek a hívő, kultúrát szerető szívekben. Az idei Balassi-év, őt szeretnénk most bemutatni, közel hozni a mai ifjúhoz vagy felnőtthöz, mert hisszük, hogy van mondanivalója, üzenete e középkori költőnek modern világunkhoz. Atfógó ismertetésre nem vállalkozunk, csupán vallásos verseiből szóaltatunk meg néhányat. Nem mutathatjuk be szerelmi líráját és végvári vitézeket megéneklő költeményeit, melyek a nagy tehetségű költő vallomásainak igazi gyöngyszemei. Balassi verseit lant kíséretében, énekelve adták elő szerte az országban. Megpróbáljuk mi is énekelni és szóban e rövid időben közénk hozni a magyar reformáció e lovagját, ki „nem fizetésért, sem gazdag prédáért” járta útját, hanem „Ő szent nevéért s az szép tisztességért”.

Himnus secundus, ad Deum Filium...

1. IZ Szent-Három-Jak-Nak, Ki-Nek-Vitéd-Nak-Nak, Keresés-Már-Jód-Sze-Mé-Lie,
 Ré-Gi-Vi-Té-Zak-Nak, Roppant-Sere-Gek-Nak, Gyök-Mé-Tet-Len-Is-Té-Mé,
 2. A-Te-Neki-Né-Véd-Sen, Eh-Is-Hoit-Vi-Té-Nek, Kö-Pót-Tem-Fel-Szár-Lim-Mat,
 Sok-Jó-Jak-Nak-Lie-Ket, Ya-Rox-Ciak-Ti-To-Led, Si-Lé-Ló-Jak-Szép-Jó-Kat,

1. Te-Nak-Júd-Ni-Ha-Tok, Ki-Ka-To-Nak-Ya-Lion, Vig, Nek-Len, Vi-Tet-Jeg-Re!
 2. Neat-Nen-Fi-Té-Té-Sert, Seta-Gordag-Paf-Du-Lat, Jó-Ron-Tu-Jód-U-Ta-Mat.

Az Szentháromságnak, kinek imádkoznak,
 Krisztus, másod személye!
 Régi vitézeknek, roppant seregeknek
 Győzhetetlen Istene!
 Tehozzád kiáltok, ki katonád vagyok,
 Vigy, kérlek, vitézségre!

Régegen Dávidot, juh mellől pásztort
 Vitéd királyi felségre,
 Midőn Góliáttal, az nagy óriással
 Megvívott szemtől szembe.
 Kit reménység ellen csudálatosképpen
 Adál néki kezébe.

Az te nagy nevedben én is most, Istenem,
 Kötöttem fel szabályamat,
 Sök jó szerencsét várok csak tőled,
 S vitézöl sok szép jókat,
 Méri nem fizetésért, sém gazdag prédáért,
 Járom, tudod, utamat.

Hanem szent nevedért s az szép tisztességért,
 Kibe megkisebbitél,
 Noha nem méltatlan, mert rút és számtalan
 Bűnömért rám gerjettél,
 De felejs el, kérlek, undok vétkeimet,
 Lám már eléggé vertél.

* A bőséges vers- és énekanyagból a műsorban tetszés szerint annyi hangozhatik el, amennyit a helyi csoport vállal. Természetesen ilyen esetben változik az ünnepély menete, viszont a lényegen ez semmit sem változtat. A zenei anyagot mi kisorgonával és gitárral kísérjük, de ajánlatosabb a gitár és a fuvola. Bármilyen kérésre szívesen válaszolunk a 065-521443 telefonszámon vagy levélben. Kívánom, e kis ünnepély is legyen Isten dicsőségére és népünk lelki-szellemi művelésére.

Te vagy szál kopiám, te vagy édes szablyám,
 Jó lovam hamarsága,
 Elmémnek vezéré, karjaim ereje,
 Én szívem bátorsága,
 Bízván szent nevedben, mégyek örvendezve,
 Bátran káromlóidra.

Csak tereád hagytam életemet, Uram,
 Valamely helyen járok,
 Bátorságot, eszet, sok jó szerenéséket
 Csak jóvoltodtól várok,
 Orcámról töröld el szép vitézséggel
 Szégyent kit mégis vallok.

Hogy vidám orcával, szép hálaadással
 Én felmagasztaljalak,
 Ez széles világnak téged hadnagyomnak
 Örömmel kiáltalak.

Harminkettedik

Áldj meg minket, Úristen...

Áldj meg minket, Úr Isten, az te jóvoltodból,
 Világosíts meg minket irgalmasságból
 Orcád világosságával, lelked ajándékával,
 Hogy éltünkben ez földön járjunk igazsággal!

Ne tántorodjunk mi el soha, Uram, tetőled,
 Ne kételkedhessünk is többé már felőled,
 Nyughassék meg lelkünk igaz hittel benned,
 Vallhassunk mindenkben Urunknak csak téged.

Engedd meg ezt minékünk, kegyelmes Istenünk,
 Hogy mindnyájan téged igazán esmérjünk,
 Hadd az kicsinyhitűkkel együtt örvendezzünk,
 Mikor megűlélsz, Uram, kegyelmezz meg nekünk!

No, azért dicsérjük most felszóval az Urat,
 Mert lám, csak ő viseli mindenütt gondunkat,
 Uram, az te nevedben áldd meg szolgálóidat,
 Kéért viszontag mi is dicsérjük fiadat.

1. ÁLDJ MEG MIN-KET, ÚR IS-TEN, AZ TE JÓ-VOL-TOD-BÓL. VI-LA-GO-JIT-NEE-MINKET IG-GAZ-MA-SI-AN-GO-D-BÓL.
 2. NE TÁN-TÓ-RÓD-ZUNK MI EL SO-HA U-RAM YÓ-LEB, NE KÉ-TEL-KE-DHES-SÜNK IS TÖBBÉ MÁR FEL-Ő-LEB,
 HO, A-CÉRT DI-CI-ÉR-JÜK HO-GY FEL-İR-O-VÁL AK U-RAT, HAT-ÁR-NY-CI-ÉR-Ő VI-LE-LI HAT-ÁR-NY-DE-HIT-GO-N-ZUN-KAT.

1. OR-CÁD VI-LA-GO-S-ÁG-Á-VÁL, LEL-KE-D A-JÁN-DÉ-KÁ-VÁL, HO-GY EL-TÖR-ÖK-EN EZ FÖL-DÖN JÁ-RUNK I-GAZ-Í-GAZ-GÁ-L!
 2. NYU-GH-AS-SÉ-K MEG-LE-LI-NÜNK I-GAZ HÍ-T-É-L-BEN ---NED, VALL-AS-SUNK MIN-DEN-KÉ-BEN U-RAM-NY-KI-CI-ÉR-Ő-TE-GE-D
 U-RAM, AK TE NE-VE-D-BEN ÁLL-Á-HE-G SZÉ-GY-É-I-DAT, KI-CÉRT VI-IR-O-TAG MI IS DI-CI-ÉR-JÜK FI-A-JAT.

Pontosan 400 éve halott, és 449 évvel ezelőtt született, tehát csupán 40 év jutott számára e földi zarándoklásból. 1554 és 1594 között élt.

Főnemesi család sarja. Már tizenöt éves korában Németországban tanult. Művelt, életvidám, értelmes fiatalemberré serdült. A család és az ifjú Balassi életének későbbi alakulására is mindvégig kihatással volt egy hamis letartóztatás, amikor alaptalanul és koholt vádak alapján, összeesküvés gyanújával őt és édesapját börtönbe zárják. Három év elteltével tisztázódik ártatlanságuk, de ekkorra az ifjú már nincs az országban. Megszökik, és bejárja Lengyelországot és a Felvidék török hódoltság alatt lévő területeit. Megtanul lengyelül és törökül, németül; szlovákul és latinul már korábban tudott. Később még a román, az olasz és a horvát nyelvet is elsajátítja. Igazi európai műveltségű reneszánsz tudós, ki kilenc nyelven beszél, és zenei képzettsége sem általános szinten mozog.

Hymus primus, ad deum patrem...

Az Szentháromságnak első személye,
Atyaisten dicsőséges felsége,
Mind ez széles világnak teremtője,
Tekints reám, ilyen veszett szegénre!

Terjeszd ki hát fényes orcád világot,
Száraszd azzal szemeim nedves voltát,
Mert csak te fényed siralmat száraszthat,
Bűből menthet, jóra mindent fordíthat.

Ments s vezess ki, Uram, az sok vészből,
Viselj gondot rólam, te árvád felől.
Ne szakadjak el tőled, Istenemtől,
Segélj, kiáltok hozzád egyedül!

Kiért vélem együtt földi kerekésg
Dicsér téged, óh, mennyei felség,
Veszendőnek ki vagy igaz segítség,
Dicsőségeddel rakva mind föld s mind ég.

1. AZ SZENTHÁROMSÁGNAK ELŐS SZEMÉLYE, ATYAISTEN DICSŐSÉGES FELSÉGE,
2. MENTI ÉN VEZESS KI, URAM, AZ SOK VÉSZBŐL, VISELJ GONDOT RÓLAM, TE ÁRVÁD FELŐL.

1. MIND EZ SZÉLES VILÁGNAK TEREMTŐJE, TEKINTS REÁM, ILYEN VESZETT SZEGÉNRE!
2. NE SZAKADJAK EL TŐLED, ISTENEMTŐL, O SEGÉLY, KIÁLTOK HOZZÁD EGYEDÜL!

Első verseif alighanem itt Erdélyben és Lengyelországban, Báthory István erdélyi fejedelem, a későbbi lengyel király udvarában írta. Nagy szerelmét, Losonczy Annát, huszonnég évesen ismeri meg, aki a magyar költészet első és halhatatlan versciklusára ihlette az ifjú nemesurat. Egyévi boldog-keserves lánghang után lovastisztnek szegődik az egri várba, de négy év után onnan is távozik. Öntékozló, szertelen évek következnek, amikor e nagy műveltségű ifjú kalandjaitól hangos az ország. Házasságot köt egy vagyonos özvegygel, de nem sokáig tart a nász, menekülnie kell. Fellelégétől később elválasztják. Sokszor üldözik, máskor ő üldözi ellenségeit. Nem tud sehohol sem megtelepedni. Pokoljárásának ezek az éveit érlelik meg benne a nagy költőt, igazolva a régi mondást: aki dudás akar lenni, pokolra kell annak menni. Milyen későbbi nagy utódja, Ady fogalmazta meg: „Sósabbak itt a könnyek / S a fájdalmak is mások / Ezerszer Messiások / A magyar Messiások.” E tévelygéses-esendő világban születnek meg őszinte hangú, mélyen vallásos versei, melyekben magas művészi szinten bűnbánat és lelkiismeret nyilatkozik meg.

Melyben könyörög bűne bocsánatjáért...

Alázatos szívvel, Uram, téged kérlek,
Ellenem felemelt kezeidet tartsd meg,
Szent Uram, könnyíts meg,
Irgalmasságod is énhozzám mutasd meg!

Soksága bűnömnek retteglet engemet,
Csak irgalmasságod biztatja szívemet,
Siratván bűnömöt,
És szívből óhajtván kegyelmességedet.

Láttam bűneimet, kikkel életemben
Vétkeztem ellened, vitt ördög az bűnbe
És az test az törben,
De mégsem gondoltam, hogy így járjak ebben.

Senki nincsen, Uram, aki bűn nélkül éljen,
Mert még az igaz is hétszer ő napjában
Bécsik az bűnben,
De szent lelked, az ki ismét felemeljen.

Bocsásd meg kötelét inkább ajakimnak,
 Kik szüntelen téged felmagasztaljanak,
 Hálákat adjanak,
 Jóvoltodért néked híven szolgáljanak.

Az én lelkem is kész mindenkor dicsérni,
 Irgalmasságodért nagy hálákat adni,
 Rólad emlékezni,
 Gondolatim rajtad mindenkor tartani.

Néked azért nyelvem híven énekeljen,
 Elvett javaidért tégedet dicsérjen
 És holtig tiszteljen,
 Hogy annak utána örökké élhessen!

1. A-LÁ-ZÁ-TOJ-SZÍV-YEL, U-RAM, TE-GED KÉR-LEN, EL-LE-NEH FEL-E-MEHT NE-RE -i-DET TARTAD MEG,
 2. DO-CRUD MEG-KO-TE-LET INKORIS IA-JA-KIM-NAK, KIK SZÜNTE-LEN TE-GED FEL-MA-GASZ-TAL-JA-NAK,
 1. SEENT U-RAM, KÖNYVIT MEG, IR-GAL-MA-S-IP-GED IS E-H-NÖZ-ZAM-MU-TALD MEG!
 2. HA-JA-KAT AD-JA-NAK, JO-VOL-TO-DERT NE-KED HI-VEN SZÜL-GAL-JA-NAK.

Harmincharmadik

Bocsásd meg Úr Isten, ifjúságomnak vétékét,
 Sok hitelenségét, undok fertelmességét,
 Töröld el rátságát, minden álnokságát,
 könnyebbítsd lelkem terhét!

Legörögvén könyve orcáján, úgy megkövet,
 Magad is megszánád, látván, mely keseredett,
 Mert zokogásokkal, siralmas szép szókkal
 kér fejének kegyelmet.

Az én búsult lelkem én nyavalyás testemben
 Tétova bújdosik, mint madár a szélvészben,
 Tőled elijedett, tudván, hogy vétkezett,
 akar esni kétségben.

Térj azért, én lelkem, kegyelmes Istenedhez,
 Szép könyörgésekkel békéljél szent kezéhez,
 Mert lám, hozzáfogad, csak reá hadd magad,
 igen irgalmas Úr ez.

Látja magán való számtalan nagy sok jót,
 Kéért, tudja, téged nem tisztelt, jól tőti Urát.
 Háládatlanságát látván hamis voltát,
 ugyan szégyenli magát.

Higgyünk mindörökké igazán csak Őbenne,
 Büntől őrizkedjünk, ne távozzunk el tőle,
 Áldott az ő neve örökké mennyekbe,
 ki már megkegyelmeze.

Éneklém ezeket megkeseredett szívvel,
 Várván Úr kegyelmét fejemre szent lelkével,
 Tétova bujdosván, bűnömön bánkodván,
 tusakodván ördöggel.

Bocsásd meg, Úr Isten, ifjúságomnak vétékét, sok hitelenségét, undok fertelmességét,
 Töröld el rátságát, minden álnokságát, könnyebbítsd lelkem terhét!
 Az én búsult lelkem én nyavalyás testemben, tétova bújdosik, mint madár a szélvészben,
 Tőled elijedett, tudván, hogy vétkezett, akar esni kétségben.
 Látja magán való számtalan nagy sok jót, kéért, tudja, téged nem tisztelt, jól tőti Urát.
 Háládatlanságát látván hamis voltát, ugyan szégyenli magát.
 Legörögvén könyve orcáján, úgy megkövet, magad is megszánád, látván, mely keseredett,
 Mert zokogásokkal, siralmas szép szókkal kér fejének kegyelmet.
 Térj azért, én lelkem, kegyelmes Istenedhez, szép könyörgésekkel békéljél szent kezéhez,
 Mert lám, hozzáfogad, csak reá hadd magad, igen irgalmas Úr ez.
 Higgyünk mindörökké igazán csak Őbenne, büntől őrizkedjünk, ne távozzunk el tőle,
 Áldott az ő neve örökké mennyekbe, ki már megkegyelmeze.
 Éneklém ezeket megkeseredett szívvel, várván Úr kegyelmét fejemre szent lelkével,
 Tétova bujdosván, bűnömön bánkodván, tusakodván ördöggel.

Kiismerhetetlen, sokszor zavaros ügyei 1588-ban végre rendeződnek, amikor újból katonai pályára lép. Hősies odaadással áll be Érsekújvárra, ahol nemsokára a huszár század parancsnoka lesz. Ekkor még nem tudja, hogy már csak hat éve van hátra. Versei a végváriak hősiességét dicsérik, de mintha saját halálát jósoló próféciája szólalna meg a sorokban: „Sok vad s madár gyomra gyakran koporsója / Vitézül holt testeknek.” Nem tud itt sem sokáig megmaradni, újból menekül, ismét Lengyelország fogadja be az emigráns költőt.

Hatvanötödik

Zarándoknak vagy bujdosónak való ének

Pusztában zsidókat vezérlő jó Isten,
Ki előttünk mentél tüzes oszlopképben,
Ígéret földére vezérelvén szépen,
Kalauzok voltál minden szerencséken.

Jártomban-keltemben hogy csak rád nézlek,
Búmban, örömömben rád figyelmezzek,
S jó, gonosz szerencsét esedesen viseljek,
Soha semmi helyen el ne felejtselek.

Könyörgök, nékem is hogy légy már vezérem,
Mert, ím, bujdosni űz nagy bú és szemérem.
Én Istenem, ebben ne vesszen el vérem,
Őrizz meg a gonosztól, felségedet kérem!

Hogy bujdosásom ideje töltsd után
Én édes hazámba térjek esmét vígan,
Mindazokat jó egészségben találván,
Akik szomorkodnak éntőlem búcsúszván.

Építsd fel elmémet az jó bölcsességgel,
Szívemet pediglen hittel, merészséggel,
Bujdosó fejemet töredelmességgel,
S te adtad lelkemet buzgó könyörgéssel!

Én édes hazámból való kimentemben,
Szent Mihály nap előtt való harmat héthben
Az másfélezerben és nyolcvankilencben
Az ő szerint, szerzém azt ilyen énekben.

Itt egy jezsuita kollégium lakója lesz, ahol csendben, sokat elmélkedik. Újabb vallásos versei szinte imádságok. Ezek a zsolttárhangulatú vallomások költemények háromszáz év múlva Ady Endrénél érik el ismét Balassi magasságait. Verseihez ő maga válogat dallamot. Vagy a népköltészet, vagy a vallásos éneklés anyagából választja dallamait, de ismeri e két forrás dallamanyagának egybeolvasztását is.

Könyörög Istennek, hogy bujdosásában viselje kegyelmesen gondját

Kegyelmes Isten, kinek kezében
életem adtam
Viseld gondomat, vezérelj utamat,
mert csak rád maradtam.

Gyermekségemtől fogván egyedül
csak tetőled vártam
Mint atya után fiú kiáltván,
könyörögve jártam.

Hallgass meg azért te nagy nevedért
 én könyörgésemben,
 Mutasd meg jódat, sok áldásodat
 az én szerencsémben!

Add meg énnékem én reménységem
 szerint való jódat,
 Áldd meg fejemet, ki bízik benned,
 viseljed gondomat!

Az szép harmatot miként hullatod
 tavasszal virágra,
 Sok jódat, Uram, úgy hullasd reám,
 te régi szolgálóra,

Hogy mind holtomiglan szívem legyen víg,
 téged magasztalván,
 Mindenek előtt s mindenek fölött
 szent nevedet áldván.

Ezeket írám az tenger partján,
 Oceánium mellett,
 Kilencvenegyet mikor jegyzettek
 másfélezer felett.

Handwritten musical score with lyrics in Latin and Hungarian. The lyrics are:

KE-GYEL-MEK IS-JEN KI-NEK KE-ZE-BEN É-LE-TE-NET AD-TAM VI-SZED GOND-OR-T VE-ZÉRD LI-TA-MAT
 PDS HEG EN-NEMEN EN-RE-MENYISEM SZERINT VA-LI JO-DAT ARD-NEG-TE-RE-MAT NI-BI-ZIK BEN-NED
 TE SZEP HARMAD-OT MINENT HULLA-JOD TAVISSZAL VI-RAG-RA SOK JO-DAT L-RA-M LIGT HULLAD RE-AM
 JOG-MINDHOLIG HIG SZIVEM LEGYEN VIG, TEGED MAGASZTAL-VAN. MINDENEK E-LOTT S MINDEN-NEK FO-LOTT
 MIERT VAN ARD HA-ARD-TAM VI-SZED GON-DO-OR-T
 TE RE-GI SOK-GAD-RA-M
 SIENT NE-YE-NET ALD-VAN.

Röviddel Lengyelországból való hazatérése után kitör az úgynevezett tizenötéves háború a törökkel. Harmadszor és ezúttal utoljára vállal katonai szolgálatot.

1594. május 19-én Esztergom ostrománál megsebesül. Ágyúlövés éri a lábát. Tíz napig nagy kínok között haldoklik, és május 30-án, negyvenéves korában hősi halált hal. Ez az esztendő minden magyar irodalombarát és minden magyar hívő keresztyén számára a Balassi Bálint éve.

Négyszáz esztendeje annak, hogy a nagy poéta, aki tévelygéseivel-tévedéseivel közepette is mindvégig a „Krisztus katonája” maradt, elesett Esztergom ostrománál.

Psalmus 148

Mennyei seregek, boldog, tiszta lelkek,
 Emberi nemzetre kik az égből néztek,
 Az Urat örökké ti mind dicséritek!

Angyalok, az Úrnak követi kik vagytok,
 Szentek, kik az Ő székét mind körülálljátok,
 Örökké az Urat felmagasztaljátok!

Fényes nap világa, ez világ fáklója,
 Szép hold, éj lámpása, égnek sok csillága,
 Az Úrnak szent nevét mindörökké áldja!

Tüzes hatalommal forgó ti egkek,
 Avagy tengerekkel együtt minden vizek,
 Örök dicsérettel őtet tiszteljétek!

Mert csak Ő egyedül minden teremelője,
 S mindent bír valamint magában rendelte,
 Megmarad mindenek ellen ő szerzője.

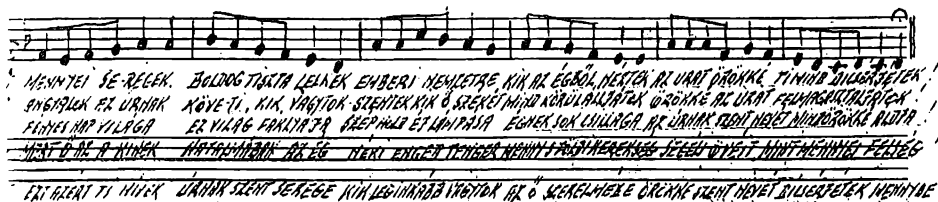
Sok színben tündöklő, öltöző virágok,
 Berkekben, cserékben vadak, kik lakoztok,
 Örökké az Úrnak nevét kiáltjátok!

Világ fejedelmi, urak és fő népek,
 Kik közösséggel bírtok s néki törvényt tesztek,
 Örökké dicsérvén az Urat féljétek!

Együgyő gyermekek, kegyesek, szép szülékek,
 Felszédült ifjakkal böcsületes vének,
 Dicséret töletek legyen ő nevének!

Mert ő az, akinek hatalmában az ég,
Néki enged tenger, menny s földi kerektség,
Segéli övéit, mint mennyei felség!

Ezt azért, ti hívek, Ūrnak szent serege,
Kik leginkább vagytok az Ő szerelmébe,
Örökké szent nevét dicsérvétek mennybe!

Mi maradt örökül reánk? Száz verse, egy színműve, prózai fordításai, levelei és egyéb rövid történetei. Méltatói szerint alkotásai egyenrangúak az angol szonettíró Shakespeare-éival és a francia Ronsard-éival. Így Balassi Bálint európai irodalmi színvonalra emelte a magyar költészetet.

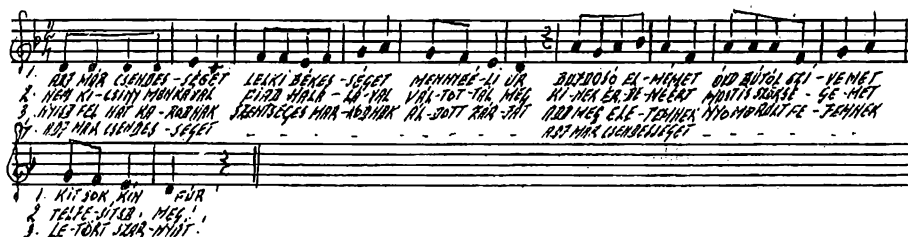
E kalandos, tévedező élet négyszáz év távlatából számunkra ezt üzeni: szeressük Istent és szeressük népünket.

Gazdag főúr módjára gondtalanul és gögösen, bűnbánat és Isten előtti alázat nélkül, távol a csatától és nemzetétől vígan élhetett volna. De ő nem erre vágyott.

Isten adta tehetsége és tudása mélységes hittel párosult, és ezek összefonódásából születtek meg halhatatlan sorai.

400 év után gondoljunk ma reá, aki Krisztusunk vitéze volt, s példája nyomán próbáljunk meg mai időkben úgy élni, hogy szívből szeressük Istent és szívből szeressük népünket.

Adj már csendességet

1. Adj már csendességet, lelki békességet,
mennyei Ūr!
Bujdosó elmémet, óvd bűntől szívemet,
kit sok kín fúr!

3. Nem kicsiny munkával, fiad halálával
váltottál meg,
Kinek érdeméért most is szükségemet
teljesítsd meg!

2. Sok ideje immár, hogy lelkem szomjan vár
mentségére,
Őrizd meg, ne hadd, ébressz, haragod ne
gerjeszd veszteségére!

4. Irgalmad nagysága, nem vétkem rúttsága
feljebb való,
Irgalmad végtelen, de bűnöm éktelen
s romlást valló.

5. Nem kell kételkednem, sőt jót reménylenem
ígéd szerint,
Megadod kedvesen, mit ígérsz kegyesen
hitem szerint.

6. Nyisd fel hát karodnak, szentséges markodnak
áldott zárját,
Add meg életemnek, nyomorult tejemnek
letört szárnyát;

7. Repülvén áldjalak, élvén imádjalak
vétek nélkül,
Kit jól gyakorolván, haljak meg nyugodván,
bú s kín nélkül!

Írta és összeállította: Demeter József

A lapot alapította: D. Dr. Csiha Kálmán és Nagy László
Főszerkesztő: Nagy László
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsa

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza

Készült a Református Egyház Misztótfalusi Sajtóközpontjának
nyomdájában

Felelős vezető: Tonk István

Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos

Számítógépes szedés, tördelés: Török-Czirnyay Ágnes